

ALMANAK

van die
Nederduitsch Hervormde Kerk
van Afrika

1945

Uitgegee vanweë die Algemene Vergadering van die
Nederduitsch Hervormde Kerk

39ste JAARGANG

**UNIVERSITEIT VAN DIE
WITWATERSRAND**

JOHANNESBURG

Waarby ingelyf is

**DIE SUID-AFRIKAANSE SKOOL
VAN MYNE EN TEGNOLOGIE.**

Die Universiteit bied Graadkursusse aan in die volgende
Fakulteite:

**LETTERE
NATUURWETENSKAPPE
MEDISYNE
INGENIEURSWESE
HANDEL
REGSGELEERDHEID
TANDHEELKUNDE
BOUKUNDE**

asook verskeie Diplomakursusse.

**VIR INLIGTING
SKRYF AAN**

**DIE REGISTRATEUR.
MILNERPARK,
JOHANNESBURG.**

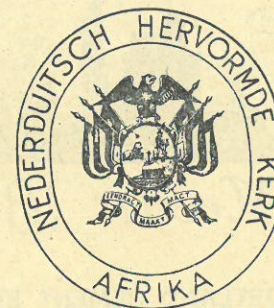
ALMANAK

VAN DIE

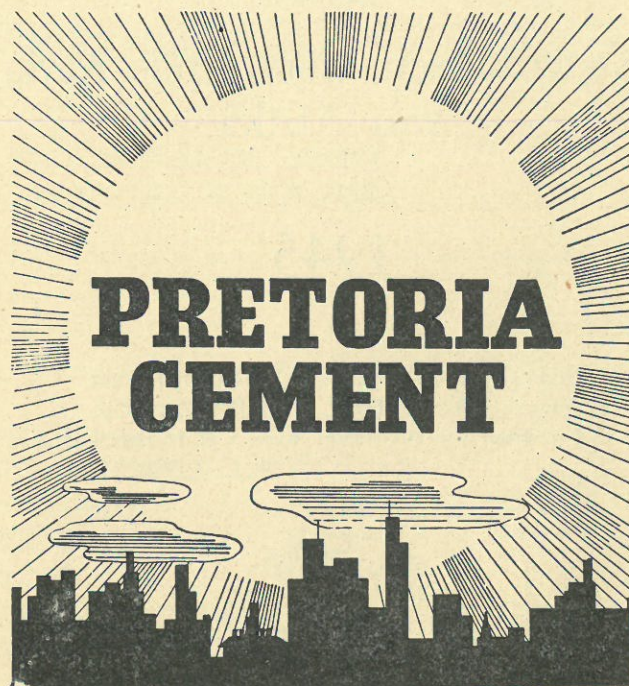
**Nederduitsch Hervormde Kerk
van Afrika**

1945

Hoof-Redakteur: Prof. Dr. S. P. ENGELBRECHT
Onder-Redakteur: Ds. J. J. PRINSLOO, Gsn.
Redakteur van statistieke: Mnr. J. H. H. JANSON

39ste JAARGANG

Die Meester Bouer

PRETORIA PORTLAND CEMENT KIE., BPK.,

„Pioneers van die Sement-Nywerheid in Suid-Afrika”

Union Corporation-Gebou, Marshallstraat.

Posbus 3811.

Telegr.: „Cement.”

Foon 33-7001.

Johannesburg.

INHOUD.

	Bls.
Voorberig	5
Fees- en Vakansiedae	7
Kalender 1945	9
Swaartye — Ds. D. F. Erasmus	11
Algemene Kerkvergadering 1909	14
Een en ander oor ons Nagmaalsformulier — Ds. Joh. Dreyer	15
Frederik Labuschagne — Ds. D. F. Erasmus	20
Ons Kerk — Ds. J. J. Prinsloo	21
Ouderling J. H. Vorster — Prof. S. P. Engelbrecht	24
Die Ingebruikneming van die Afr. Psalm en Gesangboek — Prof. B. Gemser	25
Ds. N. J. van Warmelo, IV — Prof. S. P. Engelbrecht	33
Die Ned. Herv. Kerk Kommissies	61
Vroeëre predikante sedert 1853	62
Diensdoende Predikante November 1944	64
Ringe en Gemeentes	66
Ned. Herv. Susters Vereniging	101

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

*

**DIE UNIVERSITEIT WAT STAAN IN DIE
TEKEN VAN DIENS AAN DIE
AFRIKANER STUDENT.**

*

**MERKWAARDIGE VOORUITGANG OP ELKE
STUDIETERREIN.**

*

Toevoeging van Argitektuur en Kwantiteits-
opname.

Die Afrikaanse Mediese Fakulteit.

Reuse-uitbreiding in die Departement van
Skeikunde.

Wydste verskeidenheid Kursusse van alle
Suid-Afrikaanse Universiteite.

Buitemuurse fasiliteite in meeste Professionele
beroep.

Grootste aantal nagraadse studente.

*

KOM NA DIE VOLK SE UNIVERSITEIT.

*

VIR BESONDERHEDE:

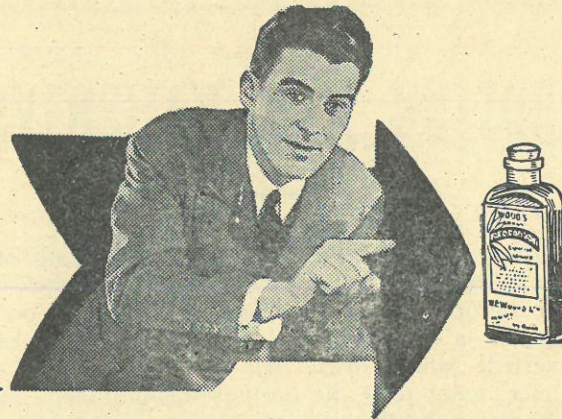
DIE REGISTRATEUR,
Universiteit van Pretoria,
PRETORIA.

VOORBERIG.

Deur die groot groei van die Kerk brei die statistieke nie alleen uit nie waardeur dit meer plaas ruimte in beslag neem, maar word die oplaag van die Almanak ieder jaar ook groter. In hierdie jaar is daar selfs weer enige duisende eksemplare meer as verlede jaar gedruk. Dit bring 'n groot moeilikheid met hom mee, want deur die oorlogsomstandighede mag daar nie meer papier gebruik word nie, sodat ons verplig was om Almanak baie dunner te maak. Dit is jammer, maar tog ook verblydend, want dit getuig van die uitbreiding van die Kerk. Mag hierdie groei ook op geestelik gebied ondervind word. Die Redaksie was verplig om belangrike bydraes tot volgende jaar te laat oorstaan, o.a. 'n stuk herinnering van een van die onse ou onderwysers, onse vriend Van Melle. Ook baie portrette kon dus nie van jaar geplaas word nie. Ons hoop die insenders sal dit ons nie kwalik neem nie.

Laat ons God bid vir 'n vrede in die komende jaar. Vrede op die wêreld, vrede in onse harte, vrede deur die bloed van die kruis. 'n Hartlike groet van die Redaksie!

S. P. ENGELBRECHT.

Vir Hoes en Verkoues

HIER IS DIE BEPROEFDE MIDDEL

Prys per bottel 2/4

WOODS

GROOT

PEPERMENT-MIDDEL

Die tye van sonop- en ondergang wat in die Almanak aangegee word is op die Standaard-Meridiaan (30°) en breedtegraad -26°. Dit is bereken vir 26° Suid, wat ooreenkom met 'n lyn wat deur Lourenco Marques en halfpad tussen Pretoria en Johannesburg loop. Die Standaard-meridiaan (30°) loop naasteby deur Ermelo. Vier minute moet toegevoeg word vir elke graad wat 'n plek ten weste van 30° geleë is, en 4 minute afgetrek word vir elke graad wat dit ten ooste van 30° lê.

SONSVERDUISTERINGE IN 1945.

Ringvormige sonsverduistering op 14 Januarie by sonsopgang. Sigbaar aan die Ooskus.

Algehele sonsverduistering 9 Julie (onsigbaar in S.A.)

MAANSVERDUISTERINGE.

Gedeeltelike maansverduistering op 25 Junie. Sigbaar in oostelike gedeelte van S.A.

Algehele maansverduistering op 19 Desember. Sigbaar in Suid-Afrika.

PUBLIEKE VAKANSIEDAE 1944.

Nuwejaarsdag	Maandag, 1 Januarie
Eerste Lydensweek	Sondag, 11 Februarie
Tweede Lydensweek	Sondag, 18 Februarie
Derde Lydensweek	Sondag, 25 Februarie
Vierde Lydensweek	Sondag, 4 Maart
Vyfde Lydensweek	Sondag, 11 Maart
Sesde Lydensweek	Sondag, 18 Maart
Sewende Lydensweek	Sondag, 25 Maart
Biddag vir Oes	Sondag, 1 April
Goeie Vrydag	Vrydag, 30 Maart
Paasmaandag	Maandag, 2 April
Hemelvaartsdag	Donderdag, 10 Mei
Ryksdag	Donderdag, 24 Mei
Uniedag	Donderdag, 31 Mei
Koning se Verjaarsdag	Maandag, 6 Augustus
Publieke Vakansiedag	Maandag, 1 Oktober
Dankdag vir Gesaaides	Sondag, 7 Oktober
Dingaansdag	Sondag, 16 Desember
1e Kersdag	Dinsdag, 25 Desember
2e Kersdag	Woensdag, 26 Desember

SEISOENE 1945.

S.A. STANDAARD-TYD.

20 Maart om 7.49 n.m. Najaar begin.
 21 Junie om 3.03 n.m. Winter begin.
 23 September om 6.02 n.m. Voorjaar begin.
 22 Desember om 1.15 n.m. Somer begin.

'N NESEIER

wat u sal beloon vir
u spaarsaamheid en
die sorgvuldige be-
steding van u geld..

DAARDIE GEREELDE INLAE IN DIE POSSPAARBANK

'n Rekening kan geopen word
met 'n inloe van selfs

1/-

U sal verbaas wees om te sien
hoe gou dié gereelde inlaes 'n
goeie bedrag sal beloop — 'n
seker hulpmiddel ingeval daar
skielik eise aan u beurs gestel
word.

U naaste *Poskantoor* sal met genoeg
volledige besonderhede
verstrek.

KALENDER: 1945

	JANUARIE					FEBRUARIE					MAART				
Son.		7	14	21	28		4	11	18	25		4	11	18	25
Maan.	1	8	15	22	29		5	12	19	26		5	12	19	26
Dins.	2	9	16	23	30		6	13	20	27		6	13	20	27
Woen.	3	10	17	24	31		7	14	21	28		7	14	21	28
Dond.	4	11	18	25		1	8	15	22		1	8	15	22	29
Vry.	5	12	19	26		2	9	16	23		2	9	16	23	30
Sat.	6	13	20	27		3	10	17	24		3	10	17	24	31
	APRIL					MEI					JUNIE				
Son.	1	8	15	22	29		6	13	20	27		3	10	17	24
Maan.	2	9	16	23	30		7	14	21	28		4	11	18	25
Dins.	3	10	17	24		1	8	15	22	29		5	12	19	26
Woen.	4	11	18	25		2	9	16	23	30		6	13	20	27
Dond.	5	12	19	26		3	10	17	24	31		7	14	21	28
Vry.	6	13	20	27		4	11	18	25		1	8	15	22	29
Sat.	7	14	21	28		5	12	19	26		2	9	16	23	30
	JULIE					AUGUSTUS					SEPTEMBER				
Son.	1	8	15	22	29		5	12	19	26		2	9	16	23 30
Maan.	2	9	16	23	30		6	13	20	27		3	10	17	24
Dins.	3	10	17	24	31		7	14	21	28		4	11	18	25
Woen.	4	11	18	25		1	8	15	22	29		5	12	19	26
Don.	5	12	19	26		2	9	16	23	30		6	13	20	27
Vry.	6	13	20	27		3	10	17	24	31		7	14	21	28
Sat.	7	14	21	28		4	11	18	25		1	8	15	22	29
	OKTOBER					NOVEMBER					DESEMBER				
Son.		7	14	21	28		4	11	18	25		2	9	16	23 30
Maan.	1	8	15	22	29		5	12	19	26		3	10	17	24 31
Dins.	2	9	16	23	30		6	13	20	27		4	11	18	25
Woen.	3	10	17	24	31		7	14	21	28		5	12	19	26
Dond.	4	11	18	25		1	8	15	22	29		6	13	20	27
Vry.	5	12	19	26		2	9	16	23	30		7	14	21	28
Sat.	6	13	20	27		3	10	17	24		1	8	15	22	29

AVBOB

... die groot Afrikaanse firma

NOMMER EEN vir

BEGRAFNISVERSEKERING

BEGRAFNISSE

KRANSE EN

GRAFSTONE

**AFRIKAANSE VERBOND BEGRAFNIS-
ONDERNEMING BEPERK**

Hoofkantoor
BLOEMFONTEIN.

Takke oor die
hele land.

SWAAR TYE

In Openbaring 12 teken die siener op Patmos die geskiedenis van die Kerk van die Here in vlugtige trekke en lê nadruk daarop dat die gemeente van die Here die mikpunt van die gekonsentreerde aanvalle van die Satan is. Die geskiedenis van hierdie groot geestelike stryd word in die 13de hoofstuk voortgesit, maar hier val die klem veral op die laaste tye voor die wederkoms van Christus.

Die apostel sien 'n dier uit die see opkom. „Die voorkomste daarvan is skrikwekkend. Hy is soos 'n luiperd - slu en bloeddorstig; sy pote is soos dië van 'n beer - sterk en vas; sy bek is soos die bek van 'n leeu - gespierd en kragtig. Kortom, dit is 'n skriklike ondie, geslepe, vlug van beweging, moordlustig.

Hierdie beeld wat Johannes gesien het, is ons nie onbekend nie. Ons lees reeds daarvan in die 7de hoofstuk van Daniël, met hierdie verskil egter, dat wat daár voor die oog van die profeet as vier afsonderlike diere verskyn, hier as 'n eenheidsbeeld voor die blik van die apostel oprys.

Wat stel hierdie dier voor? Vir die geoefende Bybelleser is die antwoord nie moeilik nie. Die dier versinnebeeld wêreldheerskappy en die daarmee samehangende militêre mag. Die apostel sien hierdie dier uit die see opkom. Die see stel die volke van die wêreld voor. Uit die onstuimige worsteling en botsing van volke, maghebbers en wêreldmoondhede kom hierdie dier voort. Die apostel kondig hier dus die opkoms van een groot wêreldbeheerser aan, wat wêreldmag sal besit en alle volke aan sy heerskappy sal onderwerp en in wie alle staatsmag beliggaam sal wees.

Van hierdie persoon word meegedeel dat hy God sal laster. Die staatsmag sal in die loop van die tyd al minder rekening met God en Sy ordinansies hou en in hierdie wêreldbeheerser die toppunt van sy afval van God bereik. Hy sal hom in die plek van God stel en goddelike verering vir homself opeis. Dit het die Romeinse keisers in die eerste tyd van ons Christelike jaartelling ook gedoen, maar dit is slegs 'n floue voorafskaduwing van die geweldige oormoed van hierdie toekomstige wêreldbeheerser.

Die apostel deel iets besonders van een van die koppe van die dier mee. Hy sê naamlik: „Ek het een van sy koppe gesien net of dit dodelik gewond was”. Ongetwyfeld is hiermee die opkoms van die Christendom bedoel. Uit die geskiedenis weet ons dat keiser Konstantyn die Grote in die 4de eeu

na Christus die Christelike godsdiens aangeneem en tot staats-godsdiens verhef het. Dit het 'n hele omkeer beteken. Hierdeur het daar 'n einde aan die vervolging van die Christene gekom en is die Christelike staat in die lewe geroep. Sedert het die volke wat die Christendom omhels het die leiding van sake in hande en gee op die breë wêreldterrein die toon aan.

Dit sal egter vir die Christendom nie altyd so gunstig bly nie. Die apostel deel ons mee dat die dier se wond herstel het. Wat nog moet gebeur, stel die apostel hier voor asof dit reeds plaasgevind het. Uit die botsing van volke en koninkryke sal ten slotte een groot wêreldmag voortkom, wat vyandig teenoor die Christendom sal staan, en die teuels van die bewind sal in die hande van een persoon wees, naamlik die Antichris. Tydens sy wêreldregering sal die gelowige volk van die Here weer bloedig vervolgt word. Hy sal, soos die apostel dit hier sê, oorlog met die heiliges maak. Net soos die saad van die kerk ontkiem het, bevochtig deur die vroeë reën van Abel se bloed, soos iemand dit êrens uitdruk, net so sal die oes van die kerk ryp word onder die bevoogting van die laat reën van martelaarsbloed.

In die lig van die Skrifopenbaring kan ons voor die wederkoms van Christus nie 'n beter wêreld verwag nie. Namate die einde van die huidige bedeling nader, sal tye swaarder word. Swaarder vir die gelowige volk van die Here. Die staatsmag sal al minder dienaars van God wees, totdat dit sy beliggaming vind in die Antichris, wat hom in die plek van God sal stel. Dan sal dit nie meer mode wees om die Naam van Christus te bely nie, maar wie dit doen, hy sal bereid moet wees om goed en bloed veil te hê vir sy belydenis!

Die Antichris sal egter nie allêen op die toneel verskyn nie. Hy sal 'n handlanger hê, naamlik die Valse Profeet. Agter die Antichris en die Valse Profeet sal die Satan staan. Ons kry dan hierdie onheilige driemanskap: Satan, Antichris en Valse Profeet, teen God en sy koninkryk. Die Satan - die teenstander van God die Vader; die Antichris - die teenstander van die Heilige Gees! So sal die Satan probeer om die heilige Drieëenheid na te aap!

In die tweede helfte van die 13de hoofstuk van die Openbaring teken die apostel die persoon en werk van die Valse Profeet. Hy gebruik weer beeldspraak. Hy sien naamlik 'n ander dier. Hierdie dier sien hy uit die aarde opkom. Dit dui die oorsprong daarvan aan. Hy is uit die aarde aards. Kortom, hy is die produk van 'n kultuurwêreld sonder God. Ook hy besit mag, want hy het horings - nie gekroonde horings nie, want hy is nie 'n politieke figuur soos die Antichris nie, sy mag is 'n geestelike mag. Hierdie mag oefen hy uit deur middel van die woord (gesproke en geskrewe) en tekens.

Langs hierdie weg sal hy die mense verlei. Hy is 'n wolf in skaapsklere, die werktuig van die Satan en die handlanger van die Antichris. Hy sal al brutaler optree en 'n beeld vir die Antichris laat maak en dit dan so bewerk dat hierdie beeld sal kan praat. Dit sal groot opsien verwek en die invloed van die Valse Profeet sal daardeur toeneem. Dan sal hy eis dat hierdie beeld aanbid moet word. En nou sal sy ware gedaante al meer openbaar word, want hy sal so ver gaan om die mense dood te maak wat weier om die beeld te aanbid. Meer nog. Die beeldaanbidders sal 'n merk hê - een of ander onderskeidingsteken - en wie it nie het nie, sal uitgesluit word uit die sake- en handelswêreld, alle samewerking en hulp sal aan hulle geweier word, hulle sal nie burgerlike regte en voorregte geniet nie, vryheid van godsdiens en gewete sal daar nie wees nie.

Die toekoms is inderdaad donker, maar tog ook weer nie sonder troos nie, want wanneer die Antichris en sy Valse Profeet verskyn, sal dit 'n teken wees dat die wederkoms van Christus voor die deur staan. Op die bepaalde tydstop sal Hy kom om 'n einde te maak aan die heerskappy van die Satan en sy onheilige konsorte - dit word vir ons in die tweede helfte van Openbaring 19 beskrywe. Dit sal dan ook die verlossing en verheerliking beteken van die gelowige volk van die Here en die vervulling van die profetiese lied:

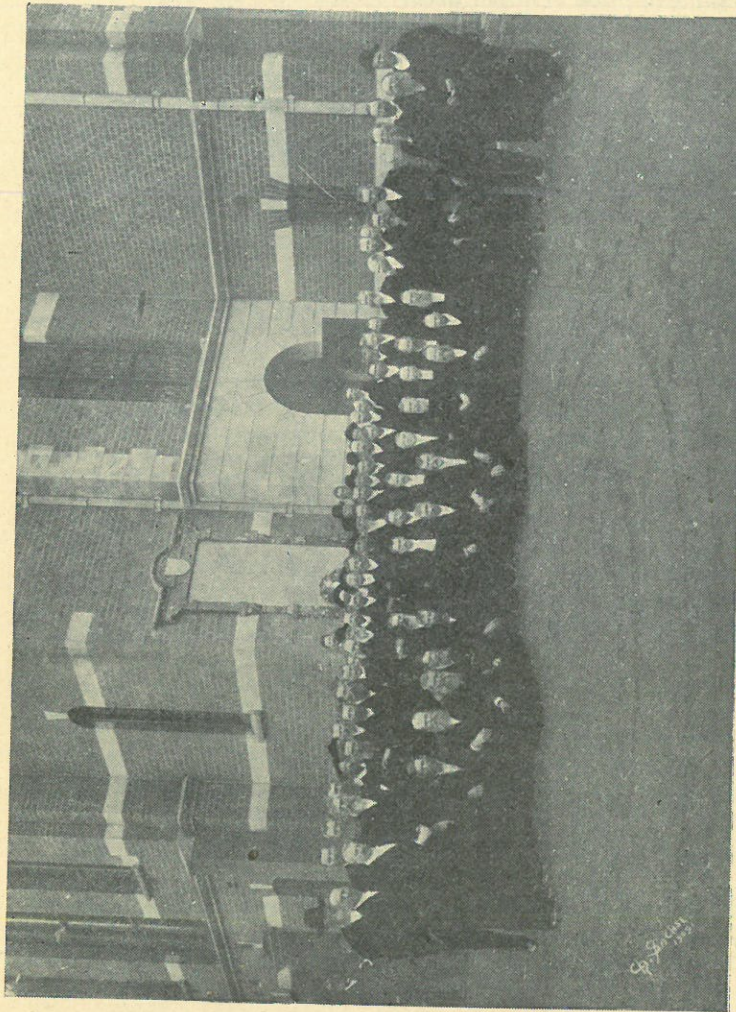
Van see tot see - geen grensomlyning,
orals gebied Sy staf,

en:

. . . op Sy hoof sal wonderskoon
en ewig blink die gloriekroon.

Met tere verlange sien ons na hierdie beloofde heileu uit, en terwyl ons met klimmende drang bid: „Kom, Here Jesus”, hoor die geloofsoor op telkens korter afstand die besielende versekering: „Ja, Ek kom gou!”

—DANIEL F. ERASMUS.

Algemene Kerkvergadering 1909.

EEN EN ANDER OOR ONS NAGMAALSFORMULIER

Die formulier vir die bediening van die Nagmaal is ongetwyfeld die mooiste van al die liturgiese geskrifte van die Hervormde Kerk. Iemand het dit die „perel van ons liturgiese geskrifte” genoem. Opvallend is die suiwer skriftuurlike grondslag waarop dit gegrond is. Die borgtogtelike of plaasbekledende offer van Christus word duidelik op die voorgrond gestel. Die gedeelte wat hieroor handel kan tot die skoonste deel daarvan gereken word. Die klimaks word hier bereik met die woorde, klassiek in skoonheid, wat lui:—

„Eerstelik moet ons in ons harte tenvolle vertrou dat onse Here Jesus Christus deur die Vader in hierdie wêreld gestuur is, ons vlees en bloed aangeneem het, die toorn van God waaronder ons ewig moes versink het, van die begin van sy menswording af tot aan die einde van sy lewe op aarde *vir ons gedra het* en alle gehoorsaamheid aan die goddelike wet en alle geregtigheid *vir ons vervul het*; vernaamlik toe die las van ons sondes en van die toorn van God Hom die bloedige sweet in Geseëmane ontpers het, waar Hy Hom laat bind het *om ons te ontbind*; daarna ontelbare smaadhede gely het, dat ons nimmermeer tot skande sou word nie; onskuldig tot die dood veroordeel is, dat ons voor die gerig van God vrygespreek sou word; ja sy geseënde liggaam aan die kruis laat spyker het, om die skuldbrief van ons sonde daaraan vas te nael;

en het so ons vervloeking op Hom gelaai om ons met sy seëning te vervul; en het Hom verneder tot in die allerdiepste versmaadheid en angs van die hel, met liggaam en siel aan die kruishout, toe Hy met 'n groot stem uitgeroep het: My God, my God, waarom het U My verlaat? sodat ons tot God geneem en nimmermeer deur Hom verlaat sou word nie”

Maar wie se werk is hierdie pragtige formulier?

Datheen het dit letterlik vertaal uit die Paltsiese formulier en hierdie geskrif is op sy beurt hoofsaaklik die werk van Olevianus, een van die samestellers van die Heidelbergse Kategismus, wat die opdrag ontvang het van Keurvors Frederik III om die formulier op te stel. Tog is dit nie alles oorspronklike werk van Olevianus nie. Hy was in verband daarmee in verbinding met Calvyn en het gebruik gemaak nie

alleen van wat Calvyn op hierdie gebied gedoen het nie, maar ook van die werk van Alasco en Micron en verder van die Lutherse formulier van Wurtenburg.

In die formulier vir die bediening van die Nagmaal kom die gewende liefde van God uit, wat sy Seun uit liefde vir die wêreld gegee het sodat elkeen wat in sy Naam glo nie verlore mag gaan nie, maar die ewige lewe kan hê. Maar in die formulier word ook na vore gebring die geloof van die Nagmaalganger wat die genadegawe van God in Christus aanneem en vir homself toeëien.

Die heilige Nagmaal is netsoos die Paasmaaltyd van die Ou Verbond 'n verbondsmaaltyd. Dit is nie maar net 'n herinneringsmaaltyd nie. God skenk ook in die Nagmaal die versekering van sy genadegawe in Jesus Christus en die gelowige ontvang daar die versekering dat al die seëninge en die weldade van die verbond ook hom toekom.

Die heilige Nagmaal is daarom ook 'n *belydenisdaad* van die gelowige. As hy na die tafel van die Here kom om aan te sit, dan bely hy daarmee sy geloof in die gestorwe en verheerlikte Christus. Dan erken hy daarmee dat hy „sy saligheid buite homself in Jesus Christus soek.”

Die formulier lê dan ook somer aan die begin nadruk daarop dat elkeen wat aan die dis van die Here wil kom, homself tevore eers reg moet ondersoek. En die selfondersoek moet eerstens lei tot verootmoediging en skuldbelydenis voor God, tot die belydenis dat ons sondeskuld voor God so groot is, dat dit só 'n offer, die dood van die Seun van God, noodsaaklik gemaak het. Maar die selfondersoek moet tweedens ook wees of ons in die geloof ons volkome verlaat op Christus en sy belofte van vergewing van al ons sonde deur sy bloed d.w.s. of sy offerande aan die kruis volbring die enigste grond vir ons saligheid is.

En die selfondersoek moet derdens ook gaan oor die vraag na die gesindheid van die hart om God met die ganse lewe dankbaarheid te bewys en in liefde en eensgesindheid met die naaste te lewe.

Wie met so 'n gesindheid van die hart aan die tafel van die Here kom, die wil God in genade aanneem en vir waardige deelgenote van die tafel van sy Seun Jesus Christus hou. Maar die wat geen verootmoediging ken nie, en van die genade van God nie wil weet nie, hulle eet en drink, soos die Korinthiërs, 'n oordeel oor hulleself.

Soos die Korinthiërs! Wat het dan by die bediening van die Nagmaal in die gemeente van Korinthe geskied? Die apostel beskrywe dit vir ons in 1 Kor. 11:17—34. Daaruit blyk dat daar allerhande onreëlmatighede by die Nagmaalsbediening was. Daar was twis en verdeeldheid, waardeur die

liefde verkoel het; elkeen het sy eie ete geëet, sodat daar eintlik geen sprake van 'n gemeenskaplike maaltyd was nie; die een het oorgedronk en was selfs dronk, terwyl die andere gebrek gehad het. Die betekenis en die waarde van die Nagmaal is nie besef geword deur daardie gemeente nie en daarom het hulle dit op 'n *onwaardige wyse* gevier. En die gevolg van hierdie onwaardige manier waarop die Nagmaal aldaar gevier is, was dat die oordeel van die Here op die Korinthise gemeente gerus het (1 Kor. 11:30). Maar nie alleen op hulle nie. Nee, elkeen wat so onwaardig Nagmaal vier soos te Korinthe die eet en drink 'n oordeel oor homself.

Wat het hierdie woorde al baie van die Nagmaalstafel afgeskrik! 'n Oordeel oor myself bring! Nee, dan liever weg, so redeneer meer as een. Die ewige oordeel oor my haal! Wie durf dan aan die dis van die Here te gaan? Daar staan tog uitdruklik: wie op onwaardige wyse eet en drink, eet en drink 'n oordeel oor homself (1 Kor. 11:29).

Laat ons daar dadelik op wys dat hier nie sprake is van die ewige oordeel nie, maar van 'n oordeel. En wat word met hierdie oordeel bedoel? Die apostel sê dit in vers 30: „Daarom is daar onder julle baie swakkes en siekliks en 'n aantal het ontslaap.” Let op die woord: „daarom.” En hierdie „daarom” volg direk op die sin: „eet en drink 'n oordeel oor homself terwyl hy die liggaam van die Here nie onderskei nie.” Dit blyk dus dat nie die ewige oordeel nie, maar 'n tydelike straf bedoel word. In die geval van Korinthe was dit krankheid en dood, in ander gevalle kan dit 'n ander beproewing wees.

Uit die teksverband blyk dit dat dit hier gaan oor die *wyse* waarop die Nagmaal gevier word en *nie* oor die waardigheid van die persone wat aan die tafel van die Here aansit nie. Die vraag is nie of die Nagmaalganger homself waardig gevoel nie. Die gevoel van eie waardigheid maak iemand juis onwaardig voor God om aan te sit. Hy wat homself onwaardig gevoel, word juis deur Christus genooi tot sy dis. Ja, alleen die onwaardige in eie oog voor God vier die Nagmaal op 'n waardige wyse. Want so een alleen kom aan die Nagmaal as een wat van homself afsien en alleen op Gods genade pleit. Soos die kaptein van Kapernaum gesê het: Here, ek is nie werd dat U onder my dak sou inkom nie, so sê hy wat op 'n waardige wyse aansit: Here, ek is uit myself nie werd om aan u tafel te sit nie. En soos Jesus juis die kaptein waardig geag het om in sy huis te gaan en sy kneg gesond te maak, so ag Hy juis iemand, wat so onwaardig is in eie oog, as 'n waardige deelgenoot om te kom en te eet van die gebroke brood en te drink van die vergote wyn, wat die tekens van sy liggaam en bloed is.

En as die formulier daarop gewys het, dat alleen hy, wat met 'n ootmoedige hart aan die tafel van die Here kom, waardig is om aan te sit, dan word daarenteen ons geleer dat die wat 'n ergerlike lewe lei en daarin volhard hulself moet onthou van die tafel van die Here en dat hulle geen deel in die ryk van Christus het nie. Dan word 'n lang lys gegee van wie onder andere beskou word 'n ergerlike lewe te lei. Daaronder val onder meer nie alleen alle afgodsdienaars nie, maar ook almal wat aan towenaars en waarsêers glo; nie alleen alle meinediges nie, maar ook almal wat ongehoorsaam is aan die wat oor hulle gestel is; nie alleen alle moordenaars nie, maar ook twissoekers; nie alleen alle diewe en rowers nie, maar ook alle woekeraars en gierigaards.

Wie mag dan aansit? Wie van ons sal dan vry uitgaan? Baie stel hierdie vrae en het dan nie die vrymoedigheid om aan die verbondstafel van die Here te gaan nie. Die formulier hou egter rekening met hierdie besware en, let op, hoe mooi en suiwer volgens die Skrif hierop geantwoord word. Die Pauliniese stelling van die regverdigmaking van die sondaar uit genade alleen deur die geloof moes seker die opsteller van die formulier hier voor die gees gesweef het. Hierdie sondes en gebreke word nie opgesom, so sê die formulier, om die verslae harte van die gelowiges kleinmoedig te maak nie, asof niemand na die Nagmaal van die Here mag gaan nie, as net diegene wat sonder enige sonde is. Want ons kom nie na hierdie Nagmaal om daarmee te kenne te gee dat ons in onself volkome en regverdig is nie; maar intendeel, omdat ons ons lewe buite onself in Jesus Christus soek, bely ons daarmee dat ons midde in die dood lê.

Hier word dus aangetoon dat iemand wat aan die tafel van die Here gaan daarmee nie betuig dat hy volmaak en sonder sonde is nie, maar hy bely daarmee dat hy sy skuld erken, dat hy soos 'n boeteling om genade pleit en krag van bo afsmeek om teen die sonde te stry.

Ons kom dus tot hierdie besluit dat vir die *onboetvaardige*, wat sy sonde nie wil bely en daarmee nie wil breek nie, daar geen plek is aan die Nagmaal van die Heer nie, terwyl die *boeteling*, vir wie Jesus Christus die enigste grond en fondament van sy saligheid is, in Gods oog 'n waardige deelgenoot is aan die dis van die Here. Vir die *onboetvaardige*, goddelose sondaar geen toegang nie, vir die *begenadigde* sondaar wat pleit om genade wel plek.

Maar kan 'n gelowige boetvaardige Christen somer wegbly van die Nagmaal? Is dit nodig om gereeld die bondseëls te gebruik? Om weg te bly, nie om rede van die ergerlike sondes in die formulier genoem nie, maar om allerhande bykomstige redes, beteken pligversuim, ongehoorsaamheid aan

die opdrag van die Heer om sy dood te gedink tot dat Hy kom, en verder minagting van die tekens en seëls van sy lyde en sterwe aan die kruis. En hieraan mag geen Christen hom skuldig maak nie. Hy moet homself naartig ondersoek en dan nie wegbly nie, maar uit die weg ruim wat ergerlik was sodat hy kan kom tot die tafel van die Here. Die ou Sinodes van die 16de en 17de eeu het al gewaarsku nie alleen teen die wanordelike wyse om Nagmaal te vier nie, maar ook teen die versuim om aan die bondseëls deel te neem. Selfs is besluit dat opgetree moet word teen die wat hulself skuldig maak aan versuim.

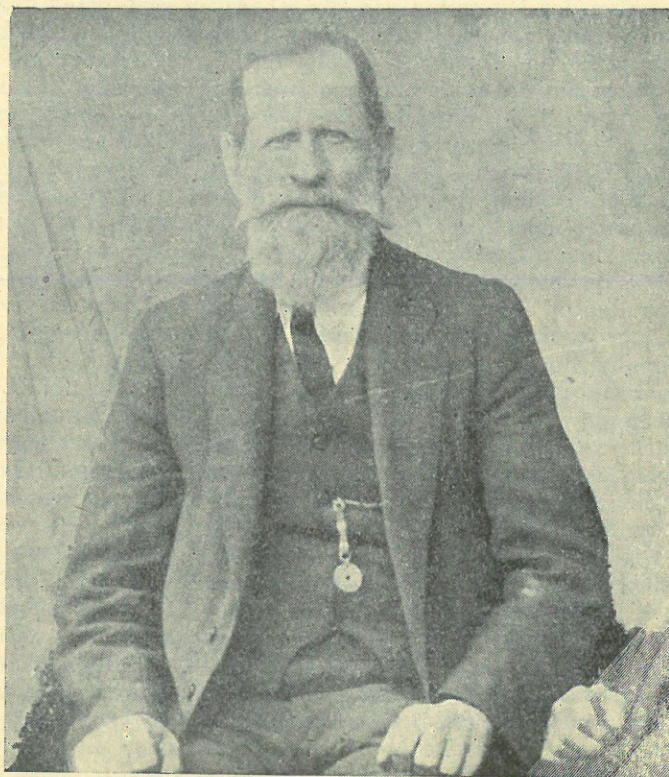
Die ou Sinodes, o.a. dié van Middelburg 1581, het ook nadruk daarop gelê dat die brood gebreek en die wyn uitgegiet moet word in die teenwoordigheid van die gemeente, en wel omdat dit 'n sakramentele handeling is, wat afbeeld die gebroke liggaam en gegote bloed van Christus. En omdat dit in die midde van die gemeente moet geskied het verskillende Sinodes in dié tyd reeds besluit dat daar geen bediening van die Nagmaal mag wees nie, waar daar geen gemeente is nie. Deur hierdie besluite was die bediening van die Nagmaal aan kranks tuis ingeslote.

Verskillende Sinodes in die sestiende eeu het besluit dat die Nagmaal elke twee maande gevier moet word. 'n Besonderheid wat hier vermelding verdien, is dat die Sinode van Den Haag in 1586 aanbeveel het dat die Nagmaal op Pase, Pinkster en Kersfees gevier moet word. In die moeder-gemeente van Transvaal, die Hervormde Gemeente van Potchefstroom, dateer die gebruik om op Kersfees Nagmaal te vier sedert die bediening van die eerste leraar van Transvaal, Ds. Dirk van der Hoff. Later jare is dit verander sodat die Nagmaal nou bedien word op die Sondag naaste aan Kersfees.

Van 'n stigtelike Nagmaalsviering hang soveel af. Daarom is dit jammer dat in so baie kerkgeboue soveel van die stigting weggeneem word deur die gedrang by die aankom aan of weggaan van die dis van die Here. Dit is wenslik dat kerkrade by die bou van kerke toesien dat daar genoeg ruimte is vir die bediening van die Nagmaal.

Die Nagmaalsbedieninge is die hoogtepunte in die lewe van ons gemeentes. Dis goed dat dit so is. Laat die leraars en kerkrade daar rekening mee hou en alles vermy waardeur die seëninge van die Nagmaalsvieringe weggeneem sou kan word.

—JOH. DREYER.

FREDERIK LABUSCHAGNE.

Frederik Labuschagne was een van die lede van die eerste kerkraad van Ventersdorp. By die stigting van die gemeente op 20 Februarie 1892 is hy as diaken gekies en het die gemeente trou gedien.

Hy is in 1858 op Kaalfontein in die teenwoordige distrik van Ventersdorp gebore; sy ouers was Pieter Willem Labuschagne en Hendrina Bezuidenhout. Hy het op Kaalfontein opgegroeï en lewenslank daar gewoon. In 1877 is hy op Potchefstroom deur ds. Van der Hoff in die huwelik bevestig met Carolina Hendrika, dogter van Andries Barend Heyneke en Catharina Louisa Buitendag. Uit hierdie huwelik is tien kinders gebore, van wie almal nog in lewe is, behalwe een seun wat in die Tweede Vryheidsoorlog op sy 21ste verjaarsdag gesneuwel het.

Na 'n gelukkige egverbintenis van 64 jaar is hy op 27 September 1941 oorlede op Kaalfontein in dieselfde huis waarin hy 83 jaar tevore gebore is en sy hele lewe lank gewoon het. Sy weduwee is nog in lewe en woon by haar skoonseun Arie van Niekerk in.

Die familie tel nagenoeg 182. Hy het die seldsame voorreg gehad om nog sy 5de geslag te sien.

D.F.E.

ONS KERK

Daar was 'n tyd in die geskiedenis van ons Kerk toe die toekoms met besorgde blikke ingestaar is. Baie mense wat die Kerk liefgehad het, het gedreig om moedeloos te word. Dit het gelyk of die Kerk geen toekoms het nie. Ons dink hier veral aan die mislukte Kerkvereniging van die tagtiger jare, toe die Kerk deur die Voortrekkers hier geplant, byna geruïneer is. Maar die lidmate wat geweier het om met die sogenaamde kerkvereniging saam te gaan, was mense wat vergesigte gehad het. Hulle het opnuut, met ywer en toewyding die hand aan die ploeg geslaan. Hulle het hulle deur geloof aan God vasgeklem as siende die Onsienlike. Hulle was daarvan oortuig dat God in hierdie land vir die Herv. Kerk weer goed aan die gang of die Anglo-Boere-oorlog breek te laat verswelg deur die brede stroom wat in die vreemde sy oorsprong het. Die Metodisme wat in stryd was met hulle aard en karakter en Calvinistiese grondslag, het hulle afgestoot. Die ou beproefde paaie het hulle nie kans gesien om te verlaat nie. Op hierdie ou paaie het hulle rus gevind vir hulle siel.

En in sy nood het die Kerk hom weer gewend na die ou Moederkerk in Holland, met die noodkreet: Kom oor en help ons. En naas God is dit aan Ds. Goddefroy, wat op hierdie roepstem geantwoord het, te danke dat die Kerk weer gegroei en gebloeï het. Aan manne soos Di. Goddefroy, Smits, Van Belkum e.a. is ons Kerk baie verskuldig. Hulle was gewillig om die kou van nag en hitte van die dag te verduur in belang van die Kerk waarmee hierdie land aangelê is en wat eers in die Kolonie en daarna vir die Voortrekkers soveel heil en seën gebring het. Maar skaars was die organisasie van die Kerk weer goed aan die gang of die Anglo-Boere-oorlog breek uit en veroorsaak weer 'n byna algemene desorganisasie. Maar op die puinhope wat deur die oorlog veroorsaak is, het die Kerk spoedig weer verrys, en vinnig gegroei. Die grootste stuikelblok was die gebrek aan predikante. Aan Prof. P. J. Muller kom die eer toe dat hy die eerste poging aangewend het om in hierdie behoefte te voorsien, deur 'n begin te maak met die opleiding van eie landseuns vir die bediening van die Evangelie. Die Kerk pluk die geseënde vrugte van sy toegewyde arbeid.

Maar hoewel die Kerk reeds sedert 1917 sy eie predikante oplei, bly die tekort aan predikante nog altyd die groot behoefte. Die opleiding kan nie tred hou met die uitbreiding

van die Kerk nie. En hierdie tekort sal, helaas, nog lank gevoel word.

Die groei van die Kerk sou baie groter wees as die getal predikante nie so klein was nie. Van intensiewe bearbeiding kan daar geen sprake wees nie, omdat elke predikant gemiddeld 1250 lidmate moet bearbei. En 'n gemeente behoort nie groter te wees as hoogstens 800 lidmate nie. Die oes is wit om te oes en die arbeiders is min. Hoe moet in hierdie behoefte voorsien word? Die oplieding kos die Kerk baie geld en die rente wat die Kerk in die vorm van predikante ontvang, is veels te gering. Waarom is so min jong manne begerig om hulle te bekwaam vir die Evangeliebediening? Waarom gee soveel studente die studie op? Oral gaan daar deure oop vir ons Kerk, maar die arbeidskragte ontbreek. Die Kerk is vinnig besig om terug te gaan op die spore van die Voortrekkers, maar die gebrek aan predikante staan die uitbreiding in die weg. Verskeie gemeentes kan afgestig word, ou gemeentes is vakant omdat die predikantenood so ontsettend groot is. Moet daar weer 'n beroep gemaak word op die moederkerk om gedeeltelik in hierdie behoefte te voorsien? Iets moet gedoen word anders ly ons Kerk onherstelbare skade.

Die toestand van die Kerk is gesond. Dit blyk veral ook uit die jongste verslag van die Administrateur. Die waarde van die vaste eiendom van die gemeentes (ek gee slegs die ronde getalle) bedra ruim £430,000. Hierby is nie ingesluit die Weeshuis en Voortrekker-Tehuis nie. Hierby kom nog 'n krediet van £38,000, saam £468,000. Die skulde staan op £63,000, wat byna uitsluitlik ontstaan het as gevolg van die oprigting van doelmatige, sierlike kerkgeboue. Dit is dus geen dooie skuld nie. Die bate van die gemeentes is dus nog £405,000 meer as hulle laste. Die gemeentelike bydraes beloop in een jaar £122,000, gemiddeld £2/10/- per lidmaat. Hierby is uitgesluit die groot bedrae wat ingesamel word deur die Susterverenigings en die fondse vir die Teologiese Opleiding. Die finansiële toestand van die Kerk gee baie stof tot dankbaarheid, maar sonder die nodige geestelike bearbeiding kan hierdie toestand nie voortduur nie. Die baie nuwe kerkgeboue wat in die laaste jare opgerig is, is 'n ander treffende bewys van die groei van ons Kerk. Die gemeentes is nie langer tevrede met 'n saaltjie wat ondoelmatig is en baie keer nog op die verkeerde plek geleë is nie. Sodra tye weer normaal is, sal baie nuwe kerkgeboue verrys. Hierdie geboue verhoog die prestige van die Kerk en gee aan die gemeentes die status wat nodig is om te groei en te bloei.

Ons Kerk het 'n groot toekoms. Baie mense kom terug na die Oorspronklike Kerk. In die Kerk van hulle voorouers voel hulle hulle tuis, omdat hierdie Kerk nog vashou aan die

tradisies van die Voortrekkers. Hier is die verkondiging van die Evangelie nog hoofsaak. Die eredienste neem nie die vorm aan van konserte nie. Die kansel word nie gebruik vir 'n advertensie-buro en 'n plek vanwaar groot somme geld ingesamel word nie. Spesiale dienste en spesiale predikers is in ons Kerk onbekend, want die Herv. Kerk is Christo-sentries en nie antroposentries nie, m.a.w. Christus en nie die mens staan in die middelpunt. Aan geestesdrywery het die Herv. Kerk nog nooit waarde geheg nie; aan tydelike opsweping van die gevoelens het hy nog nooit geglo nie.

Die Herv. Kerk probeer nog altyd om aan sy roeping te beantwoord en daarom kon ons Kerk nog nooit die verwyte gemaak word dat hy ontaard het in 'n sosiale instituut, wat die nadruk laat val op die doen van opheffingswerk. Hierdie taak rus op die staat. Die Kerk moet en die Herv. wil uitgaan van die standpunt van Christus nl. om eers die koninkryk van God te soek in die oortuiging dat alle ander dinge dan sal bygevoeg word. As die geestelike lewe van die mense krank is, dan is al die sosiale pogings om hulle op te hef niks anders as lapwerk nie, sonder blywende resultaat. Die Kerk se eerste roeping is om draer van die Evangelie te wees.

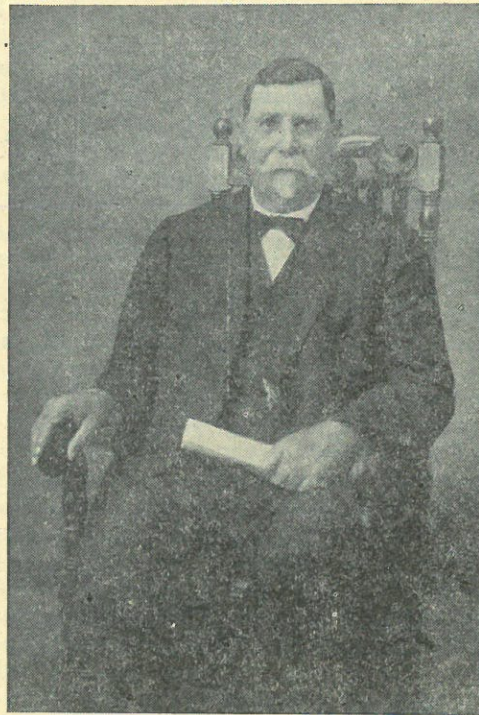
Die Herv. Kerk hou nie van allerlei nuwighede nie en in sy konserwatisme is sy aantrekkingskrag geleë. Deur allerlei nuwighede en sermonies word die Evangelie verdring; van bysake word hoofsaak gemaak.

Maar daar is tekens dat daar vir ons Kerk rede is om in hierdie opsig op ons hoede te wees; vreemde invloede dreig om ook op ons Kerk in te werk. Hier en daar kan ongelukkig afwykings van die ou beproefde paaie gesien word. Dit is die klein jakkalse wat die wingerd verniel. Daar rus 'n groot verantwoordelikheid op die kerkrade. Hulle was nog altyd getroue wagters op die mure van Sion. En omdat in ons Kerk gelukkig nog nie 'n predikante-diktatorskap ontwikkel het nie, maar nog altyd vasgeklem word aan die demokratiese kerkbestuur, daarom kan ons met vertroue die toekoms tegemoet gaan. Ons ouderlinge en diakens sal waak om ons Kerk suiwer te bewaar.

Die karakter van ons Kerk moet behoue bly en ook om hierdie rede kan daar van kerkvereniging geen sprake wees nie. Dit sal eenvoudig beteken dat ons Kerk met sy identiteit sal verswelg word in die stroom van vreemde nuwighede.

Brakpan.

—J.J.P.

OUDERLING J. H. VORSTER.

Ouderling J. H. Vorster is op 10 Desember 1942 oorlede. Hy het die ouderdom van 75 jaar bereik en het die Kerk vir vyf-en-veertig jaar as ouderling gedien, eers van Middelburg en daarna van Witbank. Ook was hy gedurende verskeie jare lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Hy was een van die getroues, net soos sy vader ook J. H. Vorster wat in die jare 1883 tot 1897 kerkraadslid van Middelburg was. Sy gedagtenis sal tot seën strek.

S.P.E.

Die Plegtige Ingebruikneming van die Afrikaanse Psalm- en Gesangboek

Op Sondag die 29ste Oktober van hierdie jaar 1944 sal, so die Here wil, volgens besluit van die Hoogerwaarde Kommissie van ons Algemene Kerkvergadering die Afrikaanse Psalm- en Gesangboek plegtig deur die Gemeentes van ons Kerk in ontvangs en in gebruik geneem word. Dit sal 'n groot en onvergeetlike dag wees in die geskiedenis van ons Kerk; 'n dag waarna lank en somtyds met ongeduld uitgesien is.

Daar is sonder twyfel 'n weemoedige kant aan hierdie ontvangs. Want dit is tegelyk 'n afskeid. Ons neem hierby afskeid van die vorm waarin ons voorvaders geslagte lank hulle geloof, hulle moeite en verdriet, hulle blydschap en verwagting geuit het voor God en voor hul medemense. Die Psalms en Gesange het in hul Nederlandse taalvorm baie geslagte begelei van die wieg tot die graf. Hulle was in hul ou gewyde bewoordings 'n onuitputlike bron van troos en krag op die pad van die Voortrekkers, 'n sterk en veilig geleide in al hul moeites en gevare, by hul stryd en nederlaag en oorwinnings. In hierdie klanke het hul geklink in die vroegste môrestand uit die tente en van die waens, het hulle weer geklink in die aande voordat wagte uitgeset en die rus van die nag gesoek is. Met Psalm 38 het hulle in besef van afhankelikeid en sonde-skuld geroep: „Groot en ewig Opperwezen, zeer te vreezen, straf mij in Uw gramschap niet,” maar ook bely: „Want o, trouw en ewig Wezen, in mijn vreezen staat mijn hoop op U alleen!” By die doop van hul kinders het dit geklink: „Dat 's Heren zegen op u daal!” die opgroeiende jeug is toegesing „Wie heeft lust den Heer te vreezen, 't allerhoogst en ewig goed?” In siekte en gevare het elkeen sy hart toegesprek: „O mijn ziel, wat buigt g' u neder, waartoe zijt g' in mij ontrust?” maar hom ook bemoedig met: „Maar de Heer zal uitkomst geven, Hij die 's daags Zijn gunst gebiedt!” Hulle het geweet wat dit is „Uit diepten van ellenden roep ik met mond en hart tot U, die heil kunt zenden: o Heer, aanschouw mijn smart!”, maar ook hulle ervaring bely: „Als ik, omringd door tegenspoed, bezwijken moet, schenkt Gij mij leven,” en hul dankbare hart het na geestelike en na liggaamlike bevry-

ding stil-ootmoedig gesing: „Wat zal ik, met Gods gunsten overlaan, dien trouwen Heer voor zijn gena vergelden!” Baie van ons, veral van die oueres onder ons, sal dit mis, wanneer die vertroude woorde nie meer by huisgodsdien en gemeentelike samekomste gehoor word nie en ons nie meer in Ps. 146 sing van hom wat „Jacobs God ter hulpe heeft,” en nie meer in Ps. 25 van „Gods verborgen omgang,” nie meer in die seënbede „Hij schiep 't heelal Zijn Naam ter eer” en nie meer in Ps. 138 „De Heer is zoo getrouw als sterk, Hij zal zijn werk voor mij volenden.”

Hierdie afskeid stem weemoedig. Maar dit is nie tragies nie. Die afskeid van die bruid uit die ouerhuis wek weemoedige gedagtes, maar hulle word oorstem deur die blydschap oor die nuwe wat voorlê. Die afskeid uit 'n ou, vertroude omgewing, uit 'n geliefde werkring kan tot trane ontroer; maar as daar 'n nuwe omgewing wag en 'n nuwe arbeid lok, waarin aard en bekwaamhede beter tot hulle reg kan kom, dan word die skadu van die afskeid oorstraal deur 'n rysende lig. Daar kan veel wees wat bind aan die ou familiewoning met sy menigte herinnerings aan bly en droewige dae, maar daar kom 'n tyd dat die jong geslag hul nie meer vry en gelukkig voel binne die ou mure nie en vir hulself 'n eie woning bou en eie lewensvorme skep. Dié tyd het reeds lank vir die Afrikanervolk aangebreek. En wat vir die volk aangebreek het, moes ook in sy godsdienstige en kerklike lewe tot uitdrukking kom. Jong Suid-Afrika kan hom nie meer tuis voel in die taalvorm wat sedert lankal nie meer sy daelikse omgangstaal en die draagster van sy gevoelens en gedagtes is nie. „Die volk wat Ek vir My geformeer het, hulle sal my lof verkondig” sê die Heer in Jesaja 43:21. As ons glo dat ook die Afrikanervolk 'n volk is deur God geformeer, dan moet ons ook as hulle roeping erken om die lof van hulle Formeerder te verkondig. En waarin dan anders as in eie taal? Het die Pinksterdag dit nie vir altyd aan alle volke wil leer nie, toe die Gees die Woord van God aan verteenwoordigers van so baie nasies elkeen in sy eie taal laat verneem het? Daarom is by hierdie afskeid nie die weemoed nie, maar die blydschap oorheersend. Na die grootse werk van die Afrikaanse Bybelvertaling het die Hollandssprekende kerke van Suid-Afrika tereg besef dat ook die Psalms en die Gesange in eie taal oorgeset moes word, sodat ons oor die grootdade van God nie alleen in eie taal kon spreek nie, maar ook in eie taal sou kan sing. Hier is ons in die skriftuurlike lyn en ook, ja daarom ook, in die lyn van die Hervorming. Hoe het Luther daarvoor geywer dat sy volk die opnuut verworwe goddelike waarheid in sy lied sou uitsing, sy volk moes die goddelike waarheid al singende leer. „Het vernieuwde geloof vroeg nieuwe liederen. De nieuwe liederen vroegen nieuwe

melodieën. En zoo groeide Luther met zijn werk als reformator uit tot dichter en componist” skryf H. C. G. Wanting in Het Lutherboek (Zalt-Bommel, 1917, bl. 139). Hoe duidelik het ook Calvyn die betekenis van die kerklied in die volkstaal besef, toe hy in 1542 aan Clement Marot as digter en Louis Bourgeois as musikus die bewerking van 'n Franse Psalmboek opgedra het, 'n werk wat „het Calvinistiese psalmkoraal tot een der hoogste openbaringen van het kerklied maakte” (sien die nuwe Nederlandse Psalm- en Gesangboek van 1938, bl. 915).

So is daar dan groot en geregverdigde blydschap oor die verskyning van die Afrikaanse Psalm- en Gesangboek. So word die tweespalt wat daar nog was in ons godsdiensoefeninge weggeneem en is die moontlikheid daar dat die godsdienstige lied sy regmatige plek in hart en lewe van jong Suid-Afrika weer sal inneem. Dit is geen breuk met die verlede nie, dit is natuurlike, gesonde ontwikkeling. Oppervlakkig skyn dit ou bande te verbreek, in werklikheid bevestig en verlewendig dit hulle. Na die letter en die woordvorm is die Afrikaanse Psalms baie verskillend van die Nederlandse, na die gees en die inhoud is dit dieselfde. Dis merkwaardig om daarop te let, hoe dikwels die Psalmverse in albei bewerkings met gelyksoortige bewoordinge begin en voortgaan. „God is my lig, my heil: ek sal nie vrees nie” (Ps. 27), „Die Heer sal opstaan tot die stryd” (Ps. 68:1), „Geloofd sy God met diep ontsag” (vs. 10), „God, die Heer regeer” (Ps. 99:1), „God het ek lief, want die getroue Heer” (Ps. 116:1), „Salig hy wat in die lewe” (Ps. 146:3), „Loof God, loof sy Naam alom” (Ps. 150:1) is enkele bewyse, hoe die Afrikaanse Psalmberymmer opsetlik aangesluit het by die Nederlandse digters. Meer nog as van die Afrikaanse Psalms kan van die Afrikaanse Gesange gesê word, dat dit ou bande versterk en verlewendig, ou tradisie, die ou Nederlandse tradisie voortset. Dit is in wese nog dieselfde „Evangeliſche Gezangen” waarmee op aandrang van die Sinode van die Hervormde Kerk van Nederland anderhalwe eeu gelede 'n aanvang gemaak is, wat in 1805 gereed gekom het en op die 1ste Januarie 1807 deur die kerk in gebruik geneem is. Onmiddellik na die verskyning van 'n uitgawe daarvan vir die Nederduits Hervormde Gemeente te Londen in die jaar 1814 is hulle ook in Suid-Afrika in gebruik geneem. Vir tweederde was hierdie „Evangeliſche Gezangen” oorspronklik werk van Nederlandse digters. Die gesange wat om redes van leerstellige of letterkundige aard in ons Afrikaanse bundel uitgelaat is, is vervang deur gesange uit die „Vervolgbundel op de Evangelische Gezangen” en sy „Aanhangsel” wat sedert 1866 by die Hervormde Kerk van Nederland in gebruik is. Dis alleen in die XIVde afdeling „Geleentheidsgesange” en wel in die

nuwe nommers 163-176 dat met die lokale omstandighede en die eie geskiedenis van Suid-Afrika rekening gehou moes word en van hierdie 14-tal is daar 7 wat heeltemaal nuwe gedigte is. So is dit duidelik dat ons Afrikaanse Gesangboek in wese 'n Hollands-Afrikaanse Gesangbundel is. Vreemde elemente van gevoel, metodistiese vroomheid sowel as huppelwysies is geweier. Die lyn van die voorvaders is reguit voortgesit en deurgetrok, die lyn van die nugtere, Hervormde godsvrug.

Die Hervormde Kerk van Afrika behoeft hom seker nie te skaam oor sy aandeel aan die totstandkoming van die Afrikaanse Psalm- en Gesangboek nie. Dit het nie 'n heersende nie maar 'n waarlik dienende rol hierby gespeel; in gehoorsaamheid aan die woord van die Heer en Meester: „Julle weet dat die owerstes van die nasies oor hulle heers — maar so moet dit onder julle nie wees nie — Ek is onder julle soos een wat dien — en Ek het julle 'n voorbeeld gegee om, net soos Ek aan julle gedoen het, ook so te doen” (Matth. 20:25v., Luk. 22:27, Johs. 13:15). Dat die arbeid vir en die totstandkoming van die Afrikaanse Psalm- en Gesangboek 'n nasionale saak geword het, is vir 'n baie groot deel aan die Hervormde Kerk te danke. Dit het sy oorsprong gevind in die skrywe van die Scriba van die Hoogerwaardse Kommissie van ons Algemene Kerkvergadering, wyle Ds. A. J. Barger, wat in opdrag van die Kerkvergadering van 1928, op 28 Januarie 1929 aan die Scriba's van die Nederduits Gereformeerde Kerke van Kaapland, Vrystaat, Transvaal en Natal (en op 21 Februarie aan die Sinodale Deputaat van die Gereformeerde Kerk, wat betref die Psalms) die volgende brief gerig het:

„Hoogerw. Heer. Die Kommissie van die Algemene „Vergadering van die Ned. Hervormde Kerk van Afrika het „my opdrag gegee U te nader vir saamwerking in sake die „vertaling van die Psalms en Gesange in Afrikaans. In die „Gesangebundel sou daar 'n hersiening kan plaas vind deur „weglating van sommige Gesange en aanvulling uit die skone „Vervolgbundels op die Gesange, wat vandag in Nederland in „gebruik is, as ons hieroor kan ooreenstem. Verder word U „saamwerking ingeroep om die onsingbare wysies van Psalms „en Gesange te verander. Hierdie versoek word aan al die „Ned. Gereformeerde Kerke gerig en wat die Psalms betref „ook aan die Gereformeerde Kerk van Suid-Afrika. Waar ons „binnekort, so die Here wil, een offisiële Afrikaanse Bybel „kry vir al drie die Hollandse Kerke, sal dit ook seker gewens „wees, as ons eenselfde Psalm- en Gesangboek deur geheel „Afrika gebruik. Bostaande is die wens van die Algemene „Kerkvergadering van die Ned. Hervormde Kerk van Afrika, „wat sitting gehou het in Augustus 1928 te Pretoria. In afwag- „ting van U gunstig antwoord, met broederlike groete, hoog-

„agtend, U dw. br. A. J. Barger, skriba v.d. Komm. v.d. Alg. „Vergadering v.d. Ned. Herv. Kerk van Afrika.”

Die antwoorde op hierdie skrywe was tegemoetkomend hoewel nie geesdriftig nie. Die Hervormde Kerk is verwys na die S.A. Bybelvereniging wat reeds jarelank aan die saak van verafrikaansing van Psalms en Gesange gewerk het en daar is meegedeel dat die Kaapse Sinode die ander kerke uitgenooi het om saam te werk. In sy skrywe van 25 Junie 1929 aan die Sekretaris van die Bybelvereniging te Kaapstad, destyds Ds. A. G. du Toit, sê Ds. Barger o.a.: „Die Kommissie van die „Alg. Kerkvergadering het my verder opgedra aan u te vra, „wat die rede is, dat ons Kerk ook nie van die begin af uit- „genodig is vir saamwerking. Hierdie saak had in dieselfde „gees as die Bybelvertaling behoort aangevat te word.” Aan hierdie beginsel van tussenkerklike nasionale, volks-wye karakter van die arbeid aan die Psalm- en Gesangboek het die Hervormde Kerk getrou gebly, daarvoor baie geldelike en ander offers hom getroos en terwille van hierdie ideaal selfs 'n kontrak onderteken met die aanhef en bylaes waarvan sy afgevaardigdes in gemoede nie kon instem nie en wat hom as 'n soort ultimatum opgedring is.

Ons Kerk se afgevaardigdes het dit besonderlik as hulle plig geag om te waak vir die godsdienstige en letterkundige peil van die Afrikaanse Psalms en Gesange. By die Psalms was vir die eerste nie veel gevaar nie; waar hier en daar die Nederlandse vorm te veel mag afwyk van die Hebreeuse origineel, kon dit gemaklik reggeset word deur op die oorspronklike terug te gryp. By 'n geniale digter soos Totius was oor die algemeen 'n hoë letterkundige peil te verwagte, 'n verwagting wat nie teleurgestel is nie. Tog was dit nouliks doenlik vir een mens, hoe begaafd ook, om in elkeen van die 150 Psalms elke vers of versreël tot 'n geslaagde stuk poësie te maak. Die kritiek en hulp van die letterkundiges deur ons kerk aangesoek, Prof. Dr. C. M. van den Heever en waar sy tyd gewoonlik te seer beset was, veral van Dr. Abel J. Coetzee, het, sy dit minder by die Gereformeerde Deputate, tog wel by Totius self 'n goeie ontvangs gekry. Die meester was altyd gewillig om te leer.

By die Gesange was dit nodiger om ook op die godsdienstige gehalte 'n noulettende oog te hou. Die gees van die tyd waarin die meeste van hulle ontstaan is, het nie altyd beklemtoon wat ons as die kardinale punte van die Christelike geloof beskou nie. Tereg het op voorgang van die Scriba se wenk in die bogenoemde skrywe insake 'n „hersiening deur weglating van sommige Gesange” ons afgevaardigdes teen die oorspronklike beslissinge van Sinodes van die Ned. Ger. Kerke in, so aanhoudend vir hierdie suiwering gepleit, dat die stand-

punt later algemeen aanvaar is. Ook is wysigings in Gesang-verse aangebring wat aan hulle 'n meer skriftuurlike karakter gegee het. Wie die moeite wil doen om bv. Ges. 11:3 in beide lesings te vergelyk, of die hele Gesang 85 met die ou Gesang 89, of die refrein van Ges. 135 met die van die ou Ges. 137 en die laaste vers van Ges. 193 met vs. 10 en 11 van die ou Ges. 192, sal verstaan wat ons bedoel. Veral op die grondige hersiening van die 102 Gesange wat reeds in verskillende uitgawes van Die Nuwe Halleluja verskyn het en dus reeds 'n sekere gesag in die Ned. Ger. Kerke gekry het, het ons afgevaardigdes gedurig aangedring en die voldoening is gesmaak dat ongeveer die helfte van hulle voorstelle tot wysiging, gedeeltelik na ingelewerde berymings van Prof. Dr. D. F. Malherbe van Bloemfontein, ten slotte aanvaar is. Ook hier sal 'n noukeurige vergelyking seker die instemming van die Gemeente met die nuwe lesing verkry. Vir die aanvulling van die oopgevalle plekke met die „skone” en dikwels meer skriftuurlike Gesange uit die Vervolgbundel van die Nederlandse Evangeliese Gesange het ons afgevaardigdes steeds gepleit en ook in hierdie opsig het hulle beleid om vreemde elemente te weer en die historiese lyn en daarmee die goeie gehalte van ons kerkgesang te bewaar geseëvier.

Besondere dank is ons Kerk verskuldig aan Ds. Johs. Dreyer wat vanaf sy benoeming tot die Kerk se verteenwoordiger in 1930 meer as 12 van die groot vergaderings wat soms tot drie weke geduur het bygewoon het, aktief aan die verrigtinge deelgeneem het en in sy helder en oorsigtelike rapporte die Kerk en die Kerk se geskiedskrywing groot dienste bewys het. Wyle Ds. J. J. Kuhn het van 1931-34 'n viertal vergaderings bygewoon en as vertaler 'n 30-tal Psalmberymings en 'n 37-tal Gesangbewerkings ingelewer. Hoewel weinig van hierdie bewerkings in hulle geheel opgeneem is, het sy werk ons meermale goed gehelp om verbeterings in die voorgelegde grondtekste aan te bring. Die kritieke van ons letterkundiges Dr. Abel J. Coetzee en later Dr. Tj. Buning was van groot waarde en veel daarvan het opname in die bundel gekry. Vir die sangwysies het Mnr. H. C. de Kock, redakteur van Die Volkstem en jare lank orrelis van ons Pretoriaanse Gemeente, goeie raad gegee. Ds. T. F. J. Dreyer, sedert einde 1935 op ons Kommissie werksaam, het sindsdien getrou die vergaderings bygewoon, 'n waaksame oog gehou, vele voorstelle tot teksverbetering gemaak en veral toe die sake van kopiereg en kontrak aan die orde gekom het, hom besonder beywer om die regte van ons Kerk tot hulle reg te laat kom. In hierdie opsig het die deskundige hulp van ons regsgeleerdes Prof. L. I. Coertze en Prof. Dr. D. Pont van die Universiteit van Pretoria, 'n hulp so belangeloos en geesdriftig verleen,

van die grootste waarde vir ons gewees. Dr. A. van Selms het in die paar jare 1938-1940 wat hy in ons midde was, hom met al sy begaafdheid en entoesiasme aan die arbeid gewy en uit die 8 Vervolgbundelgesange (nrs. 223, 270, 229, 232, 233, 265, 252, 260) wat ter vervanging van die ou nommers 110, 111, 113, 121, 133, 150, 161 en 187 hom ter bewerking gegee was en nou onder die nuwe nommers 101, 106, 107, 115, 131, 147, 187 en 160 verskyn, 'n 4-tal kan voltooi, en na ek meen ook in andere sterk die hand gehad. Sy voorgelegde bewerkings het steeds 'n verdiende spoedige en geesdriftige aanvaarding by die Revisie-kommissie gevind en die in hulle Voorwoord met name vermelde viertal, Ges. 106, 107, 115 en 131 sal seker van die mees geliefdes in ons Kerk word (die oorspronklike, pragtige wysie van Ges. 106 staan nou by Ps. 128; dit is te hope dat vir Ges. 131, die uitnemende beryming van Jesaja 53, eenmaal 'n nog beter melodie gevind of gemaak word as wat die Musiekkommissie kon verkry). Die Hooogerwaarde Voorsitter van die Algemene Kerkvergadering, Ds. J. J. Prinsloo asook die Vise-Voorsitter, Ds. A. J. G. Oosthuizen het hulle seer beywer om enersyds die regte van ons Kerk erken te kry, andersyds die ideaal van 'n met die ander Hollandse Kerke van Suid-Afrika gemeenskaplike Psalm- en Gesangboek nie te laat vaar nie. Ondergetekende, sedert 1935 lid en later voorsitter van die Gesangbewerkingskommissie van ons Kerk, het virsover sy tyd dit toegelaat het, na vermoë van harte meegewerk en deur allerlei soort navorsings, memoranda, kritieke en korreksiewerk asook deur die bywoning van vergaderings sedert 1939 sy aandeel aan die werk geneem.

Ons wil tenslotte dankbaar erken die grondlêende werk van Prof. Gerdener, die gawes en die uitnemende leiding as voorsitter van wyle Ds. Ackermann, die onvermoeide toewyding en waarlik digterlike gevoel van wyle Ds. van Huyssteen en sy aantreklike, gevoelige vroomheid, die besondere digterlikheid van Prof. Malherbe en sy karaktervolle houding by so menige geleentheid, as ook die groot letterkundige gawes en simpatieke medewerking veral by die vergadering te Gordonsbaai in 1940 van Prof. Dr. E. C. Pienaar, wie se berymings, in die Voorwoord van die Revisie-kommissie met nadruk vermeld, ongetwyfeld tot die beste van die hele bundel behoort. Die S.A. Bybelvereniging onder sy volywerige sekretaris Dr. Greyling, het inderdaad vir 'n keurige uitgawe van die Afrikaanse Psalm- en Gesangboek sorg gedra.

Waar ons nou met soveel dankbaarheid en blydschap ons eie Psalm- en Gesangboek soos uit die hand van onse getroue God self ontvang, hoop ons dat veral jong Suid-Afrika sal verstaan dat elke gawe van die Vader in die hemele tegelyk 'n opgawe is. Daar kan en daar moet veral in ons Kerk in baie

meer verskeidenheid en baie beter gesing word by die Godsdienssoefeninge. Miskien was die Nederlandse teksvorm 'n verhinderende, miskien slegs 'n ekskuus. Laat ons die talente wat hierby aan ons hande toevertrou word, nou nie weer begrawe nie, maar daarmee werk en woeker. Dit sal vir ons eie geloofslewe en vir die gemeenskaplike erediens van God in die heiligdom tot so uitnemende seën wees.

Namens die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering,

B. GEMSER,

Voorsitter van die Gesangbewerkingskommissie.

Pretoria, 24 September 1944.

DS. N. J. VAN WARMELO

IV.

Ds. van Warmelo in Soutpansberg na die dood van sy vrou.

Deur die dood van sy vrou was Ds. Van Warmelo 'n gebroke man. Sy eensaamheid is moeilik te beskrywe. Niemand had hy in daardie woeste wêreld om vertroulik mee te praat. Sy leed het hom so aangegryp dat hy ernstig siek geword het. Sy gestel was egter kragtig en sterk en siekte is oorwin, en God het hom gespaar om 'n groot seën te wees vir die Kerk in Transvaal. Sy kollegas was baie met hom begaan, veral Ds. Begemann en Ds. Smits wat albei sy oorlede vrou geken het. Ds. Begemann het haar in Pretoria leer ken toe hulle daar was op pad na Soutpansberg, en Ds. Smits het haar nie alleen met die bevestiging in die pastorie te Schoemansdal ontmoet nie, maar as kinders het hulle reeds in Renkum saam gespeel, die dorp in Nederland waar Ds. Smits se vader gedurende die jare 1818-1857 predikant was. Voor my lê 'n brief van Ds. Smits, gedateer 30 September 1892, waarin hy o.a. die volgende oor Ds. Van Warmelo skryf:

Daar hijzelf door de koorts aangetast wordende, doch gelukkig hersteld zijnde, stelde ik hem voor eenigen tijd bij mij te komen doorbrengen, het welk hij dadelijk aannam.—Op den 28 Mei had ik ook het genoegen hem in Waterberg te ontmoeten op de plaats van den heer Thomas du Toit, alwaar door mij was kerk besteld, en na afloop der werkzaamheden vertrokken wij tezamen naar Rustenburg. Wij bragten eenige genoegelijke weeken tezamen door, hetgeen hem zijne gezondheid terug deed krijgen. Den 17den Juny 1865 had ik het genoegen onverwachts een ouden akademievriend Predikant Van Niekerk—Hopetown Kaapkolonie—bij mij te zien aankomen, terwijl Ds. V.d. Hoff tezamen met Ds. W. v. Warmelo den 25sten Juny 1865 de diensten alhier waarnamen.

Hy het 'n maand lank in Rustenburg gebly, waar hy op 11, 18 en 25 Junie, 2 Julie en op 6 Julie gepreek het, en ook 'n maand lank by Ds. Begemann in Pretoria waar hy op 9, 16, 23 en 30 Julie gepreek het, wat wel 'n bewys is dat hy veral behoefte had aan afleiding. Gedurende sy verblyf by

Ds. Smits het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op 26, 27 en 28 Junie sitting gehou. Deurdat die skriba, Ds. A. J. Begemann, nie teenwoordig was nie, het Ds. Van Warmelo in sy plek gefungeer. Dit was op hierdie vergadering waar Ds. F. Lion Cachet aanwesig was om te probeer om die Hervormde kerk uit haar voege te ruk, en wat later 'n skerpe botsing tussen Van Warmelo en Cachet sou veroorsaak.

Op 19 Julie 1865 het Ds. Van Warmelo die volgende uit Pretoria aan sy moeder geskryf:

Ik voel mij weinig opgewekt om te schrijven. Na het ongeluk, mij overkomen, blijft mij eenige zekere neergedruktheid, slapheid en lusteloosheid bij, die ik nog niet overwinnen kan. Het is dan ook alleen om een teeken van leven te geven, dat ik deze weinige regels tot u rigt. Om wat te herstellen en mij wat af te leiden heb ik eene uitnoodiging van Smits en Begemann aangenomen om een maand of drie op reis te gaan en Transvaal te bezien . . . Ik geloof dat die reis mij goed doet, maar eene zekere matheid, en onverschilligheid, heeft plaats genomen voor de vroegere veerkracht en opgewektheid. Ik heb een week of vier bij Smits gelogeed, die alles deed om mij genoeg te geven. Hij heeft eene aangename woning, eene lieve vrouw en twee allerliefste kinderen; eene vergelijking van dat gezellig huis met mijne eenzame en verlatene woning is niet geschikt om mij op te beuren . . . Ik zal niet geregeld schrijven. Misschien zal ik spoedig veranderen, ik hoop tenminste dat die slapheid en neergedruktheid spoedig zullen beswaarlijk verdra. As 'n eensame het hy gely, en hierdie verdwijnen.

Mens sien uit hierdie brief hoe die gestel van Ds. Van Warmelo geskok was. Hy kon nouliks aan sy moeder skryf, want dan moes hy groot verdriet aanroer en dit kon sy gestel leed het om vereensaam. As 'n vereensaamde sou hy verder deur die lewe gaan, menigmaal met 'n diep bewoë gemoed, veral in die laaste jare toe daar 'n skeiding gekom het tussen hom en vele ou vriende, 'n skeiding wat menig traan in sy oog sou bring.

Einde Augustus was hy weer in Soutpansberg. In daardie jaar was daar baie moeilikhede met die kaffers van die kaptein Katlagter. Hulle het geroof en gemoor tot eindelijk 'n oorlog uitgebreek het. Dit het in Schoemansdal so gevaarlik geword, dat die dorpsbewoners dit onraadsaam geag het om in die nag in hulle huise te slaap. Hulle het die ou ommuurde skans, wat binne in die dorp was, weer betrek en daar in 'n laer

gestaan, nie alleen die dorpsmense nie, maar ook die buitense. Schoemansdal was een groot laer. Hierdie lewe was vir Ds. Van Warmelo ondraaglik, en daarom het hy op 8 November die volgende brief aan die laer-kommandant geskryf:

„Wel Ed. Heer!

Ik ben verplicht U mede te deelen, dat de tegenwoordige manier van leven, zoo geheel anders dan ik ooit vroeger gewend was, voor mij onhoudbaar is. Indien er eenig vooruitzicht van verandering of verbetering was, zoo zoude ik mijn best doen zoo geduldig mogelijk mij er in te schikken, maar daar is voor het oogenblik geen waarschijnlijkheid voor; dus, indien ik hier met opgeruimdheid werken en arbeiden wil, zal er eene verandering moeten gemaakt worden. Mijne bezittingen, waarvoor ik mij zoovele moeite en opofferingen getroost heb, en die eene waarde bedragen van omstreeks 1800 ponden sterling, loopen gevaar beschadigd en bedorven te worden, vooral met de aanstaande regens; terwijl nu reeds, niettegenstaande de zorgvuldige oppassing, reeds veel beschadigd en bedorven is. Ik wil nu niet veel spreken, over de weinige gelegenheid die ik heb, om rustig te studeren, en mij behoorlijk voor te bereiden voor mijn predikwerk, terwijl toch de gemeente verlangt, dat ik iederen Zondag gereed zal zijn om hen in de Godsdienst-oefening voor te gaan. En een ieder, die iets weet van studeren, zal ook weten dat daartoe boeken noodig zijn, en een rustig kalm plaatsje; van beide ben ik verstoken; mijne boeken zijn ingepakt, rust is er in een Lager niet te genieten.

Dien ten gevolge kom ik tot u met een eerbiedig en nederig verzoek, of het mij zal worden toegestaan weder in mijn eigen huis te mogen wonen; ik vraag dit als een voorregt, als een gunst en als eene uitzondering. Daar het niet veilig zou zijn, om alleen daar te wonen, zoo wenschte ik eene wacht bij mij te plaatsen bestaande uit de Heer Breedt, de beide Heeren Klopper en Juffrouw Grobler met hare zonen. Ik spreek uit hunne naam, daar zij zich bereid hebben verklaard, om, ter bescherming van mijn huis, rondom mij te komen wonen.

Het zou mij aangenaam zijn, indien ik op dit verzoek een gunstig antwoord mogt ontvangen. Zoover ik kan nagaan, zullen de andere bewoners van het Lager en geen bezwaar in zien.

Die volgende brief, gedateer „Lager Schoemansdal, 13

November 1865" werd as antwoord op bowestaande brief aan Ds. van Warmelo gestuur:

Wel Eerwaarde Heer,

Met toestemming van den Wel Edele Heer F. H. Geyser, asst. Comdt. Genrl., wordt U Edeles versoek van 8sten dezer om in uwe huis te blijven, met de door U Ed. opgegevene persoonen voor een wacht, toegestaan.

So het Ds. Van Warmelo dan te midde van die grootste kaffergevaar weer in sy eie huis gaan woon, met 'n paar troue gemeentelide as 'n wag. Die weduwe Grobler was die vrou van die oorlede Douw Gerbrand Grobler wat met die stigting van die Gemeente in 1852 as diaken gekies is, en van 1854 tot aan sy dood kort voor die koms van Ds. Van Warmelo ouderling was. Een van haar seuns was Sarel Eloff Grobler wat van 1870 tot aan sy dood in 1903 onafgebroke lid van die kerkraad van Soutpansberg was; een van die staatmakers van die Gemeente, getrou en beproef, in die moeilikste dae steeds wakker op sy pos.¹⁾ Ds. Van Warmelo het geen vrees geken nie. Rustig het hy in die aand in sy studeerkamer sit en werk. Toe dit later vrede was het die kaffers vertel watter indruk hierdie onversaagdheid op hulle gemaak het. Meer dan eens het dit gebeur dat hulle die aand op hom wou skiet as hulle die eensame man so alleen by sy lamp sien sit, maar 'n bygelowige vrees het hulle terug gehou, want hulle het gereken dat so iemand deur 'n boweaardse mag beskerm moet wees, en dat dit veiliger was om hom met rus te laat. Ons sou nog meer voorbeelde kan noem van sy onverskrokkenheid. Dit maak dan ook 'n baie sonderlinge indruk as mens lees hoedat sendeling Stephanus Hofmeyr op bladsy 92 van sy *Twintig Jaren in Zoutpansberg*²⁾ op verwate wyse vertel hoedat die mense in die ou dae uit bygelowigheid graag die Makkapaanspoort, waar nogal gevaarlike kafferstamme gewoon het, in geselskap van 'n sendeling gepasseer het, omdat hulle hulself dan veiliger sou geag het, en dat Ds. Van Warmelo ook een keer om die rede saam met Hofmeyr deur die Makkapaanspoort wou reis! Sendeling Hofmeyr het in 1865 in Soutpansberg gekom. Uit sy gemelde boek leer ons hom ken as 'n dweper wat ten enemale die gawe gemis het om hom in die gemoedslewe van 'n ander mens te verplaas.

Die Hervormdes was vir hom gelyk aan die onbekeerdeheidene. Hy vertel dan ook hoe hy by sy koms aldaar geen

1). Sy portret kom voor in die almanak van die Herv. Kerk 1928 bls. 96.

2). J. H. Rose en Co., Kaapstad 1890.

blanke ontmoet het wat hom kon sê „lk weet in wien ik geloof". Die Hervormde mense was vir hom afgedwaaldes, en in latere jare het hy selfs bidure gaan hou om „voor de arme Hervormde menschen" te bid. Hy was deur die Ned. Gereformeerde Kerk van die Kaapkolonie gestuur om in Soutpansberg as sendeling onder die kaffers te arbeid, maar het in vele opsigte in die gevestigde blanke gemeente 'n skeuring bewerk deur behalwe sy sendingsgemeente ook nog 'n blanke gemeente om hom te versamel uit ontevredenenes en soms gesensureerdes bestaande.³⁾

Op 17 Januarie 1866 het hy aan sy broer o.a. geskrywe:

Reeds lang hadden uwe beide hartelike brieven, verleden jaar van u ontvangen, verdiend door mij te zijn beantwoord, maar tot nog toe heb ik nog maar weinig lust om te schrijven. Nu ik op het punt sta wederom voor een paar maanden te gaan reizen, en ik dan geene gelegenheid zal hebben om rustig te schrijven, zoo heb ik mij zelve nu gedwongen, mij eenige oogenblikken met u bezig te houden. Eene zekere lusteloosheid, afgematheid, blijft mij nog steeds bij, die misschien met der tijd eerst zal voorbij gaan; ik zie op tegen schrijven; ook is het mogelijk dat het akelig ledig rondom mij oorzaak is, dat mij alles wat minder kan schelen. Over de brieven, die getuigenis gaven van uw aller beslangstelling en deelneming, zal ik niet veel uitweiden. Mijn hart trilt nog bij het herdenken aan den avond, toen ik de eerste Hollandsche brieven, na mijn ongeluk, ontving, openmaakte en las; ik zeg u allen dank voor de opbeurende woorden, mij toegezonden en waarin zoo doorstraalde, dat gij met mij lijdt. Vooral moeder moet gij wel bedanken. Mijn lot is niet gelukkig, en ware het niet dat ik zulk eene buitengewone voldoening mag ondervinden in mijnen arbeid, mijn ambt en mijn betrekking en voelde ik niet dat mijn verblijf alhier tot zegen is van honderden mijner medemenschen, dan zou het mij inderdaad moeilijk vallen, het hier op den duur uit te houden en er mij in te schicken.

Ik wil u nu wat van mijzelven vertellen. In mijne pogingen tot beschaving en vooruitgang in dit district ben ik steeds met grooten ijver, ik mag dat gerust zeggen, bezig. Dit is een groote aanwinst.

Een zangschool bestaat er nu ook, en nadat men twee maanden geoefend had, was ik in staat mijn eigene,

3) Sien my Geskiedenis van die Ned. Herv. Kerk, bls 197-198.

prachtige serafine in de kerk te zetten, zoodat nu de godsdienstoefening alhier geleid wordt, zooals men het hier niet zoeken zou. Er is eene familie Maré, eerste klasse familie, van Maritzburg, hier komen wonen, waar eene dochter is van 16 jaren, die piano speelt en zij speelt in de kerk op de serafine. Dat is eene groote verbetering.

Het reizen heeft voor mij hier een aantrekkelijk genot. Over een paar dagen ga ik naar Mooirivier, alweer eene kerk ingewijd en eene groote vergadering gehouden zal worden. Ook zal ik Pretoria en Rustenburg wederom bezoeken. Maar ik reis dan ook zeldzaam comfortable. Ik heb een fraaijen, gemakkelijken reiswagen gekocht, geheel bekleed met kussens, met zachte veeren, en allerlei kisten binnen met benodigdheden. Hij kost mij dan ook meer dan 1500 gulden. Zoo heb ik een ruime tent laten maken, indien ik op de reis een of twee dagen vertoeven moet.

Het gaat mij niet zoo heel goed. Sedert mijn ongeluk ben ik veel veranderd. Ik kan het nog niet te boven komen. Was het niet om mijne Gemeente, dan had ik een andere plaats tot woning gekozen, indien ik mijn wensch te kennen gaf, om Zoutpansberg te verlaten, aanstonds zouden andere Gemeenten mij aannemen. Maar dat mag niet. Dat geheele district hangt letterlijk van mij af. De tijd zal mij veel goed doen.

Ons sien hoe Ds. van Warmelo dit sy plig gereken het, om in Soutpansberg te bly. In 'n vervolg van bowestaande brief, op 7 Februarie 1866, skrywe hy dan ook:

Voor een dag of drie geleden ontving ik een beroep naar Lijdenburg, met aanbieding van 1000 gulden traktement meer. Nog dienzelfden dag heb ik geantwoord dat ik er niet aan denken kan mijne Gemeente te verlaten, waaraan ik nog zoo kort werkzaam was.

Dit was die Algemene Kerkvergadering, wat in Februarie 1866 te Potchefstroom gehou is, waarheen Ds. Van Warmelo op pad was. Hier het hy sekere uitdrukkinge gebesig, waarop hy die volgende jaar nog weer terug gekom het, wat ons moet vermeld, omdat dit 'n blik werp op sy reguit en eerlike karakter. Soos ons bo vermeld het, het Ds. Van Warmelo in Junie 1865 Ds. F. Lion Cachet op Rustenburg ontmoet, met die sitting van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Ds. Cachet was toe beroep na Utrecht en het die beroep aangeneem. Utrecht het nie onder die Hervormde

Kerk gestaan nie, en daarom het President Pretorius aan hierdie gemeente die wens uitgespreek om onder Hervormde Kerkverband te kom, net soos Lydenburg in die vorige jaar gedoen het, en belowe dat die predikant van Utrecht dan ook sy salaris van die Goewerment kan ontvang. Ds. Lion Cachet wou wel sy salaris van die Goewerment ontvang, maar hy wou nie onder die Hervormde Kerk ressorteer nie, en daarom het hy in Junie 1865 met sy pogings begin om die Hervormde Kerk uit haar voege te ruk. Maar hy het dit eers bedektelik gedoen, en het selfs toe aan Ds. Van Warmelo gevra, om hom as predikant van Utrecht te gaan bevestig, wat egter nie gebeur het nie, want nog vóór die bevestiging moes eers die verhouding van Utrecht tot die Hervormde Kerk behoorlik gerèel word. In November 1865 was daar weer 'n Algemene Kerkvergadering, op Pretoria, maar deur die Kafferoorlog in Soutpansberg kon Ds. Van Warmelo nie aanwesig wees nie. Ds. Lion Cachet was daar, en het toe allerhande onvriendelikhede oor Ds. Van Warmelo gesê, en hom 'n liberaal genoem, en dit as 'n grief teen die Hervormde Kerk uitgespreek, dat die Kerk Ds. Van Warmelo sonder legitimasie aan die Kaap as predikant opgeneem het. VroeXr, in 1859 het die Algemene Kerkvergadering besluit dat die predikante, wat in die Hervormde Kerk kom, hulle eers aan die Kaap moes laat legitimeer, dit is, hulle moes eers daar die kerkleer gaan onderskryf. Daarom is Ds. Begemann en Ds. Smits in 1861 dan ook daar gelegitimeer, nadat hulle na Transvaal beroep was. Tog die Kaapse Sinode het in 1863 die legitimasie van Ds. Van der Hoff, Begemann en Smits ingetrek sonder dat hulle selfs ooit van die intrekking daarvan kennis gekry het. Die Kaapse Sinode het met hierdie daad dan ook die enigste band, wat die Hervormde Kerk aan haar verbind het, self deurgesny. Ook het die Sinode besluit dat voortaan aan die legitimasie eers 'n Colloquium Doctum moet voorafgaan, waar 'n ondersoek na die gevoelens omtrent die wedergeboorte deur die Heilige Gees en die persoonlike ondervinding van Gods genade asmede die gehegtheid aan die Kerkleer moes plaasvind. Hierteen had Ds. Van Warmelo ernstige beswaar, hy het dit as 'n inkwisisie beskou, en bowendien het hy hom al in 1862 in Kaapstad vir legitimasie aangemeld nog vóór die Colloquium Doctum bestaan het. Hy het geweier om hom daaraan te onderwerp. In 1864 het hy die beroep na Soutpansberg ontvang, en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het reeds op 11 Oktober van die vorige jaar, 1863, dit goedgekeur, dat Soutpansberg hom kon beroep, en op 14 Junie 1864 die uitgebragte beroep goedgekeur nadat Ds. Van Warmelo sy papiere vertoon het, en die volgende dag het die Kommissie hom georden, met die

handoplegging deur Ds. V. d. Hoff, Begemann en Smits. Die Kommissie het dit gedoen sonder dat Ds. Van Warmelo aan die Kaap die Kerkleer onderskryf het, omdat die verpligting om die nuwe predikante eers daar te laat legitimeer, vanself verval het, deurdat die Kaapse Sinode in 1863 die legitimasie van die Transvaalse predikante ingetrek het. Nou moes die Hervormde Kerk dan ook self vir 'n behoorlike legitimasie gaan sorg, en die Algemene Kerkvergadering van November 1865 het dan ook aan Di. van der Hoff en Begemann opgedra om 'n ondertekeningsformule op te stel, wat hulle ook gedoen het, en wat deur die Algemene Kerkvergadering op 26 Februarie 1866 goedgekeur is. Dit is dieselfde formule, wat nou nog deur al die nuwe predikante en al die proponente van die Hervormde Kerk onderteken word.

Toe hierdie formule onder bespreking was, het Ds. Van Warmelo daar melding van gemaak, dat Ds. Lion Cachet op die Algemene Kerkvergadering van Novembermaand 1865 so onvriendelik en vyandig van hom gepraat het. Ons lees die volgende daaromtrent in die Notule:

Ds. Van Warmelo geeft rekenschap, waarom hij aan die Kaap niet gelegitimeerd is, en zegt bereid te zijn, dadelijk de Formulieren te onderteekenen en roept op ieder die iets tegen zijne leer mogt hebben in te brengen en nu en voor het vervolg. Ook verzoekt Ds. van Warmelo dat Ds. Cachet van wege deze vergadering worde opgeëischt, ten gevolge eener persoonlijke zaak, tot herhaling zijner woorden.

De Voorzitter meent, dat Ds. Cachet niet aan deze plaats tegenwoordig is.

Ds. Van Warmelo vraagt eene gelegenheid om met Ds. Cachet van aangezicht te spreken, zijn Eerwaarde geeft beschrijving van eene ontmoeting met Ds. Cachet en betuigt hem te zijn iemand van een *laag en dubbelhartig karakter*.

Die volgende jaar het Ds. Van Warmelo in die Transvaal Argus, 'n wekelikse Potchefstroomse koerant, op die saak terug gekom, en in die uitgawe van 4 Desember 1867 o.a. die volgende hieroor geskrywe:

Wat gebeurde er? Er was een Kerkvergadering opgeroepen te Pretoria op den 20 sten November 1865, alwaar de heer Cachet ook zou tegenwoordig zijn. Ik zelf was niet aanwezig; de oorlogen in Zoutpansberg maakten mij de reis onmogelijk. Na afloop van de vergadering komen juist de leden van den Uitvoerenden Raad en

verscheidene andere personen naar Zoutpansberg om te trachten den toestand te verbeteren. Het is hier de plaats om openlijk te getuigen van liefde en achting, die ik van de leden mijner Gemeente mogt ondervinden, van de eenstemmigheid, die er tusschen ons heerscht, waardoor ik ook ijverzuchtig ben op alles, wat de rust zou kunnen verstoren. Nu komen er geruchten, dat de heer Cachet op die Kerkvergadering mij een liberaal genoemd had, nog wel bij uitnemendheid, dat mijne toelating als predikant een bewijs was, dat allerlei soort van predikanten kon worden toegelaten, hij maakte ons allen uit voor onzuiver in de leer, en noemde zich de eenigste regtzinnige predikant enz. enz., hetgeen een ieder bekend is. En gloeiende van verontwaardiging over zulke praktijken heb ik de woorden laag en dubbelhartig gebezigd, en herhaalde ze in Febr. 1866 te Mooirivier; gloeiende van verontwaardiging dat een predikant in de maand Juny aan eenen anderen predikant vraagt om door hem in de Evangeliebediening te worden bevestigd, en in die maand November van datzelfde jaar hem verklaart voor liberaal, een woord dat in dit land wordt opgevat als gelijkstaande met een Godloochenaar, een goddelooze, een ongeloovige, en waarvan de heer Cachet ook zeer goed weet, dat die naam een slechten klank heeft in de ooren onzer medeburgers; gloeiende van verontwaardiging, dat zulk een daad wordt gepleegd door een, die zich bij uitstek regtzinnig noemt, terwijl men vragen kan of dat dan zuiver en regtzinnig is in het leven? Ik laat een ieder oordeelen, wat hij er van denken wil. Maar mij stuit zulk eene handelwijze tegen de borst. Ik noem het dubbelhartig, de heer Cachet toonde twee harten in de maand Juny en in de maand November van hetzelfde jaar. Ik noem het laag, omdat de Heer Cachet woorden sprak, die een ongunstigen invloed uitoefenen op die opinie van alle leden der Gemeente, dus ook van mijne Gemeente, die tot nog toe in rust en vrede met haren predikant omging, ongunstig aangaande mijnen status als predikant, en die woorden heeft uitgesproken in mijne afwezigheid, toen ik mij zelven niet kon verdedigen of verantwoorden. Ik was in de vaste overtuiging, dat de Heer Cachet tegenwoordig zou zijn op de Vergadering te Mooirivier gehouden in Febr. 1866, waar ik de woorden „laag en dubbelhartig” heb uitgesproken; ik had ook die reis opzettelijk ondernomen, om den heer Cachet te zien en te ontmoeten. Op die vergadering heb ik mijn verlangen te kennen gegeven, hem openlijk van aangezicht tot aangezicht te zien, om hem hetzelfde te zeggen, wat nu hier

geschreven staat. Ik heb gezegd: de Heer Cachet is van een laag en dubbelhartig karakter. Dat is te sterk gesproken. Ik mag niet uit dit eene geval besluiten tot de doorgaande gezindheid en neiging. Ik moet deze woorden veranderen. En ik wil gaarne bekennen, dat ik dus moest gesproken hebben: de Heer Cachet heeft zich in dit geval laag en dubbelhartig jegens mij gedragen.

Na die afloop van die Algemene Kerkvergadering is Ds. Van Warmelo weer terug naar Schoemansdal, waar hy ongeveer 20 April aangekom het. Hy was dus ruim twee maande uit sy gemeente weg. Die mense was algar ewe bly oor sy behoue terugkoms, en op 25 April 1866 het hy aan sy moeder geskrywe:—

Ik zou wel willen, dat een van u allen tegenwoordig kon zijn, om de, ik hoop opregte, blijdschap te zien toen zij van mijne onverwachte terugkomst hoorden. Hoe men overal zorgde voor versche spannen, omdat ik verlangde naar mijne eigene Kerk, en vooral naar mijn, wel verlaten, maar toch voor mij onwaardeerbaar huis, hoe men zich beijverde allerlei kleine diensten te bewijzen, met een blijden glimlach op het gelaat, dat men elkander in welstand en in gezondheid weder zag. Ik verhaal dat niet alleen om de goede verstandhouding te doen gevoelen tusschen mij en mijne gemeente, maar vooral ook om u te doen zien, hoe ik niettegenstaande mijn onherstelbaar verlies, toch in dit verre afgelegen land, mij getroost en gesterkt gevoel in mijn ambt en mijne betrekking, en hoe ik door de voldoening van mijn werk mij opgewekt en aangemoedigd gevoel om voort te gaan, en mijne krachten te besteden voor deze menschen, die ik waarlijk lief heb. Als een bewijs van dit laatste diene dat ik wederom voor eene beroeping heb bedankt en wel naar Heidelberg, district Suikerboschrand, nabij Pretoria.

Toen ik te huis kwam, hebben de dorpelingen mij eene verrassing bereid, die eene getuigenis aflegt van hunne oplettendheid en toegenegenheid, die men misschien niet hier zoude zoeken. Er was een gedenkteeken opgerigt op het graf van mijne vrouw. Van steen opgetrokken, geheel witgepleisterd, in den voorgevel op eene zwarte zerk deze woorden alleen: Josina van Warmelo, van Vollenhoven. Een metselaar was er voor aangenomen, en ieder had medegeholpen, en juist toen ik tehuis kwam, was het gereed. Eene heining van rozen is er rondom geplant, een treurwilg er voor. Ik was er zeer aangedaan over, en als een bewys hoe ook zij, de dorpe-

lingen die haar het meeste gekend hebben, hare nagedachtenis willen vereeren en bewaren, acht ik het zeer hoog. En ik twijfel niet, of dit gebeurde zal door u allen met groote belangstelling worden vernomen, op prijs gesteld en in het geheugen bewaard. Er werd bijgevoegd, dat men verleden jaar door de bestaande onlusten verhinderd was geworden, om aan het reeds vroeger vastgestelde plan gevolg te geven, maar dat zij nu mijne afwezigheid hadden waargenomen om het te volvoeren.

Toen ik te huis kwam waren de scholen in vollen gang, alles was in orde, de zangoefeningen geregeld voortgezet, de Kerk geheel gewit en geverwd, de pastorie netjes onderhouden (Juffr. Grobler heeft er in gewoond; eene kamer had zij tijdens mijne afwezigheid); ofschoon onverwachts komende, was alles zoo ingerigt dat ik maar behoefde te komen. Ik heb groote moeite om nederig te blijven. Zoo was er een koopman alhier, die in Natal mij eene groote dienst had bewezen, en eene kist met benodigdheden, aldaar besteld, voor mij had medegebragt. Toen ik hem een briefje schreef, met verzoek om te weten, hoeveel ik hem voor zijne moeite schuldig was, stuurde hij mij een fraaien kop en schotel met vergulden rand, met de betuiging dat hij blijde was in de gelegenheid te zijn mij een dienst te kunnen bewijzen. En zoo zou ik meer kunnen vertellen.

Maar tog, te midde van dit alles was Ds. Van Warmelo tog so onuitspreeklik eensaam. Meer nog, hy het so vereensaam, dat hy selfs moeite had om aan sy familieleden in Holland te skrywe. Maar destemee het hy al sy kragte gegee vir sy werk, waarin hy heeltemal geabsorbeer geraak het. Self het hy hieroor op 1 Julie 1866 aan sy suster, Mevrouw Van Eeden. geskrywe:—

Ik denk, dat de groote oorzaak waarom ik zoo weinig aan u allen schrijf, daarin gelegen is, dat ik geheel en al geabsorbeerd ben in mijn werk, in mijne gemeente. Daarvoor leef ik, dat is mijn lust, mijn gedachte, mijne streven, mijn kroon. Voor haar doe ik alles, offer ik alles op, bevlijtig ik mij. Ik heb mijn volkje lief, en ook mijne mensches hangen mij, ik zou haast zeggen, afgodisch aan. De eerbied en het ontzag, die zij mij bewijzen, zijn groot, en alles wat tot mijne persoonlikheid behoort, werkt mede om dien eerbied en die vrees levendig te houden. Mijne levenswijze, kleederen, meubelen, mijn huis, boeken, vastgestelde uren voor elke bezigheid, alles werkt mede, om mijn persoon in een reuk van buitenge-

woonheid te brengen. Ik heb de harten gewonnen, omdat zij zien dat ik het met hun welzijn opregt en ernstig meen, en daarvoor alles over heb, dat ik den zondaar liefheb, maar de zonde haat en tegen ga met al de kracht, die in mij is; en dit wel, en ziedaar het voornaamste, zonder aanzien des persoons. Deze laatste zaak is hier in Afrika zeer zeldzaam te vinden, hier waar men om voordeel zijne ziel kan verkoopen; ik ben geheel onafhankelijk; en zoo heb ik het vertrouwen van allen gewonnen. Waarom vertel ik dat nu? Alleen om u te doen zien, dat ik in mijne betrekking mij inderdaad nog al wel op mijne plaats gevoel, en, hoe beklagenswaardig ik ook mag beschouwd worden van wege de ramp, mij verleden jaar getroffen, waardoor mijne huiselijk geluk vernield is geworden, ik toch groote vergoeding mag ondervinden door den zegen op mijnen arbeid. Ik heb hier werk en ben nuttig. Het ambt zelf verplicht mij tot zelfverloochening; ik gevoel in mijn binnenste de kracht der godsdienst, die ik prediken moet, en daarom, ik geloof, vind ik de weg tot de harten mijner hoorders. En nu verbeeldt gij u zeker een stijven dominé, en dan zoudt gij u nog al vergissen, als gij mij, geheel in het wit, zaagt te paard rijden, of met de kinderen gekheid maken; ik prent mijne menschen te veel in, dat het niet ligt in een uiterlijk gelaat; uitwendige vormen beteekenen niets.

Met de kinderen gaat het voortreffelijk. Ik heb een soliedien en bekwamen schoolmeester opgeduikeld. Het zingen gaat fraai; mijn serafine houdt zich best. Spoedig zal ik een koor vormen om in de kerk met drie partijen te zingen. De zorgen voor de kinderen gaan mij zeer ter harte. Mijn eigene vier discipelen zullen van dit jaar worden aangenomen. Een daarvan, Miss Maré, is een begaafde jonge juffrouw; is dezelfde die in de kerk tijdens de godsdienstoefeningen speelt. Een ander, de jonkheer Fick, zal bij zijne aanneming gedoopt worden, eene en voor mij en voor dit land gansch nieuwe plechtigheid. Ik blijf gezond, maar soms drukt mij de eenzaamheid. Gij weet nog niet, wat ik verloren heb; een doodelijke ledigheid overvalt mij tusschenbeide; wat is het dan goed, dat ik zoveel bezigheden heb en van zoo verschillende aard.

Ds. Van Warmelo het die leegte diep gevoel. Vreemdelinge het kom soms die koning van Soutpansberg genoem. Maar wat het dit vir hom, die eensame, beteken? Op 16 Julie 1866 het hy nog weer aan sy moeder geskrywe:—

Indien gij in mijn hart kondet lezen, op mijne wan-

delingen vergezellen, dan zoudt gij mijne opgesierde ellende zien en midden in mijn wereldsche grootheid, roem, onderscheiding en zoovele andere voorregten, medelijden hebben met uw kind, dat zich, na zijn ramp, zoo bitter eenzaam en verlaten kan gevoelen en smacht naar een schepsel bij hem, dat hem liefhad en vertrouwde.

Die eensaamheid leer ons ook ken in sy brief van 1 September 1866 aan sy suster Mevr. Van Eeden:—

Midden in mijne uiterlijken voorspoed, mijne wereldschen glans, en het aanzien, waarmee ik mij mag verheugen, zoudt gij toch bitter medelijden met mij hebben, nu ik gedwongen ben om zoo ver van u allen af te wonen, met zoo weinig hoop u eens weder te zien; terwijl mijn hart behoefte heeft aan liefde, al is het maar van een wezen, nu genoodzaakt te zijn, eenzaam en verlaten mijne dagen door te brengen, zonder eenig schepsel, dat mij om mijzelven liefheeft in mijn eigen opgesloten, overgelaten aan mijne eigene gewaarwordingen, en gedachten, o gij weet niet hoe zwaar mij dat somtijds kan wegen. De hopeloos verre afstand, van zoo veel verwijderd, dat het leven veraangenamen kan, en geoorloofd genot kan geven, met ongeregelde posten, weinig verkeer, gij, die goed en wel in Haarlem woont, in het midden der beschaving, omringd van het noodige dat de wereld voor goeds oplevert, gij weet het nog niet hoeveel zelfverloochening het mij kost om op den duur het hoofd omhoog te houden, en hoeveel strijd er gestreden moet worden om aanhoudend en standvastig gewillig mij te onderwerpen aan de ijzeren noodzakelijkheid en aan mijn pligt. Bij het in handen nemen van een brief van ouden datum, werd ik heden meer dan gewoon teruggebracht naar die vervlogene, gelukkige jaren, toen ik 's middags om zes uur bij u aanschelde, om echt genoeg met de twee jongens te hebben en het gezellige huiselijke leven te genieten! Gij weet te goed dat ik behoefte had aan liefde, aan punten van overeenstemming met anderen, hoe ik de kinderen liefhad, en mij tot hen aangetrokken gevoelde, hoe de zamenleving veel behoorlijks voor mij had, en dan zult gij u ook kunnen voorstellen, hoeveel ontberingen ik nu moet getroosten, ofschoon er overvloed in mijn huis is. Maar toch mag ik zoo niet blijven voortgaan. Ik zou niet willen ruilen met dien tijd, toen ik u 's middags opzocht, neen, waarlijk niet. Ofschoon die tijd goed voor mij geweest is, want ik heb toen nog al wat geleerd, zoo was mijne positie tamelijk onbeduidend, toen ik moeder om kerkgeld moest vragen, en over het geheel was ik zoo

afhankelijk, en daarbij tamelijk hooghartig om het zoogenaamd fatsoen op te houden dat ik daarom besloot mijn eigen bestaan te zoeken. Ik heb daarvan geen berouw. En als ik al het goede optel, dat ik hier bezit, dan vervalt alles, wat naar ondankbaarheid zweemt. Wereldsche zorgen kwellen mij volstrekt niet, en dat zegt nogal veel, mij dunkt, na de veepest in Holland, zullen vele huisgezinnen meer dan vroeger vragen: waar is het vleesch? Aardsche bekommernissen houden mij dan slaap niet uit de oogen, ik ben rijk, en men doet voor mij, wat men kan, om mij van eenige zorg te ontheffen. Over eten bekommer ik mij niet, over wasschen enz. ook niet. Ik heb, geloof ik, altijd nog vergeten te vertellen, dat sedert September 1865 Juffrouw Grobler (dezelfde, die mijne vrouw zoo heeft opgepast) bij mij woont; niet in hetzelfde huis, maar in een paar buitenkamers, met eene afzonderlijke uit- en ingang. Dit was voor mij de beste maatregel. Haar schoonzoon, 22 jaar oud, en dochter, wonen ook bij mij. Aan die Juffrouw is nog al veel overgelaten; zij is inderdaad een zeer trouwe, eerlijke ziel; zeer op den predikant gesteld; haar man is ouderling geweest; van oudsher kenteekende die familie eene sterke predikants-gezindheid. Daardoor heb ik het voorrecht, hetgeen niemand bezit, om geheel door witte menschen bediend te worden, en dat wel trouw, punctueel, met hartelijkheid. Zij bestuurt veel, zij houdt alles knap, zindelijk en schoon; als ik uit mijne slaapkamer in mijne eigene kamer kom, vind ik alles gereed en in orde; er ontbreekt niets aan; zij weten ook al mijne gewoonten, en zijn onder mijn bestuur zeer stipt en precies geworden.

Drie families, waaronder vooral de familie Vercueil voorzien mij regelmatig van versnaperingen, in de gedaante van een taart of ander gebak, zoodat ik vijf van de zeven dagen altijd iets extra's heb op mijn tafel. Dit zijn maar kleinigheden, maar beteekenen toch veel. Ik blijf het voorwerp van vereering, ja van vrees. In den beginne dacht ik dat die veneratie wel spoedig zou verdwijnen, maar integendeel het wordt eer meer dan minder. Een schaduwzijde is deze, dat het welligt een verderfelijken invloed hebben kan op mijzelf; ik word er zoo aangewend mij gehoorzaam te zien, dat ik mij nu moeilijk kan voorstellen iemand aan te treffen, die mij zou willen tegenstaan. En in dat opzigt is de ramp, mij verleden jaar overkomen, van groote beteekenis, daar een heer alleen alligt een oude man wordt, vóór zijn tijd, omdat hij zijn eigen wil kan volgen, en niemand heeft naar wien hij zich te schikken of te voegen heeft. Ik hoop er mij voor te

wachten, maar het zijn sterke beenen, die de weelde dragen; toch, ik doe mijn best, ik beschouw de gemeente als mijne familie, en waar ik haar genoeg kan doen, daar blijf ik niet achter, ook al is er eenige opoffering aan verbonden. En dit is, geloof ik, het geheim, waarom zij mij zoo lief hebben. Ik doe voor hen, wat ik kan, en hun welzijn gaat mij ter harte. Ik heb hen lief; elk woord, dat ik spreek, draagt er getuigenis van. Ik bevorder het onderwijs, verbeter de godsdienstoefeningen, help met raad en daad, en tot belooning dragen zij mij op de handen.

Als ik over mijne gemeente, mijn werk begin, dan ben ik niet zoo spoedig uitgesproken. In dat opzigt heb ik dikwijls gelukkige oogenblikken. Ik had nog eene uitvoerige beschrijving willen geven van een uitstapje naar den Portugeeschen Consul, den heer Albassini, die hier vier uur te paard vandaan woont; eene fraaije plaats, zooals ik niet verwacht had hier te zien; met heerlijke lanen, groot huis enz. Reeds lang had ik beloofd er te komen, maar was steeds verhinderd. Nu werd er afspraak gemaakt. Ik gaf aan de familie Maré alhier het buitengewoon voorrecht, dat ik met hen medeging; zeer verheerlijkt. Groote voorbereidselen. De paarden opzettelijk daarvoor gekoesterd. Het rijtuig nieuw bekleed en geleverd. Hoofden er mee vervuld. Het onderwerp van veel gesprek. Op een schoonen morgen gingen de moeder, zoon en dochter en ik er heen, met het fraaiste weer, door verrukkelijke landstreken, en werden met alle eerbewijzen ontvangen. Vier dagen zijn wij er gebleven. Veel genoten, inderdaad bij dat uitstapje heb ik veel genot gehad, veel te paard gereden, het voorwerp van allerlei belangstelling. Dat ik daar de eerste maal kwam, was een époque in de geschiedenis. Er was ter mijner eere een groot kafferfeest aangerigt, waarop 2000 kaffers allerlei oorlogsdansen uitvoerden; soms ijzingwekkend, maar voor mij, als vreemdeling, zeer merkwaardig. Zoo gaan mijne dagen heen. Altijd eenige variatie. Over vier weken groot nachtmal, aanneming, en een buitengewone plegtigheid, het doopen van iemand van 18 jaar, en die reeds meer dan een jaar bij mij heeft les genomen. De overige discipelen, die reeds anderhalfjaar bij mij leeren, die vier, waarover ik reeds geschreven heb, zullen allen worden aangenomen. Dit alles geeft nog al drukte. Door al zulk soort van zaken is de predikant hier alles, en komt er tusschen mij en de leden eene naauwe betrekking. Bij het bevestigen van lidmaten ben ik met mijn preeken nogal gelukkig geweest, omdat mijn hart dan gewoonlijk sprak, en ik die jongelieden, niet zonder aandoening de wijde wereld laat in-

gaan; nu met de bevestiging, nu onder de vele aannemelingen zich ook de vier bevinden, aan wie ik meer dan gewoon gehecht ben geworden, nu spreken de menschen er reeds van om toch niet te verzuimen tegenwoordig te zijn; de arbeid der Evangelieprediking wordt nogal op prijs gesteld, en niet het minst door de buitenlanders. Een groote aanmoediging voor mij.

Dit is opvallend in die brieue van Ds. Van Warmelo hoe hy langamerhand geheg word aan die Noorde. Sy familie in Holland was erg begaan met hom, en hulle het daarop aangedring dat hy weg moet, want hy was te eensaam en sou heeltemaal vereensaam. Maar hy wou daar nie van hoor nie om weg te gaan. Hy het hom geroepe geag om daar te bly, en daar te werk vir die koms van die Godsryk, vir die vooruitgang van die boerevolk. Ook is dit opvallend, dat dit vir hom steeds moeiliker en moeiliker geword het om Holland-toe te skrywe. Sy familie daar kon hulle hoegenaamd nie 'n suiwer voorstelling maak nie van die toestande in Soutpansberg, en dit was vir hulle onmoontlik om hulle in te leef in sy wêreld. Sy vereensaming het hierdeur nog groter geword.

Op 1 November 1866 skrywe hy aan sy moeder as volg:

Wat voor mij en anderen interessant is, boezemt u natuurlik geen belang in. Ook blijft de post communicatie nog steeds gebrekkig. Wanneer er een bepaalde dag van aankomst en vertrek der brieven was, dan zou alles waarscheinlijk beter gaan; en eene van de grootste opofferingen alhier, en die mij het zwaarste valt te dragen, is wel deze dat ik door den grooten afstand de brieven en couranten zoo laat en ongeregeld ontvang. In hoeverre mijn lot in deze gewesten ook benijdens waardig is, vooral in vergelyking van anderen, toch moet men niet vergeten, dat ik nog veel meer mis, en dat ik, indien ik een woord sprak, mijn uitwendig bestaan aanmerkelyk kon veranderen, terwyl ik nu door mijn gevoel van pligt, door de hartelike genegenheid mijner gemeente, den zegen op mijn arbeid, en door het bewustzijn van iets goeds mischien tot stand te brengen, mij verpligt gevoel om te blyven waar ik ben, en mij met tevredenheid in mijn lot zoek te schikken. Zelfverloochening is de voorwaarde van ons bestaan. Vraag dat maar eens aan E. Wij hebben er zamen zoo menigmaal over gesproken, en wie van ons beiden is nu het best in de gelegenheid om aan die voorwaarde te voldoen.

Ik mag mij niet toegeven aan mijne droefheid. Dat is zoo. Elke brief van huis of van Rotterdam ontvangen,

doet mij te meer mijne drukkende eenzaamheid voelen, het gemis van die trouwe ziel, die zoo waarachtig aan mij gehecht was, mijn groote steun in dit vreemde land. Indien al ik iets schreef, wat niet aangenaam was, zou het medelijden met mij en mijnen verlaten toestand niet boven alles de overhand moeten hebben? Sedert twee jaren bijna oefen ik mij in geduld en onderwerping en draag mijn kruis in stilte, en tracht te buigen onder Gods kastijdende hand, en gij die daar in Holland leeft in het midden van een wel ingerigte maatschappij, en onder vele vrienden en bekenden en familie, die men door jarenlangen omgang kent als zich zelve en op wie men zich verlaten kan, gij weet niet wat het zegt om op Zoutpansberg alleen zijne dagen door te brengen, met de herinnering van het verledene, en eene toekomst even eensaam als vandaag. O, beoordeel mij met toegevendheid, en bedenk dat het geluk niet afhangt van uiterlijke welvaart, zooals ik nu genieten mag, en dat er nog veel meer is wat ik mij moet ontzeggen.

En even als ik weemoedig gestemd gevoel den dag, waarop de post is aangekomen, zoo maakt zich een onbeschrijflike weemoed van mij meester, telkens wanneer ik aan mijne betrekkingen in Nederland schrijf, en ik ga dien avond naar bed met een onbestemd verlangen om u allen weer te zien. Het is waar, en ik wil het niet ontveinzen, in drukke werkzame tijden, op de reis, gebeurt het mij menigmaal en dat voornamelijk door den ontzettenden afstand, dat alles wat u aangaat, als in een nevel gehuld wordt, en ik geheel word ingenomen door het tegenwoordige.

Mijne gezondheid houdt zich voortreffelyk. Mijn gestel schijnt goed met dit klimaat overeen te komen; nog niet eenigen pligt heb ik moeten verzuimen wegens ongesteldheid. Sedert April ben ik bijna continueel op het dorp geweest, maar eerstdaags ga ik huisbezoek doen om tegen 25 Dec. te huis te zijn, ten einde dan groot Nachemaal te houden. Dit Nachmaal is gewoonlijk het grootste en drukste.

In het volgende jaar moet ik weer naar Pretoria en Rustenburg voor eene vergadering. Ook ga ik alle jaar eens uit om nieuwe krachten te verzamelen, blyf dan twee of drie maanden weg, en dan is alles weer nieuw op Zoutpansberg, en is het aandoenlyk de blijdschap van de goede luidjes te aanschouwen. Dit alles wordt door mij geregeld; ik geef alleen aan den kerkeraad kennis; de dienst staat stil, en men kan zich dan weer verplaatsen in de tijden toen er nog geen predikant was,

om des te meer verheugd te zijn er nu wel een te bezitten.

Dominee Van Warmelo onderteken hierdie brief, soos al die ander aan sy moeder, met die woorde: „Uwen U zeer liefhebbende Zoon Ko,” en dan voeg hy daaraan toe: „Hoe vreemd die naam „Ko” te schrijven, en dien nooit te hooren.” Op ’n ander keer skrywe hy aan sy moeder dat sy verjaarsdag ongemerk verbygaan, want niemand weet wanneer hy verjaar. Onuitspreeklik eensaam was hy!

Die verblyf van Ds. Van Warmelo in die lankal reeds verlate ou voortrekkersdorp bly vir die navorser van ons kerklike verlede iets bekoorliks. Meer as drie-kwart eeu gelede is die dorp reeds verwoes en aan die vlamme prys gegee, en Ds. Van Warmelo rus al meer as ’n halwe eeu in sy graf, maar nog spreek sy Soutpansbergse jare tot ons, en word ons daardeur hemelwaarts gewys, en is sy lewenswandel vir ons ’n prediking van hoëre dinge, wat nie van hierdie wêreld is nie.

Op 28 November 1866 het hy aan sy moeder geskrywe van sy huisbesoek in die suide van sy gemeente, in die teenswoordige streke van Potgietersrust.

Om een idee te geven van de hoe grootheid der afstanden - skrywe hy - en de uitgestrektheid van mijn distrikt, zoo diene, dat ik voor het afreizen van drie wijken 28 dagen gebruikt heb, terwijl ik elken dag, behalve Zaterdag en Zondag, zooveel te paard heb moeten rijden, dat ik des avonds, dood vermoeid, oogenblikkelijk in slaap viel. Maar het scheen voor mij zeer gezond, ofschoon het vermoeijend was. Ik bleef frisch en opgewekt; mijne gezondheid laat inderdaad niets te wenschen over. Ik wenschte wel dat gij mij deze keer eens hadt zien reizen. Het plan was al lang gemaakt, de gemeente was geprepareerd; de meeste plaatsen, waar ik kwam, had nog nooit eenig predikant bezocht, alles was nieuw, opgewekt, in groot belangstelling. En ik ben ditmaal verbaasd geweest over de kieschheid en attentie van zulke, anders toch onbeschaafde menschen. De plaatsen, waar ik logeren zou (ik reisde wel met mijn wagen, maar dit was voor mijne goederen, voor zulk een tocht benodigd), waren van te voren aangewezen, en de eigenaars hadden naauwkeurig geïnformeerd op het dorp, welke mijne gewoonten en manieren waren, en waaraan ik alzo gewend was, en men had zich beijverd om daaraan naauwkeurig te voldoen. Ik vertel u dat alleen om u te doen zien, hoe het mij, naar het uiterlijke, nog al wel gaat, en ik mij over niets te bekommeren en voor niets te zorgen

heb. De vrees van ongelukken, of om mij te verliezen, of omdat mij iets kon overkomen, is zoo, dat ik nimmer gereden ben of ik was door een escorte begeleid. En het zal u een bewijs wezen van de goede verstandhouding tusschen mij en mijn volkje. Ik ben sterk aan de gemeente gehecht, en zij aan mij. Ik wil voorloping hier niet vandaan. Ik ben hier tevreden, en wat meer zegt, tot groot nut en zegen; mijn pligt vordert gebiedend, om hier te blijven, ook al krijg ik een ander beroep. Overdag heb ik allerlei bezigheden, tegenwoordig weer met het bouwen eener school. Als een bewijs hoe trouwe menschen ik heb, diene dat met mijne laatste reis de groote voorkamer geheel nieuw geleverd en opgeknapt, en met een houten vloer voorzien is. Alles stond er in, mijn geheele meubelaire, ik ben weggegaan, alles is uitgepakt en toen ik tehuis kwam, was alles kant en klaar, volkomen in orde, tot zelfs de schilderijen aan de muur, de boeken in de kast, mijn pijpje waar het wezen moest, alles zooals ik het verlaten had, zonder eenige verandering. Men stelt er eene eer en een genoeg in, om mij van dienst te wezen. Ik word dikwijls getroffen door de bewijzen van toegenegenheid. En als ik dan alles zoo rondom mij zie verbeteren, dan heb ik vrede met mijn lot, hoewel ik zoover van u verwijderd ben.

Die jaar 1867 het aangebreek. Dit sou vir Ds. Van Warmelo ’n jaar wees van groot vreugde en van bitter smart. Hy sou in die jaar weer ’n lewensgesellin vind, maar sy werk wat hy daar in Schoemansdal met so veel liefde gedoen het, met byna, sou ons sê, bomenslike toewyding, sou, na die mens gesproke, vernietig word. In sy eie lewe het God geplant, maar met die dood van sy eerste vrou ook weer uitgeruk. God sou in 1867 weer plant. In sy werkkring hier in ons heerlik Transvaal het God geplant deur hom die skone en verhewe werk te gee daar in Soutpansberg, wat vir homself ’n geheiligde invloed had, maar God sou dit in 1867 weer uitruk, waarmee sy geloof beproef sou word, en eers ’n jaar later sou hy ’n nuwe werkkring in Heidelberg aanvaar. Maar dit was vir hom hard, hy het daarin leer berus, maar sy hele lewe lank het sy hart bewoge geword as hy oor die jare van Soutpansberg gepraat het. Met trane in die oë het hy nog soms in sy laaste lewensjare sy smart uitgespreek, dat sy heerlike werkkring so wreed verniel moes word. Hy het homself daarvoor gegee en geoffer. In ’n grote, namelose eensaamheid het hy daar gearbei. Verskillende beroepe en aanbiedinge van beroepe het hy van die hand gewys, deurdar hy dit sy plig geag het om daar te bly. Ja, hy was dankbaar dat God hom die

geleentheid geskenk het om die selfverlogening so ruimskoots te betrag. Uitwendig was hy omring deur wêreldse glans, maar in die diepste van sy siel was hy onuitspreeklik eensaam. Op 26 Januari 1867 het hy aan sy moeder geskrywe:—

Er is toch nog zooveel, waarin ik belangstel in Holland, en in mijn tegenwoordige eenzamen lewenswijze (overmorgen is het juist twee jaar geleden, dat mij die groote ramp trof, en zij mij werd ontnomen, die mij zoo getrouw was, en aan wie ik mijn hart had leeren hechten), wanneer ik herinneringen van vroegere dagen na zie, komen zoovele gewaarwordingen in mij op, die dikwijls van zoo droevigen aard zijn, dat niemand mij wel zal benijden, al leef ik uitwendig in gunstige omstandigheden. Want het is niet alleen, dat ik invloed heb, maar vooral de eer, die ik geniet, de achting mij bewezen, de liefde, waardoor een ieder zich beijvert om te doen wat hij kan, en ik slechts te spreken heb, om mijn wensch vervuld te zien; dat maakt mijn lot, vooral in de oogen der Europeanen, zoo benijdenswaardig.

Maar daarover behoeft ik niet uit weiden. In elke brief schrijf ik er over; het zij u genoeg te weten, dat diezelfde toestand van genegenheid nog onverminderd blijft voortduren. Als kerstgeschenk heb ik van de Gemeente, als een betooning hunner toegenegenheid, een som gekregen, behalve mijn tractement van Gouvernementswege, van zestig ponden sterling. En dit feit heeft eenige beteekenis, omdat tegenwoordig in geheel Afrika sterk geklaagd wordt over gebrek aan gereed geld (harde munt), dat vooral in deze Republiek zeer wordt gevoeld, en waardoor tegenwoordig mijn tractement ook in papieren munt wordt betaald, die eene betrekkelijke waarde heeft, en niet overal gangbaar is. Dit overwegende, heeft mijne gemeente mij eene toelage in goud gegeven, iets wat nog in geen andere gemeente gebeurd is. Inderdaad, als ik geruchten buitenaf hoor en mag gelooven, dan sta ik nog in blakende gunst.

En dan vertel Ds. Van Warmelo verder van die skoolsake. Toe hy daar gekom het, was daar hoegenaamd geen skool op die dorp nie. Hy het toe begin om self skool te hou in die Kerkgebou, en later het hy daarin geslaag, om 'n goeie onderwyser te kry, in die persoon van die heer Cornelis van Boeschoten. En nou skrywe hy:—

Ik ben tegenwoordig bezig een groot schoolgebouw te laten zetten, en dat geeft mij veel drukte. Gij begrijpt niet waarom, want in Holland gaat men naar den tim-

merman, metselaar enz. en, indien men betaalt, behoeft men zich met niets meer te bemoeien. Maar zoo gaat het hier niet. Ik heb nog niet over mijn gezondheid gesproken. Deze houdt zich bijzonder goed. Alleen zou ik zeggen, dat ik gevoeliger word, wat aangaat mijne zenuwen; bij het minste, wat mij aandoet of mij gevoelig treft, beginnen mijn vingers te beven.

Ik wenschte dat gij des Zondags eens hier kondet wezen. De Europeanen verwonderen zich hier in den achterhoek, zoo ter kerke te kunnen gaan. Ik zorg altijd dat de kerk knap en zindelijk onderhouden wordt (want alles hangt van mij af), het gezang wordt hoe langer hoe beter met de serafine, de opkomst altijd groot, het gaat ordelijk en stichtelijk.

Ik zal deze openhouden tot op mijne aankomst te Pretoria. Daar zal ik bijvoegen, wat ik nog wil mededeelen. Ik zal denkelijk wel meer dan twee maanden uitblijven. Jaarlijks doe ik deze reis om eene kerkelijke vergadering bij te wonen, om mijne krachten te verversen, om mijne oude vrienden te zien, om eenige noodzakelijke inkoop te doen en mijne provisie in te slaan. Het reizen heeft hier voor mij eene eigenaardige bekoorlijkheid, met mijne geriefelijke reiswagen, voorzien van alle gemakken, met mijne geheele equipage bij mij, en gij weet niet, wat er al toe behoort, overal als een prins ontvangen en onthaald, soms door woeste streken, wanneer des avonds het gebrul van den leeuw zich laat hooren, soms met romantische natuurtafereelen, des avonds met een groot houtvuur in den heerlijken avondstond, en ik ben tot dus ver zeer gelukkig met het weer, zoo gaan de weinige dagen om, die ik door moet reizen zonder aan een bewoonde plaats te komen. Maar zooals ik het u beschrijf, doe ik het u voorkomen op zijn best, en zooals ik het misschien alleen maar kan doen; want er behoort geld toe om zoo te kunnen reizen, en hulpvaardige menschen. Zoo gaat er met mij altijd mede een zoon van de u bekende juffrouw Grobler, die zich geheel en al bezig houdt met alles wat behoort tot de ossen en wagen (men noemt zulk een persoon een „drijver”), die mijn eten gereed maakt, en mij een kop koffie geeft, die opzigt houdt over mijn goed, en aan wien alles is toevertrouwd. Zulk een drijver is een zeer voornaam persoon op eenen togt van zoo langen duur, terwijl zijne bekwaamheden vooral uitkomen bij het overtrekken van rivieren, nog niet met bruggen voorzien, waar alles bijna afhangt van zijn beleid en zijne tegenwoordigheid van geest. Dikwijls is er levensgevaar bij.

Gedurende hierdie reis het Ds. Van Warmelo, op 16 Februarie (1867), op Potgietersrust die hoeksteen gelê van 'n kerk wat die mense daar wou bou.

„Eene groote plegtigheid”, soos hy dit self noem. Hieroor wil ons iets sê. In die dae was daar geen dorp tussen Pretoria en Schoemansdal nie, wat op 'n afstand van driehonderd myl van mekaar gelê het. In 1852 toe Pretoria nog nie aangelê was nie, het Generaal Hendrik Potgieter geprobeer om in Makkapaanspoort, waar die teenswoordige dorp Potgietersrus lê, 'n dorp te stig, en in Maart 1852 het die Volksraad op sy versoek besluit om die dorp uit te lê en dit „Vredenburg” te noem. Maar die besluit is nie uitgevoer nie, en op 15 September 1858 het die Uitvoerende Raad weer tot stigting van die dorp besluit. Steph. Schoeman, wat toe Kommandant-Generaal was, en aanwesig was in genoemde sitting van die Uitvoerende Raad, wou die naam van die nuwe dorp gee „Schoemansrust” en in die notule van die Uitvoerende Raad is dan ook eers „Schoemansrust” geskrywe maar weer deurgestreep, en in plaas daarvan „Piet Potgietersrust” geskrywe. Schoeman wou graag sy naam aan 'n dorp verbind, en dit skyn of hy in 1860 die naam van Pretoria wou verander in „Klein Schoemansdal”. Dit het egter nie geluk nie, en omstreeks dieselfde tyd is die naam van die dorp Soutpansberg in die Noorde verander in Schoemansdal. Die Uitvoerende Raad het in dieselfde jaar weer besluit om die dorp aan die Makkapaanspoort uit te lê, maar daar het niks van gekom nie. In 1866 het Ernest Olferman Collins, geb. in 1821 in Sussex, Engeland, transport van 'n stuk van die plaas Rietvlei, aan die Nylstroom vir die Hervormde Kerk gegee om daar 'n Kerk te bou. Dit was die begin van die dorp Nylstroom, in die streek waar tengevolge van 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering van November 1865, die eerste Kerkraad in April 1866 gekonstitueer is van die Gemeente Waterberg, onder voorsitterskap van Ds. G. W. Smits. Die Potgietersrust-skema is egter nie losgelaat nie, want as buitewyk van die gemeente van Soutpansberg was dit hoognodig om daar te organiseer, en sodoende het Ds. Van Warmelo, soos reeds vermeld, op 3 Februarie 1867 die hoeksteen van die Kerkgebou gelê. Maar dit is nooit voltooi nie, want met die verlating van Schoemansdal, twee maande later, het die meeste mense daar weggetrek, en moes Ds. Van Warmelo die streek verlaat. Eers in 1922 sou die eerste Hervormde Kerk te Potgietersrus ingewy word.

Ds. Van Warmelo het sy reis deurgesit na Pretoria, waar hy na 'n paar dae aangekom het by sy vriend Ds. Begemann. In Maart was hy in Potchefstroom, om Ds. Van der Hoff te besoek, en spoedig daarop was hy terug in Schoemans-

dal, waar hy op 5 April veilig aangekom het „tot groote vreugde van mijn gemeente,” soos hy aan sy moeder geskryf het, en daaraan toegevoeg het:—

„Het is inderdaad aandoenlijk de blijdschap te zien van mijn volkje als ik wederom te huis kom.”

Gedurende die reis het 'n plan by hom tot rypheid gekom wat 'n nuwe verwagting in sy lewe sou bring. Hy het besluit om Mej. Maria Magdalena Elizabeth Maré ten huwelik te vra. Ons het haar naam reeds meermale in die briewe verneem. Sy was een van sy aannemelinges en het in die kerk die serafine bespeel. Op 29 April 1868 is hulle getroud. Op 13 Mei het hy aan sy moeder hieroor geskryf:—

Mogt het eene vergoeding zijn voor de twee laatste ongelukkige jaren, toen ik mij zoo bitter eenzaam heb gevoeld in dit vreemde land, en eene verzachting van het leed, mij in January 1865 overkomen, en dat niet gemakkelijk door mij zal worden vergeten, ik zou zeer dankbaar en erkentelijk wezen voor deze nieuwe periode in mijn leven.

Sy sou hom later nog vier-en-twintig jaar oorleef. Trou was sy aan die Hervormde Kerk, 'n warme ondersteuner, ook in donker dae toe haar vader en broers die Hervormde Kerk verlaat het, en toe Ds. Van Warmelo teen sy wil met die Kerkvereniging moes meegaan. Haar kinders het sy in die boesem van die Hervormde Kerk opgevoed.

Helaas, waar die vreugde opnuut in die siel van Ds. Van Warmelo ingetree het, het weer 'n groot smart hom oorval. Daar het 'n kafferoorlog uitgebreek, en op 15 Junie 1867 Daar het 'n kaffer-oorlog uitgebreek, en op 15 Junie 1867 is ontsteek. Dit was die krygsraad van die kommando's wat uit die ander distrik as hulp opgedaag het, wat hierdie noodlottige besluit geneem het, en in die oë van vele, waaronder ook Ds. Van Warmelo, was dit 'n onnodige stap, 'n onvergeeflike daad.

So moes hy dus weg van die plek waar hy met sy gehele siel gearbei het. Die Kerk, die Pastorie, die skoolgeboue - alles het in vlamme opgegaan! Dit was die tweede groot smart in sy lewe. Op 29 Julie het hy die Kerkraad saamgeroep op Weltevrede, Rhenosterpoort, waar Ds. Van der Hoff en Ds. Begemann lank voor sy koms reeds kerk-gehou het, en die volgende dag is die volgende brief aan die Uitvoerende Raad gerig:—

Rhenosterpoort, Zoutpansberg,
30 Julie 1867.

Aan den H. Ed. Staatspresident en Leden van de
Uitv. Raad, Z.A. Republiek.

H. Ed. Heeren,—De ondergeteekenden, predikant en leden van den Kerkraad der Ned. Herv. Gemeente van Zoutpansberg, zijn voor de eerste maal bijeengekomen, sedert door den Krijgsraad, die onlangs met een Commando opgekomen was om te trachten het district Zoutpansberg te redden, aan de inwoners van Schoemansdal het bevel is gegeven, die plaats te verlaten. De Kerkraad voelt zich gedrongen, U H. Ed. mede te deelen, dat eene van zijne eerste handelingen in deze buitengewone Kerkeraads vergadering was, zijn gevoeligheid uit te drukken over de houding van dien Krijgsraad, die heeft toegelaten dat het dorp Schoemansdal is opgegeven, die al de Kerkelijke eigendommen in de magt der heidenen heeft overgegeven, en die over al de eigendommen heeft beschikt, zonder dat genoemde Kerkraad in het minst is geraadpleegd of is te zamen geroepen, om over de belangen dier Kerk te spreken.

De Kerkraad wenscht U H. Ed. voor te stellen de verpligting, die het district Zoutpansberg heeft aan de kerk alhier gevestigd, die meer dan twee jaar door de inwoners is beschermd geweest, met opoffering van vele moeite en kosten, dat het kerkgebouw voor rekening der gemeente is gebouwd even als de pastorie, terwyl de materialen voor eene nieuwe pastorie in gereedheid waren gebragt, en ook aan de vijanden moesten worden overgegeven, dat het schoolgebouw onlangs bijna geheel door bijdragen van de kerk is opgerigt, en dat sedert het verblijf van den dienstdoenden leeraar geene kosten zijn gespaard of moeite is ontzien, om alle gebouwen in een goeden stand te bewaren en te onderhouden; dat de schade door de gemeente geleden, bij matige berekening meer dan duizend pond sterling bedraagt, waarvan de Kerkraad gehouden was rekenschap te doen, en in sommige opzichten aansprekelijk kon worden geacht, terwyl nu overal die eigendommen beschikt is geworden zonder dat aan den Kerkraad eenige kennis was gegeven van het besluit van den Krijgsraad, om het dorp Schoemansdal te verleggen, en die eigendommen over te laten in de magt der heidenen.

De Kerkeraad betuigt zijn leedwezen over deze maatregelen van den Krijgsraad, waardoor eene schande aan de Transvaalsche Republiek wordt aangedaan, en aan de Republiek wordt toegebragt, die niet te berekenen is, terwyl de eerst ondergeteekende de dienstdoende Leeraar van dit district, die meer dan drie jaren alhier werkzaam is geweest, en, naar hij vertrouwt niet zonder zegen heeft gearbeid voor de ontwikkeling en opvoeding van ouden en jongen, voornamelijk zijne smart moet tekennen geven, niet alleen dat hij van zijne woning is beroofd, maar dat hij vele vruchten van zijne arbeid moet zien verloren gaan, niet geregeld in eene kerk kan prediken, omdat daarvoor geen gebouw te vinden is, niet geregeld godsdienst-onderwys kan geven, omdat er geen punt van vereniging meer bestaat, terwyl het school onderwijs eensklaps is vernietigd geworden, omdat de kinderen her- en derwaarts zijn verstrooid geworden.

De H. Ed. Uitv. Raad zal het met ons moeten inzien, hoe pijnlijk ons zulke herinneringen moeten vallen, omdat genoemde Kerkeraad zich bewust is, al het mogelijke te hebben gedaan voor kerk en school, die twee groote krachten van een volk, dat prijs stelt op den naam van een Christelijk en beschaafd volk te worden genoemd; dat die Kerkeraad zijn inspanning heeft aangewend in een tijd van toenemende verarming en verval, te midden van oorlogen en geruchten van oorlogen, terwyl die inwoners worstelden met plagen, die hun vee en gewas aantastten, klaagden over achteruitgang in alle zaken, en dat de Kerkraad toch dankbaar moest erkennen; dat door den zegen der Voorzienigheid, alles wat tot Kerk en school behoorde, in zulk eene orde werd bevonden, dat in dié opzichten geen achteruitgang was te bespeuren.

De Kerkeraad acht het zich tot een pligt, alle die feiten U H. Ed. voor te stellen, van wege het groote gewicht der gebeurtenissen, die onlangs hier hebben plaats gehad, en het belang dat daaraan moet worden toegekend voor de toekomst van het district Zoutpansberg. Vooral omdat uitdrukkelijk moet worden verklaard, dat de gemeente alhier onvermogen moet worden geacht, na al de geleden verliezen in de laatste jaren, om eene kerk, pastorie en school op te bouwen, die door de gemeente voor haar eigene rekening geheel op hare eigene kosten waren opgerigt en voltooid, en waarvan zij nu beroofd zijn, zonder dezen oogenblik iets daarvoor in de plaats te hebben. De gemeente heeft naar haar vermogen, het hare er toe bijgedragen, alle die gebouwen in orde te be-

zitten, maar is thans te uitgeput, om geheel van nieuw af aan, zulke gebouwen voor hare eigene rekening op te rigten.

Zonder in eene beoordeeling te treden van het doelmatige en wenschelijke van den maatregel, om in oorlogstijd een zoo gewichtig punt als de grensplaats Schoemansdal af te geven aan den heidenschen vijand, welke beoordeeling niet behoort tot de bevoegdheid van den Kerkeraad, wordt hier echter de aandacht van U H. Ed. gevraagd voor de oogenblikkelijke schade, door dien maatregel te weeg gebragt, niet alleen voor armen en bejaarden, voor zieken en ongelukkigen, maar vooral voor de dienst des Evangelies en de opvoeding der kinderen. Welk volk zal niet prijs stellen op hare eeredienst, en welk mensch zal niet waardeeren de zorg voor kinderen? En bij U, den H. Ed. Uitv. Raad, in aanmerking nemende, dat alles door U H. Ed. zal worden ter harte genomen, wat dienen kan voor het welzijn van land en volk, zoo wagen wij het U te smeeken om hulp, krachtdadige hulp voor de ongelukkige inwoners van het district Zoutpansberg, ondersteun en help ons, door stoffelijke en zedelijke middelen, in het oprigten van kerk, pastorie en school, daar wij onmagtig zijn veel uit ons zelve te doen, het is een goed werk, Gode welgevallig.

Door den nood gedrongen wagen de ondergeteekenden het, U H. Ed. voor te stellen, aan ons een geldelijke toelage toe te kennen van wege het GouVERNEMENT, en om van uwentwege een oproeping in de Staats Courant te doen plaatsen, dat een ieder worde opgewekt, het zijne bij te dragen voor den opbouw eener kerk alhier. De Kerkeraad wenscht, dat daartoe dit schrijven worde gepubliceerd, en eene aanbeveling uwerzijds er bijgevoegd om klem en nadruk er aan te geven. De Kerkeraad heeft vrijmoedigheid gevonden dit schrijven aan U H. Ed. te rigten, van wege de buitengewone omstandigheden waarin wij thans verkeer, en 'n verwachting dat het met een gunstig antwoord zal worden bekrond. De ondergeteekenden wenschen U H. Ed. wijsheid en Gods zegen toe in het besturen van land en volk, en hebben de eer zich te noemen, H. Ed. Heeren

Uw H. Ed. Gehoorzame Dienaren,
N. J. van Warmelo, Predikant,

G. J. Breedt,
J. G. Duvenhage,
C. G. Snyman,
Ouderlingen.

P. A. Venter,
P. W. Geyser,
Diakens.

Ds. Van Warmelo het hierdie roemlose verlating van die bloeiende dorp Schoemansdal sy hele lewe deur betreure en dit as 'n grief gehad teen President Kruger wat in die dae Kommandant-Generaal was en verantwoordelik vir die opgee van die dorp.

Blykens die Kerkraadsnotule was Rhenosterpoort met die plase Weltevreden en Klipdam in die naaste toekoms die middelpunt van die gemeente. Die landdroskantoor is na Marabastad verplaas en Ds. Van Warmelo het 'n ruk daar gewoon, en 'n ruk op die plaas Rotterdam wat hy gekoop het, en so genoem het omdat sy eerste vrou uit Rotterdam afkomstig was. In die volgende jaar, 1868, het hy weer 'n beroep na Heidelberg ontvang en dit hierdie keer aangeneem, hoewel hy innig geheg was aan Soutpansberg. Hy het die beroep om tweërlei redes aangeneem: deur die verlating van Schoemansdal het die meeste mense uit Soutpansberg weggetrek, en die ander was omdat die geswore vyand van die Hervormde Kerk, Ds. F. Lion Cachet, sy aanval vanaf Utrecht oor Heidelberg wou doen, en Ds. Van Warmelo gemeen het dat hy op daardie voorpos nodig was. Op 23 April 1868 het hy aan sy moeder geskryf:—

Met een Juny aanst. zal ik denkelijk mijne gemeente verlaten. Ik zie op tegen dien tijd. Ware het niet van wege hooge en dringende belangen, ik zou hier gebleven zijn. Want nu reeds is het aandoenlik, om de menschen over het vertrek te hooren spreken. De winst is natuurlik aan mijne zijde, maar het verlies aan de andere zijde is zoodanig, dat veel van mijn genoegen daardoor verbitterd wordt.

Op 31 Mei het hy op Marabastad sy afskeidspreek gehou, en op 18 Julie is hy in Heidelberg deur Ds. Begemann bevestig.

So het sy veelbewoge maar vrugbare verblyf in Soutpansberg plotseling geëindig. Ons kan sê dat dit op 'n onnatuurlike wyse afgebreek is. Soutpansberg was vir hom die plek van veel lyde en beproewing. Ook na sy vertrek sou dit nog vir hom 'n nuwe lydensbeker bied, en wel toe sy oudste kind Gerhard, wat nog voor sy vertrek op Marabastad gebore is, op 10 Maart 1870 daar gestorwe is toe hy die Gemeente as konsulent besoek het. Lyde verbind, en Ds. Van Warmelo werd verbind aan die lydensoord. In die jare 1869—1874 het hy die Gemeente egter nog gereeld een keer per jaar as konsulent besoek. Die volgende getalle van gedooptes en aannemelingen in Soutpansberg gedurende die jare 1852 tot 1874 gee 'n

duidelike beeld van die vermindering van die bevolking na die verlatting van Schoemansdal.

Gedoopt in Soutpansberg in die jare 1852—1873:—

1852: deur Di. A. Murray en J. H. Neethling, 56;
 1854: deur Ds. D. v. d. Hoff, 41;
 1858: deur Ds. P. Huet, 114;
 1859: deur Ds. D. v. d. Hoff, 4;
 1860: deur Ds. P. A. C. van Heyningen, 45;
 1861: deur Ds. A. J. Begemann, 46;
 1862: deur Ds. G. W. Smits, 45;
 1863: deur Ds. A. J. Begemann, 57;
 1864—1868: deur Ds. N. K. van Warmelo, 344;
 1869—1873: deur Ds. N. J. van Warmelo, 134;
 1873: deur Ds. G. W. Smits, 1.

Aangeneem in Soutpansberg in die jare 1852—1874:—

1852: deur Di. A. Murray en J. H. Neethling, 24;
 1854: deur Ds. D. v. d. Hoff, 56;
 1858: deur Ds. P. Huet, 42;
 1859: deur Ds. D. v. d. Hoff, 41;
 1860: deur Ds. P. A. C. van Heyningen, 3;
 1861: deur Ds. A. J. Begemann, 31;
 1862: deur Ds. G. W. Smits, 10;
 1863: deur Ds. A. J. Begemann, 30;
 1864—1868: deur Ds. N. J. van Warmelo, 164;
 1869—1874: deur Ds. N. J. van Warmelo, 46.

—S. P. E.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Die Algemene Kerkvergadering.

Die Algemene Vergadering van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika kom minstens een keer in die drie jaar byeen (art. 14 van die Kerkwet), en is saamgestel uit alle diensdoende predikante, en hoogstens twee ouderlinge en een diaken uit elke gemeente, asook die professore in die teologie van weë die Ned. Hervormde Kerk, en die emeriti-predikante, beide met adviserende stem. Die laaste Algemene Kerkvergadering het in Maart 1942 saamgekom.

Die Kommissie van die Alg. Kerkvergadering.

Voorsitter: ds. J. J. Prinsloo J.sn; sek. ds. S. Vermooten.

Vise-voorsitter: ds. A. J. G. Oosthuizen; sek. ds. D. F. Erasmus.

Skriba: ds. T. F. J. Dreyer; sek. ds. E. S. Mulder.

Vise-Skriba: ds. J. G. M. Dreyer; sek. ds. J. J. Prinsloo, G.sn.

Ouderlinge: Nico J. Campher; sek. F. R. P. Schutte.

B. Fouche; sek. A. W. J. van Rensburg.

J. P. Prinsloo; sek. W. A. van Schalkwyk.

J. J. Prinsloo; sek. H. Engelmöhr.

C. P. Engelbrecht; sek. R. J. Coertse.

H. J. Visser; sek. J. G. Steyn.

Die Finansiële Kommissie: Prof. dr. B. de Loor (Voorsitter); prof. dr. C. H. Rautenbach; di. A. J. G. Oosthuizen; A. Ras; J. J. Prinsloo, G.sn. (Skriba: J. H. H. Janson, Bus 19, Dullstroom.)

Die Kuratorium: Di. A. J. G. Oosthuizen (Voorsitter); J. G. M. Dreyer; J. J. Prinsloo J.sn; S. Vermooten; E. S. Mulder; J. H. H. Janson; prof. B. de Loor (Skriba).

Die Kommissie vir Jeugwerk: Di. P. W. Venter (oproeper), D. F. Erasmus, J. D. Storm, L. M. le Roux, F. J. v. Zyl en die ouderlinge: S. J. Botha, B. Fouche.

Die Kommissie vir Hervormer en Almanak: Ds. J. G. M. Dreyer; Professore dr. S. P. Engelbrecht, dr. B. Gemser; ds. F. J. Z. Booyen, ds. E. S. Mulder, en J. H. H. Janson.

Die Regskommissie: Professore dr. J. H. Greyvenstein, dr. D. Pont, dr. S. P. Engelbrecht, en ds. J. J. Prinsloo, J.sn.

Die Diaconale Raad: Dr. Abel Coetzee (oproeper), di. S. Vermooten, J. J. Prinsloo (G.sn.), P. W. Venter, W. H. Grey, J. C. du Plessis, P. J. Smit, M. M. Grobler, en die brs. R. J. Coertse, H. F. Lankester.

Die Gesangewerkingskommissie: Prof. dr. B. Gemser, ds. J. G. M. Dreyer, ds. T. F. J. Dreyer, dr. A. van Selms, dr. Abel Coetzee, dr. Tj. Buning.

Formuliere en Liturgiese Geskrifte: Prof. Gemser (oproeper), proff. S. P. Engelbrecht, J. H. Greyvenstein, di. Joh. Dreyer, M. M. Grobler, E. S. Mulder, D. F. Erasmus.

Kerksaalkommissies: Di. F. J. Z. Booysen (oproeper), S. P. J. J. v. Rensburg, W. M. Wolmarans, A. Geyser, D. J. v. Staden en oudl. H. B. L. Kruger.

Die Kommissie i.v.m. die Sektewese: Prof. dr. H. P. Wolmarans, di. P. J. J. Venter, J. P. v. d. Berg, A. J. Nolte, W. F. H. Huyzers en P. W. A. Bierman.

Opvoeding en Onderwys: Proff. C. H. Rautenbach (oproeper), H. P. Wolmarans, dr. C. Oberholzer en di. G. P. J. Grobler en Joh. Dreyer.

Hulpaksie Protestantse Kerke: Prof. B. Gemser (oproeper), di. W. van Bergen, A. Brandt, P. J. L. Bierman en oudl. B. J. Dykman J. C. Zwagemaker en N. Prak.

Raad van Kuratore van die Predikante Pensioen Weduwee en Wese Fonds: Dr. B. de Loor (Voorsitter), ds. J. J. Prinsloo, J. S'n, ds. A. Oosthuizen, dr. C. H. Rautenbach, en mnr. J. H. H. Janson (Sekretaris).

Boekverspreiding: Di. G. C. Coetzee (oproeper), C. H. Muller, J. J. Engelbrecht, H. Geyser, S. P. Viljoen en die brs. H. L. Engelbrecht (Zwartruggens) en J. G. Gauche (Benoni).

Adviserende Komitee vir Kerkbou en die Koop en Verkoop van Eiendomme: Ds. A. Oosthuizen (oproeper), prof. J. E. Holloway, prof. L. Ign. Coertze, en die heer G. M. J. Geers.

Kommissie vir Volksvoorligting: Di. P. J. J. Venter (oproeper), J. P. v. d. Berg, A. J. Nolte, W. F. H. Huyzers, W. J. Kemp, C. S. v. H. Steenekamp, P. W. A. Bierman en br. H. J. v. Eck.

Die Argivaris: Prof. dr. S. P. Engelbrecht, 164 Lisdoganlaan, Pretoria.

Weeshuiskommissie: Ds. J. J. Prinsloo (J.sn.), (oproeper), broeder J. F. Bolton, mevr. K. Groeneveld, mevr. (dr.) Rautenbach, mevr. (ds.) Oosthuizen, mevr. Petzer.

Die Administrateur: Mnr. J. H. H. Janson, Posbus 19, Dullstroom. Kantoor: Oranje Nassastraat, Dullstroom.

Kerklike Publikasies: Die Almanak, verskyn jaarliks, prys 1/3. Die Hervormer, verskyn maandeliks, prys 2/6 per jaar.

VROEËRE PREDIKANTE SEDERT 1853

(Die eerste predikante onder die Voortrekkers was die Sendelinge Erasmus Smit en Daniël Lindley.)

- 1853 D. van der Hoff, Potchefstroom 1853, oorlede 1881.
1861 A. J. Begemann, Pretoria 1861, emeritus 1872, oorlede 1925.
1861 G. W. Smits, Rustenburg 1861, emeritus 1886, oorlede 1894.
1864 N. J. van Warmelo, Zoutpansberg 1864, Heidelberg 1868 (verenig 1885, oorlede 1892).

- 1864 P. A. C. van Heyningen (Lydenburg 1859) onder die Kerkverband van die Ned. Herv. Kerk 1864, (Kroonstad 1866, emeritus 1894, oorlede 1904).
1875 D. P. Ackerman, Wakkerstroom 1875, (verenig 1885; oorlede 1916).
1875 L. G. F. Biccard (Greytown 1861), Zoutpansberg 1875 (verenig 1885, oorlede 1900).
1876 J. C. de Vries (Hulpprediker Sutherland 1870, Du Toitspan 1873), Zeerust 1876 (Laingsburg 1884, emeritus 1894, oorlede 1906).
1876 H. S. Bosman, Pretoria 1876, (verenig 1885, emeritus 1926, oorlede 1933).
1883 C. W. du Toit (Hanover 1869, Pearston 1875, Kruisvallei 1876), Potchefstroom 1883, emeritus 1918, oorlede 1932.
1887 M. J. Goddefroy (Lagezwaluwe 1887, IJselmonde 1880, Achlum 1882), Pretoria c.a. 1887, Middelburg 1905, emeritus 1917, oorlede 1920.
1891 Jac. van Belkum (Varik 1877, Steenwijk 1882, Zierikzee 1889), Rustenburg 1891, Heidelberg 1903, emeritus 1927, oorlede 1933.
1895 A. Lagerwey (Ankeveen 1881, Helenaveen 1884, Hoogeloon 1886, Maassluis 1889), Heidelberg c.a. 1895, oorlede 1898.
1896 C. Spoelstra (Zoeterwoude 1894), Pretoria c.a. 1896 (Ned. Herv. Kerk verlaat 1897, Heinoo 1899, eervol ontslaan 1904, oorlede 1918).
1898 J. Beyer (Lemele 1881, Yselmuiden 1883, Hierden 1886, Harderwyk 1888, Eemnes Binnen 1890), Zeerust 1898, Standerton 1899 (na Holland terug 1900, Beek 1902, Nuenen 1905, emeritus 1907, oorlede 1929).
1899 A. Murray (Standerton 1876, Jacobsdal O.V.S. 1880), Ventersdorp 1899, Rustenburg 1904, emeritus 1921, oorlede 1930.
1904 L. E. Brandt (Niezijsl 1901), Zoutpansberg c.a. 1904, Johannesburg 1908, Vereeniging c.a. 1923, Kensington-Turffontein 1930, oorlede 1939.
1904 Prof. dr. P. J. Muller (Steenwijkerwold 1879, Wolsum 1882, Nijmegen 1884, Rotterdam 1888, Hoogleraar te Amsterdam 1890, Haarlem 1896), Pretoria 1904, emeritus 1909, oorlede 1922.
1905 F. S. du Toit (Nu-Bethesda 1886, Hugenote-Gedenkskool 1889), Ventersdorp c.a. 1905, oorlede 1914.
1905 P. W. Ennis (Ermelo 1886), Klerksdorp 1905, emeritus 1928, oorlede 1932.
1907 P. W. van Drimmelen, Zeerust 1907, Pietersburg 1915, oorlede 1919.
1907 C. J. L. Ruysch van Dugteren (Oosterland 1904), Pretoria 1908, bediening neergelê 1911, oorlede 1918.
1908 K. T. van den Heever (Christiana 1899), Makwassie 1908, Ventersdorp 1915, (N.H. of G.K. 1915).
1909 J. J. Kuhn, Krugersdorp 1909, Lichtenburg 1913, Zwartruggens 1916, Germiston 1929, oorlede 1937.
1911 H. C. M. Fourie, Teol. Doct. Erasmus 1911, Johannesburg 1924, Groot Marico 1930, oorlede 1939.
1917 H. D. van Broekhuizen, Teol. Dr. (Pretoria 1898, Kuilsrivier 1902, Pretoria 1906), Pretoria 1917, eervol ontslaan 1925.
1918 A. J. Barger, (Bovenmilde 1914), Johannesburg 1918, Middelburg 1919, Oos-Londen 1938, oorl. 1940.
1918 P. J. Ebersohn (Wolmaransstad 1916), Lichtenburg 1918, Germiston 1920 (Roodepoort by N.H. of G.K. 1920).
1921 G. E. Alers (Haulerwijk 1914, Monnikendam 1917), Germiston 1921, Lichtenburg 1923, Gwelo 1930, terug na Holland 1932.

- 1922 W. P. J. Poën (Hulpprediker Durban 1920), Pietersburg 1922, Potchefstroom 1926, oorlede 1937.
 1925 A. R. Smit, Pietermaritzburg 1925, eervol ontslaan 1928, Ned. Herv. Kerk verlaat 1932.
 1932 J. J. Strydom, Teol. Dr., Zwartuggens 1932, eervol ontslaan 1934.
 1930 P. J. Smit, Losberg 1930, Boksburg-Springs 1939, Springs-Benoni 1942, oorlede 1943.

DIENSDOENDE PREDIKANTE OP 31 OKTOBER 1942.

- 1909 J. J. Prinsloo, Trichardsfontein 1909, Bethal 1915, Standerton 1919, Krugersdorp 1920, Rustenburg 1922, Krugersdorp-Wes 1942.
 1914 S. J. Strydom, Krugersdorp 1914, Makwassie 1919, eervol ontslaan 1928, Gwelo c.s. 1940.
 1915 S. Vermooten, Zeerust 1915, Potchefstroom 1919, Pretoria 1926.
 1920 D. F. Erasmus (Pietermaritzburg 1918), Ventersdorp 1920.
 1921 P. J. J. Venter, Lichtenburg 1921, Delarey 1923, Zeerust 1927, Johannesburg 1929, Klerksdorp 1930, Makwassie 1943.
 1922 P. S. Grobler, B.A., B.D., Krugersdorp 1922, bediening neergeleë 1941, Kensington 1943.
 1924 A. J. G. Oosthuizen, B.A., B.D., Germiston 1924, Heidelberg 1926, Noordelike Pretoria 1941.
 1924 T. F. J. Dreyer, B.A., B.D., Standerton 1924, Heidelberg 1941.
 1924 J. G. M. Dreyer, B.A., B.D., Lydenburg c.a. 1924, Ermelo c.a. 1928, Potchefstroom 1938.
 1928 M. M. Grobler, B.A., B.D., Brakpan 1928, Eendracht 1944.
 1929 P. W. Venter, M.A., B.D., Volksrust 1929, Durban 1935, Brits 1937, Krugersdorp 1941.
 1929 E. S. Mulder, B.A., B.D., Zwartuggens 1930, Bronkhorstspuit 1931, Springs 1944.
 1930 J. P. van den Berg, B.A., B.D., Waterberg 1930, Makwassie 1934, Bloemfontein 1937.
 1930 J. J. Prinsloo, B.A., B.D., Johannesburg 1930, Brakpan 1944.
 1931 W. F. H. Huyzers, B.A., B.D., Vereeniging 1931, eervol ontslaan 1938, Durban 1939, Boksburg 1942.
 1932 W. J. Kemp, B.A., B.D., Louis Trichardt 1932, Waterberg 1935.
 1932 F. J. Z. Booysen, B.A., B.D., Trichardtsfontein 1932, Wolmaransstad 1935, Witbank 1937.
 1932 A. Ras, B.A., B.D., Dullstroom c.a. 1932, Volksrust 1936, Vereeniging 1938.
 1933 S. P. J. J. van Rensburg, B.A., B.D., Eendracht 1933, Randpoort 1942.
 1934 J. D. Storm, B.A., B.D., Zwartuggens 1934, Wolmaransstad 1938.
 1934 C. S. v. H. Steenekamp, B.A., B.D., Lichtenburg 1934, Zeerust 1936, Johannesburg Noord 1938, Windhoek 1938, N.W. Pretoria 1939, Rustenburg 1942.
 1934 G. C. Coetzee, B.A., B.D., Delarey.. ca 1934, Lichtenburg 1936, P.P.Rust 1944.
 1935 L. M. le Roux, B.A., B.D., Trichardtsfontein 1935, Ermelo 1938, Turfffontein 1943.
 1936 D. J. van Staden, B.A., B.D., Newlands c.a. 1936, eervol ontslaan 1936, Delarey 1938, Randpoort 1940, Lydenburg c.s. 1941.

- 1936 G. P. J. Grobler, B.A., B.D., Potgietersrust c.a. 1936, Ermelo 1943.
 1936 A. Brandt, B.A., B.D., Oos-Afrika 1936, Memel en Glencoe 1940, Bethal 1941, Kaapstad 1945.
 1937 S. P. Viljoen, B.A., B.D., Durban c.a. 1937, Zeerust 1939, Brixton 1944.
 1937 J. J. Engelbrecht, B.A., B.D., Louis Trichardt 1937, Zwartuggens 1941.
 1937 P. J. L. Bierman, B.A., B.D., Gwelo c.a. 1937, Dullstroom c.a. 1939, Oos-Londen 1940.
 1937 W. M. Wolmarans, B.A., B.D., Dullstroom 1937, Trichardtsfontein 1939, Brits 1942.
 1937 J. C. du Plessis, B.A., B.D., Germiston 1937.
 1938 P. W. A. Bierman, B.A., B.D., Makwassie 1938, Losberg 1940.
 1938 C. H. Muller, B.A., B.D., Pietersburg 1938, Groot Marico 1941.
 1938 A. J. Nolte, B.A., B.D., Middelburg 1938, Johannesburg Wes 1941.
 1938 P. J. Booysen, B.A., B.D., Zwartuggens 1938, Turfffontein 1940, Middelburg 1942.
 1939 W. van Bergen, Volksrust 1939.
 1939 F. J. van Zyl, B.A., B.D., Johannesburg 1939, Standerton 1941.
 1939 W. H. Grey, B.A., B.D., Newlands 1939.
 1941 J. P. Labuschagne, B.A., B.D., Makwassie 1941, Durban 1943.
 1941 H. J. Geyser, B.A. B.D., Roodepoort 1941.
 1941 A. S. Geyser, B.A., B.D., Heilbron, Parys 1941, Nrd.W. Pretoria 1944.
 1942 G. J. J. Roos, B.A., B.D., Pietersburg 1942, Bronkhorstspuit 1944.
 1943 W. Roos, B.A., B.D., Nrd. Westel. Pretoria, 1943, Johannesburg 1944.
 1944 J. A. Smit, B.A., B.D., Trichardsfontein 1944.
 1944 P. M. Smith, B.A., B.D., Bloemhof 1944.
 1944 A. J. van Staden, B.A., B.D., Pretoria-Noord 1944.
 1944 S. E. Young, B.A., B.D., Van der Hoff 1944.
 1944 P. S. Dreyer, B.A., B.D., Pretoria (2de Pred.)

RING VAN POTCHEFSTROOM.

Gemeentes: Potchefstroom, Klerksdorp, Venterskroon, Makwasie, Wolmaransstad, Heilbron, Vereeniging, Bloemhof, Losberg, Parys, Bothaville, Christiana, Bloemfontein, Ottosdal, Petrusburg, Vaalharts.

Ringskommissie.—Voorsitter: Ds. J. G. M. Dreyer. *Vise-Voorsitter*: Ds. J. P. v. d. Berg. *Skriba*: Ds. Abr. Ras. *Vise-Skriba*: Ds. P. W. A. Bierman. *Ouderlinge*: P. W. du Preez, D. C. Grobler, G. J. Pieterse. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. J. D. Storm.

POTCHEFSTROOM. Gestig 1842.

Sieleetal: 3,227. Ledetal: 1,589. Gedoop: 117. Aangeneem: 94. Getroud: 30 pare. Oorgekom met Attestasies: 18. Vertrek met Attestasies: 63. Oorgekom van ander Kerke: 27. Vertrek met bewys van Lidmaatskap: 13.

Predikant: Ds. Joh. Dreyer, Bergstraat 77, Potchefstroom. *Konsulent*: 1ste, Ds. A. S. Geyser, N.W. Pretoria; 2de, Ds. P. W. A. Bierman, Fochville. *Skriba*: G. Fleischack, Kerkstraat, Potchefstroom. *Skriba vir Registrasie*: P. J. Raubenheimer, Kerkstraat, Potchefstroom. *Kassier*: J. J. Pienaar, Bus 156, Olenlaan, Potchefstroom. *Superintendent van Sondagskole*: Oudl. A. J. P. Burger, Kampstraat 27, Potchefstroom. *Orrelis*: Mej. S. Kriegler. *Koster*: J. Watt. *Voorleser*: Oudl. A. J. Burger. *Ouderlinge*: M. J. Wolmarans, P. W. du Preez, Jan Pienaar, B. C. Kruger, C. J. Broodryk, J. P. L. Grimbeek, H. P. Geldenhuys, J. J. Heyneke, A. J. P. Burger, H. J. Viljoen, I. B. v. d. Vyver, W. W. Dreyer, J. N. Grey, K. N. van Eden, A. J. P. le Roux, P. Liebenberg, J. L. P. Botha, F. H. Bodenstein, A. S. du Toit, A. Heyneke, S. F. Bloem, I. van Rooyen, W. du Toit, H. Wolmarans, J. H. le Roux, C. v. Zyl, I. D. Barnard, D. Erasmus, Jan du Preez, B. Pienaar, J. P. van Baalen. *Diakens*: B. H. Koster, J. M. Redelinghuys, H. M. v. Vuuren, H. J. Klopper, G. P. J. Labuschagne, T. J. v. Vuuren, P. J. Fouche, M. J. Wolmarans Dseun, R. du Preez, J. A. Minnaar, B. P. Bezuidenhout, P. J. Fourie, M. C. Visser, E. J. P. v. Baalen, J. F. du Toit, F. N. J. Bloem, R. J. v. Vuuren, J. A. Theron, J. J. Pienaar, A. C. Opperman, J. v. d. Westhuizen, T. J. Greef, J. de Bruyn, M. Louw, J. L. P. Botha, A. Growe, W. Haselbroek, J. Grimbeek.

KLERKSDORP. Gestig 1866.

Sieleetal: 2,224. Ledetal: 1,155. Gedoop: 107. Aangeneem: 32. Getroud: 13 pare. Oorgekom met Attestasies: 6. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 18. Verrek met Bewys van Lidmaatskap: 37. Oorlede: 16.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. D. Storm; 2de, Ds. Joh. Dreyer. *Skriba-Kassier*: Nico. J. Campher, Palmietfontein, P.K. Rykaartspas, oor Klerksdorp. *Superintendent van Sondagskole*: J. P. Jonker, 19 Joostest., Elandia, Klerksdorp. *Skriba van Registrasie*: J. P. Jonker, 19 Joostest., Elandia, Klerksdorp. *Orrelis*: Mej. Ella Ennis. *Koster*: W. J. P. van Tonder. *Voorleser*: Ouderling Nico. J. Campher. *Ouderlinge*: P. F. Visser, A. A. Pienaar, A. J. van Zyl,

B. H. van Rensburg, G. N. Pieterse, S. I. van Vuuren, D. J. Terblanche, Nisco. J. Campher, H. J. van Vuuren, S. F. Marais, C. P. Kruger, S. J. van Rensburg, J. P. v. Wyk, J. D. Nell, J. J. Terblanche, D. J. Barnard, M. C. Wissing. *Diakens*: D. J. Coetzee, J. J. Pienaar, K. N. de Kock, H. N. Jonker, F. H. Jonker, J. M. van der Westhuizen, D. P. Pienaar, J. J. C. Stols, W. J. P. van Tonder, J. J. Hamman, J. A. v. Vuuren, C. F. Swart, Isak van Vuuren, J. J. Hurter, Jan Rykaart, C. J. Jooste, Isak B. Pieterse, D. F. Botes, J. J. Smith.

VENTERSKROON. Gestig 1888.

Sieleetal: 379. Ledetal: 192. Gedoop: 8. Aangeneem: 6. Vertrek met Attestasies: 6. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 3.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. W. A. Bierman, P.K. Fochville; 2de, Ds. P. J. J. Venter, Witpoort, P.K. Bosmansrust. *Skriba*: W. H. Barnard, Eigenaarsfontein, P.K. Losberg. *Kassier*: J. J. Kruger, P.K. Koedoesfontein, oor Parys, O.V.S. *Superintendent van Sondagskole*: W. H. Barnard, Eigenaarsfontein, P.K. Losberg. *Orrelis*: Mev. Baba Hattingh. *Koster*: P. A. Hattingh. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: P. A. Lourens, G. C. J. v. Vuuren, G. H. Grobler, D. H. v. Biljon, J. J. Kruger, L. M. Pretorius, G. R. J. v. Vuuren, D. F. Kruger. *Diakens*: P. A. Hattingh, W. H. Barnard, W. S. Coetzer, N. M. Fouri, J. Roux, L. J. du Plessis en J. H. J. v. Vuuren.

MAKWASSIE. Gestig 1888.

Sieleetal: 1,744. Ledetal: 842. Gedoop: 33. Aangeneem: 28. Getroud: 8 pare. Oorgekom met Attestasies: 3. Vertrek met Attestasies: 9. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 17. Oorlede: 10.

Predikant: Ds. P. J. J. Venter, P.K. Bosmansrust. *Konsulent*: Ds. J. D. Storm. *Skriba-Kassier*: A. V. Bergh, P.K. Bosmansrust. *Superintendent van Sondagskole*: Oud. J. A. du Toit, P.K. Klipspruit. *Koster*: Diaken C. Lindenbergh. *Voorleser*: Ouderling D. Fouché. *Ouderlinge*: J. A. du Toit, W. J. v. Rensburg, J. C. Rossouw, P. A. Fouché, D. J. Smith, W. Oldewage, J. F. J. v. Rensburg, M. J. Smit, J. M. Louw. *Diakens*: Z. P. v. Rensburg, T. Victor, C. Lindenbergh, E. de Beer, W. J. Fouché, J. J. Fouché, J. J. Louw, P. v. d. Westhuizen, D. de Beer, W. Conradie, J. Viljoen.

WOLMARANSSTAD. Gestig 1892.

Sieleetal: 1,428. Ledetal: 730. Gedoop: 70. Aangeneem: 38. Getroud: 24 pare. Oorgekom met Attestasies: 7. Vertrek met Attestasies: 13. Oorgekom van ander Kerke: 13. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 15. Oorlede: 7.

Predikant: Ds. J. D. Storm, Posbus 116. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. M. Smith; 2de, Ds. P. J. J. Venter. *Skriba*: L. J. Fouche, Posbus 69, Wolmaransstad. *Kassier*: J. P. Koekemoer, Posbus 64, Wolmaransstad. *Superintendent van Sondagskole*: G. S. Rossouw, Cyfergat, P.K. Wolmaransstad. *Orrelis*: Mevr. Ds. Storm. *Koster*: Tobie Nel. *Voorleser*: Oud. L. J. Fouche. *Ouderlinge*: G. S. Rossouw, C. J.

Barnard, J. P. Koekemoer, O. C. Koekemoer, J. H. Steyn, H. J. Kriel, D. A. Renke, G. P. Rossouw, J. A. Geldenhuys, T. J. Kotze, D. R. J. van Vuuren, B. Harmse, L. J. Fouche, C. P. Jacobsz. *Diakens*: E. C. Botma, F. J. Joubert, P. J. A. van Eeden, N. J. Jooste, L. J. Mienie, G. A. Nel, M. Oberholzer, A. J. Venter, H. J. Boshof, G. P. Visser, P. B. van Nieuwenhuizen, B. J. Badenhorst, D. J. v. d. Merwe.

HEILBRON. Gestig 1911.

Sieletal: 461. Ledetal: 272. Gedoop: 18. Aangeneem: 14. Getrouwd: 5 pare. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 9. Oorlede: 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, J. G. M. Dreyer; 2de, Ds. A. Ras. *Skriba-Kassier*: M. J. Herbst, Bus 86, Heilbron. *Superintendent van Sondagskole*: Mevr. M. Germishuizen, Langmarkstraat, Heilbron. *Orrelis*: Mevr. M. Smit. *Koster*: C. J. Badenhorst. *Voorleser*: Ouderlinge om die beurt. *Ouderlinge*: J. C. Opperman, M. J. Herbst, J. A. Smit, P. F. Smit, J. B. Habig, B. D. van Deventer, F. J. Volschenk. *Diakens*: J. F. Mouton, F. Potgieter, F. de Toit, F. Oosthuizen, C. W. van Coller, J. D. Weilbach, H. Hattingh, M. C. Strydom.

VEREENIGING. Gestig 1913.

Sieletal: 1,980. Ledetal: 1,107. Gedoop: 82. Aangeneem: 63. Getrouwd: 24 pare. Oorgekom met Attestasies: 37. Vertrek met Attestasies: 24. Oorgekom van ander Kerke: 27. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 15. Oorlede: 14.

Predikant: Ds. Abr. Ras, B.A., B.D., Posbus 210, Vereeniging. *Konsulent*: 1ste Ds. P. W. A. Bierman, P.K. Fochville; 2de, Ds. A. S. Geyser, N.W. Pretoria. *Skriba-Kassier*: J. P. van Heerden, Posbus 68, Vereeniging. *Superintendent van Sondagskole*: J. P. van Heerden, Posbus 68, Vereeniging. *Orrelis*: Vakant (Tydelik J. P. van Heerden). *Koster*: G. J. Lindeque. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: J. P. Badenhorst, M. J. Barnard, S. J. Blignaut, C. W. Burger, G. F. Cronje, F. J. Cronje, J. P. Cronje, P. D. Jacobs, J. F. Greyling, S. I. W. Marx, P. J. Marx, J. H. Muller, P. D. Pretorius, J. J. Roets, C. A. Smith, P. F. v. Staden, P. S. v. Tonder, J. P. van Heerden, L. G. J. v. Vuuren, C. J. H. Scheepers, H. J. Visser, H. P. Willemse. *Diakens*: F. J. Basson, P. H. Botha, J. C. Botha, A. J. Brits, G. P. Combrinck, H. C. de Bruyn, G. S. Greyling, M. G. Joubert, J. C. Liebenberg, G. J. Lindeque, F. B. Mong, C. J. Muller, J. J. Olivier, D. R. Opperman, J. P. Pretorius, J. H. Venter, W. H. Viljoen, M. J. v. d. Westhuizen, J. F. van Vuuren, W. J. Smit, W. H. K. de Jager, W. J. v. d. Merwe.

BLOEMHOF. Gestig 1916.

Sieletal: 235. Ledetal: 160. Gedoop: 10. Aangeneem: 5. Oorgekom met Attestasies: 3. Vertrek met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 3. Oorlede: 1.

Predikant: Ds. P. M. Smith, B.A., B.D., Christiana. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. J. J. Venter, P.K. Bosmansrust; 2de, Ds. Jac. P. v. d. Berg, Bloemfontein. *Skriba-Kassier*: W. J. L. Opperman, Palmietfontein.

tein, P.K. Bloemhof. *Superintendent van Sondagskole*: M. de Beer, P.K. Bloemhof. *Koster*: H. Matthews. *Voorleser*: G. P. van der Merwe. *Ouderlinge*: G. P. van der Merwe, G. van Niekerk, J. Botes, H. Matthews, P. Opperman, en W. J. L. Opperman. *Diakens*: N. Wiese, I. G. van Aswegen, J. J. Bezuidenhout, J. van Rensburg, S. P. Erasmus, L. Geldenhuys.

LOSBERG. Gestig 1925.

Sieletal: 1,134. Ledetal: 602. Gedoop: 44. Aangeneem: 34. Getrouwd: 10 pare. Oorgekom met Attestasies: 11. Vertrek met Attestasies: 29. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 10. Oorlede: 9.

Predikant: Ds. P. W. A. Bierman, P.K. Fochville. *Konsulent*: 1ste, Ds. Abr. Ras, Vereeniging; 2de, Ds. J. G. M. Dreyer, Potchefstroom. *Skriba*: D. J. Bloem, Rietfontein, P.K. Fochville. *Kassier*: I. F. J. Oosthuizen, P.K. Cardoville, oor Johannesburg. *Superintendent van Sondagskole*: J. G. Conradie, P.K. Fochville. *Orrelis*: Mev. S. E. Steyn. *Koster*: Paul Wolvaardt. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: F. R. P. Schutte, H. J. Dreyer, T. F. J. Steyn, A. L. Oosthuizen, G. F. Prinsloo, W. J. J. v. d. Merwe, A. J. G. Dreyer, J. B. Wolmarans, J. H. C. Pretorius, J. G. v. d. Merwe, J. H. Woller, S. D. Oosthuizen, P. J. Raath. *Diakens*: A. J. C. Swamers, L. J. de Villiers, T. F. J. Oosthuizen, I. J. Pretorius, C. L. Steyn, A. B. Nieuwoudt, H. J. Bloem, D. J. Bloem, G. C. Lindeque, S. D. Oosthuizen, S. I. W. v. d. Merwe, J. R. Laubscher, I. van Rensburg.

PARYS. Gestig 1925.

Sieletal: 470. Ledetal: 274. Gedoop: 9. Aangeneem: 7. Getrouwd: 4 pare. Oorgekom met Attestasies: 3. Vertrek met Attestasies: 6. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. Abr. Ras, Vereeniging; 2de, Ds. P. W. A. Bierman, Fochville. *Skriba-Kassier*: N. Prak, P.K. Koedoesfontein oor Parys. *Superintendent van Sondagskole*: F. J. Visser, Bus 153, Parys. *Orrelis*: Mej. Johanna Bezuidenhout. *Koster*: J. C. L. Keyser. *Voorleser*: D. C. L. Janse van Vuuren. *Ouderlinge*: F. J. Visser, D. C. L. Janse van Vuuren, D. J. P. Strydom, J. J. Scheepers, Dirk Scholtz, D. C. Grobler, N. Prak. *Diakens*: Jacobus van Deventer, J. C. L. Keyser, C. J. van der Westhuizen, P. F. Fourie, J. J. Viljoen.

BOTHAVILLE. Gestig 1937.

Sieletal: 385. Ledetal: 188. Gedoop: 15. Aangeneem: 14. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasies: 7. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 7. Oorlede: 1.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. J. J. Venter; 2de, Ds. P. M. Smith. *Skriba*: J. P. v. d. Berg, Mannatokke Grove Regina. *Kassier*: H. Harmzen, Uitkyk, Vierfontein. *Superintendent van Sondagskole*: B. J. Viljoen, Spoorweghuis 3, Bothaville. *Koster*: J. P. v. d. Berg, Mannatokke Grove, Regina. *Voorleser*: Ouderling.

om die beurt. *Ouderlinge*: J. C. Swanepoel, H. Harmzen, L. J. van Rensburg, E. P. Vermaak, J. A. Grobbelaar. *Diakens*: D. J. Harmzen, J. P. v. d. Berg, C. H. J. van Rensburg, B. J. Viljoen, J. M. J. van Rensburg, A. J. Prinsloo.

CHRISTIANA. Gestig 1936.

Sioletal: 150. Ledetal: 100. Gedoop: 2. Aangeneem: 4. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 2.

Predikant: Ds. P. M. Smith, B.A., B.D., Christiana. *Konsulent*: Ds. J. P. v. d. Berg, Murraylaan 21, Bloemfontein. *Skriba-Kassier en Superintendent van Sondagskole*: M. J. Malan, Forsmanstr., Christiana. *Orrelis*: Mev. P. Prinsloo. *Koster*: J. Breidenhann. *Voorleser*: Ouderlinge om die beurt. *Ouderlinge*: P. de la Rey, H. Croucamp, M. Malan, J. Gouws. *Diakens*: J. Rosenblatt, M. Prinsloo, D. Bezuidenhout, P. Sauer.

BLOEMFONTEIN. Gestig 1937.

Sioletal: 400. Ledetal: 300. Gedoop: 23. Aangeneem: 30. Getroude: 6. Oorgekom met Attestasies: 3. Vertrek met Attestasies: 18. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 7. Oorlede: 3.

Predikant: Ds. Jac. P. van den Berg, B.A., B.D., Murraylaan 21. *Skriba-Kassier*: Ds. v. d. Berg. *Superintendent van Sondagskole*: G. Brits, Barclays Bank. *Orrelis*: Mevr. Ds. van den Berg. *Koster*: G. Pienaar. *Ouderlinge*: G. Myburg, J. Smit, J. Pietersen, I. B. Saaiman, W. v. d. Sand, H. v. d. Walt, J. Hugo, F. Fourie, A. Pienaar, A. v. Wyk. *Diakens*: R. v. Staden, M. Boucherds, G. Pienaar, N. Cohen, D. Lombard, H. Richter, J. Kasselmann, J. H. Saaiman.

OTTOSDAL. Gestig 1938.

Sioletal: 496. Ledetal: 243. Gedoop: 12. Aangeneem: 11. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 3. Oorlede: 1.

Predikant: Ds. J. D. Storm, Pastorie, Wolmaransstad. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter. *Skriba*: J. P. J. van Vuuren, Koreekuul, Ottosdal. *Kassier*: N. J. van Rensburg, Rietkuil, Witfontein. *Superintendent van Sondagskole*: Oud. A. B. Ter Blanche, Rietkuil, Witfontein. *Orrelis*: Mevr. C. Crots, P.K. Ottosdal. *Koster*: J. Huyser, P.K. Ottosdal. *Voorleser*: A. B. Ter Blanche. *Ouderlinge*: A. B. Ter Blanche, J. M. Joubert, C. J. Ter Blanche, J. C. Coetzee, L. C. v. d. Berg, J. P. J. van Vuuren, N. J. van Rensburg. *Diakens*: D. P. Grobler, P. C. Erasmus, J. P. J. van Vuuren, D. R. Smit, H. Basson, L. Roothman.

PETRUSBURG. Gestig 1939.

Sioletal: 67. Ledetal: 45. Gedoop: 1. Aangeneem: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 5.

Predikant: Ds. J. P. v. d. Berg, Bloemfontein. *Konsulent*: Ds.

J. D. Storm, Wolmaransstad. *Skriba-Kassier*: B. Lubbe, Petrusburg, O.V.S. *Superintendent van Sondagskole*: P. J. J. Hugo, Petrusburg. *Ouderlinge*: J. J. Brittz, S. W. Erasmus. *Diakens*: W. A. Focrie, B. J. Mans.

VAALHARTS. Gestig 1940.

Sioletal: 272. Ledetal: 108. Gedoop: 11. Aangeneem: 11. Oorgekom met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 2.

Predikant: Ds. P. M. Smith, Forsmanstraat, Christiana. *Skriba*: W. A. Verbeek, P.K. Andalusia. *Kassier*: H. W. Huyser, P.K. Pokwanl. *Superintendent van Sondagskole*: Oud. R. J. Coertze, P.K. Tadcaster. *Ouderlinge*: H. J. Kriel, G. Bezuidenhout, G. A. Gagliano, R. J. Coertze, H. W. Huyser, W. A. Verbeek. *Diakens*: H. W. Huyser, P. S. Raath, G. Coertze, M. J. van Niekerk, G. v. d. Merwe.

RING VAN RUSTENBURG.

Gemeentes: Rustenburg, Pietersburg, Waterberg, Louis Trihardt, Messina, Laeveld, Potgietersrust, Koedoesrand, Brits, Soekmekaar, Vliegpoort, Noordelike Pretoria, Eben Haezer, Van Warmelo, Rust-der-Winter, Noord-Westelike Pretoria, Pretoria Noord, Naboomspruit.

Ringskommissie.—*Voorsitter*: Ds. A. J. G. Oosthuizen. *Vise-Voorsitter*: Ds. W. M. Wolmarans. *Skriba*: Ds. W. J. Kemp. *Vise-Skriba*: Ds. G. J. J. Roos. *Ouderlinge*: J. J. Willemse, R. J. Oosthuizen, B. Fouche. *Secundi*: G. F. T. Pistorius, G. J. P. van Staden, R. J. Oosthuizen. *Superintendent van Sondagskole*: Oud. B. Fouché, P.K. Onderstepoort.

RUSTENBURG. Gestig 1850.

Sioletal: 2,803. Ledetal: 1,629. Gedoop: 124. Aangeneem 97. Getroude: 35 pare. Oorgekom met Attestasies: 28. Vertrek met Attestasies: 17. Oorgekom van ander Kerke: 25. Verrek met Bewys van Lidmaatskap: 30. Oorlede: 14.

Predikant: Ds. C. S. v. H. Steenkamp, Bus 225. *Konsulent*: 1ste, Ds. A. Oosthuizen; 2de, Ds. W. J. Kemp. *Skriba*: Mev. A. D. Downing, Bus 225. *Kassier*: Mnr. H. A. van Zyl. *Superintendent van Sondagskole*: Oudl. P. Botha, Bus 19, Rustenburg. *Orrelis*: Mev. A. D. Downing. *Koster*: Mnr. J. J. Joubert. *Ouderlinge*: C. J. Esterhuizen, P. M. Combrink, W. J. Roos, J. L. Pieterse, J. B. de Beer, A. W. J. v. Rensburg, J. P. Verster, J. L. Esterhuizen, A. Wessels, F. W. T. P. Bouwer, P. Botha, T. Roux, W. F. Botha, D. Fourie, H. Steyn, S. J. de Beer, J. Schoeman, D. Nolte, D. van Zyl, J. C. J. van Schalkwyk, J. G. B. Rex, D. J. Pieterse, E. A. Malan, P. P. Robbertse, W. W. C. Esterhuizen, Z. L. Pretorius, J. J. Brits. *Diakens*: J. Otto, J. J. Combrink, L. J. Ehlers, P. J. Breedts, W. C. Robbertse, J. F. van Staden, W. H. Steenekamp, J. S. de Beer, L. W. Botha, J. E. Meyer, J. L. Esterhuizen, H. A. van Zyl, G. C. Harmse, Jacobus Joubert, Jan Joubert, S. L. Kruger, F. Faber, M. J. Smit, L. M. Pieterse, Jan Peacock, M. C. Pieterse, A. v. Loggarenberg, J. Pieterse, Hennie Hugo, J. J. Cronje, J. J. Cronjé, B. S. v. d. Linde, H. J. Nortjé.

PIETERSBURG. Gestig 1852.

Sieletal: 1,699. Ledetal: 876. Gedoop: 74. Aangeneem: 51. Getroud: 18. Oorgekom met Attestasies: 11. Vertrek met Attestasies: 25. Oorgekom van ander Kerke: 22. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 13. Oorlede: 10.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. Kemp, Nylstroom; 2de, Vakant. *Skriba*: P. J. L. Roets, Posbus 111, Pietersburg. *Kassier*: H. P. Beukes, Posbus 32, Pietersburg. *Superintendent van Sondagskole*: J. H. Cooper, P.K. Ladanna. *Orrelis*: Mev. A. van Wyk, Kerkstraat 55, Pietersburg. *Koster*: Oud. N. B. Jacobs, Dahlstraat 86, Pietersburg. *Voorleser*: Ouderling. *Ouderlinge*: P. J. Britz, C. J. Botha, D. Steenkamp, J. D. Grobler, D. S. Marais, P. J. van Staden, P. J. Dreyer, N. B. Jacobs, T. C. Nel, J. C. Nel, C. P. J. Pienaar, W. K. Jansen, W. S. Jansen, P. S. Marais, D. le Roux, D. F. Jacobs. *Diakens*: R. van Wyk, J. H. van Staden, W. J. Richards, L. J. Barkhuizen, L. Scheepers, I. S. Venter, A. P. Botha, C. J. van Rensburg, J. J. Burger, W. Oosthuizen, T. J. Verreyne, B. W. Venter, F. van Deventer, F. van Staden, B. J. Fourie, J. C. J. van Schalkwyk, B. Smit, G. M. Grobler.

WATERBERG. Gestig 1864.

Sieletal: 1,902. Ledetal: 1,005. Gedoop: 53. Aangeneem: 43. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasies: 18. Vertrek met Attestasies: 21. Oorgekom van ander Kerke: 16. Verrek met Bewys van Lidmaatskap: 11.

Predikant: Ds. W. J. Kemp, Bus 53, Nylstroom. *Konsulent*: 1ste, Ds. G. Roos; 2de, Ds. W. J. Roos. *Skriba-Kassier*: J. J. Willemse, Zanddrift, P.K. Dryfsand. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. W. J. Kemp, Posbus 53, Nylstroom. *Orrelis*: Mevr. G. Bakker. *Koster*: D. J. Booysen. *Voorleser*: Ouderlinge om die beurt. *Ouderlinge*: N. J. Bronkhorst, J. B. Lindeque, A. H. Botha, P. W. Botes, R. J. Coertze, D. P. Bellingham, P. F. v. Staden, H. L. Venter, W. A. Nel, J. G. W. Basson, J. F. Viljoen, A. J. J. Botes, A. A. v. d. Merwe, L. C. v. d. Merwe, J. Pretorius, W. A. Booysen, C. F. Meyer, A. S. v. Staden, J. P. Jacobs, T. F. Duvenage, W. S. J. v. Heerden, J. J. Willemse. *Diakens*: J. J. Nel, J. J. Snyders, L. Booysen, H. Willemse jr., P. de Beer, P. Herbst, C. Diedericks, J. A. v. d. Merwe, A. A. Smith, G. P. J. Badenhorst, J. J. H. Engelbrecht, Pretorius, P. S. Koekemoer, L. Putter, Seph. v. Rensburg, G. Viljoen, M. D. B. Boshoff, H. Breedt, J. J. v. Staden, D. J. Booysen, C. H. v. Staden, D. P. Boshoff.

LOUIS TRICHARDT. Gestig 1916.

Sieletal: 430. Ledetal: 270. Gedoop: 30. Aangeneem: 24. Getroud: 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 3. Oorlede: 5.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. A. J. G. Oosthuizen. *Skriba-Kassier*: P. P. Dreyer, Posbus 162, Louis Trichardt. *Superintendent van Sondagskole*: Oudl. J. J. v. d. Merwe, Posbus 162, Locis Trichardt. *Orrelis*: 'n Suster. *Koster*: D. Brits. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouder-*

linge: P. J. Potgieter, H. Kuipers, J. J. v. d. Merwe, W. A. Grobler, J. F. Roos, F. H. Geyser, H. J. Oberholzer. *Diakens*: F. A. Engelbrecht (Jnr.), J. le Roux, H. J. Botha, H. J. du Toit, J. D. Dreyer, W. A. Jacobs, P. P. Dreyer.

MESSINA. Gestig 1920.

Sieletal: 313. Ledetal: 142. Gedoop: 14. Aangeneem: 14. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 5.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. M. Wolmarans; 2de Ds. Oosthuizen. *Skriba-Kassier*: J. H. Snyder, Bus 69, Messina. *Superintendent van Sondagskole*: F. H. Geyser, Messina. *Orrelis*: Mev. A. Roets. *Kostr*: J. M. C. Smit. *Voorleser*: Ouderlinge om die beurt. *Ouderlinge*: J. P. Engelbrecht, J. S. Roos, Johannes H. Snyder en F. H. Geyser. *Diakens*: J. J. G. Roos, G. J. Erasmus, H. A. Snyder.

LAEVELD. Gestig

Sieletal: 902. Ledetal: 290. Gedoop: 31. Aangeneem: 16. Getroud 1 paar. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 2. Oorlede: 2.

Predikant: Vakant. *Skriba*: C. J. van Schalkwyk, Posbus 120, Tsaneen. *Kassier*: W. H. Lombard, Lapariza, Letsitelli. *Superintendent van Sondagskole*: Br. Ras, S.A.S. en H. Duiwelskloof. *Orrelis*: A. H. Helberg. *Koster*: P. J. Viljoen. *Voorleser*: Ouderling M. C. J. van Schalkwyk. *Ouderlinge*: N. J. van Schalkwyk, M. C. J. van Schalkwyk, H. P. van Schalkwyk, D. J. Venter, G. J. Heyneke, A. H. Helberg, D. J. Buitendag, W. H. Lombaard. *Diakens*: B. J. Hoogers, Frans Botha, H. W. Botha, C. J. van Schalkwyk, A. J. de Meyer, J. J. Pienaar, J. Koekemoer, Joubert.

POTGIETERSRUST. Gestig 1921.

Sieletal: 1,125. Ledetal: 619. Gedoop: 64. Aangeneem: 25. Getroud: 8 pare. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 20. Oorgekom van ander Kerke: 13. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 18.

Predikant: Ds. G. C. Coetzee, B.A., B.D., Ned. Herv. Pastorie, Markstraat, Foon 20, Potgietersrust. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. J. Kemp, Bus 53, Nylstroom; 2de, Ds. G. J. J. Roos, Bus 244, Pietersburg. *Skriba*: J. C. Bezuidenhout, Bus 8, Potgietersrust. *Kassier*: H. P. Wolmarans, Posbus 2, Potgietersrust. *Superintendent van Sondagskole*: H. P. Wolmarans, Bus 2, Potgietersrust. *Orrelis*: F. G. A. Wolmarans. *Koster*: G. Smit. *Voorleser*: 'n Ouderling om die beurt. *Ouderlinge*: J. J. Vermaak, F. J. Prinsloo, C. A. Storm, N. S. Wolmarans, D. A. Rossouw, D. R. Malan, J. A. Venter, G. R. J. Strydom, C. N. McDonald, G. P. Steenkamp, F. G. A. Wolmarans, J. C. Bezuidenhout. *Diakens*: C. J. Albertyn, W. J. van Nieuwenhuysen, J. H. van Rooyen, J. J. Meintjes, G. v. d. Westhuizen, J. J. Steyn, R. Breedt, P. D. Kotze, J. J. Wessels, P. Cook, G. v. Antwerp, N. v. d. Walt.

KOEDOESRAND. Gestig 1824.

Sieleetal: 563. Ledetal: 358. Gedoop: 28. Aangeneem: 11. Oorgekom met Attestasies: 8. Vertrek met Attestasies: 12. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4. Oorlede: 6.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. W. M. Wolmarans *Skriba*: G. J. Smith, Tygerfontein, P.K. Maasstroom. *Kassier*: A. L. v. d. Heever, Kenadiesfontein, P.K. Swartwater. *Superintendent van Sondagskole*: F. Maree, P.K. Swartwater. *Orrelis*: A. P. Botha. *Koster*: H. L. Joubert. *Voorleser*: Ouderling. *Ouderlinge*: F. J. Grobler, D. G. v. d. Heever, J. S. Viljoen, P. C. Snyman, P. S. Norttje, J. H. Henrico, G. Bezuidenhout, L. J. Smith. *Diakens*: F. J. J. Henrico, W. Barwise, P. Pienaar, H. van Aarde, H. P. du Toit, G. van der Merwe, J. C. Kok.

BRITS. Gestig 1927.

Sieleetal: 1,069. Ledetal: 517. Gedoop: 46. Aangeneem: 53. Getroud: 13. Oorgekom met Attestasies: 21. Vertrek met Attestasies: 10. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 14. Oorlede: 12.

Predikant: Ds. W. M. Wolmarans, Pastorie, Brits. *Konsulent*: Ds. C. S. v. H. Steenekamp. *Registrasie-Skriba*: Ds. W. M. Wolmarans, Pastorie, Brits. *Skriba*: D. J. de Villiers, Bus 99, Brits. *Kassier*: B. N. Lizamore, Bus 10, Brits. *Superintendent van Sondagskole*: J. F. Michau, Klipkop, P.K. Pausdrift, oor Brits. *Orrelis*: F. J. C. Martins. *Koster*: G. J. Ras. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: D. J. de Villiers, T. G. J. Pistorius, J. F. Michau, J. J. Pheiffer, G. C. Lindeque, J. F. Snyman, H. L. J. v. Staden, J. W. P. Meintjes, A. P. S. Olivier, C. P. Moll G. J. v. Staden, H. C. Els, R. J. de Beer, J. C. McDonald, C. J. Hoek, J. W. v. Schalkwyk. *Diakens*: D. J. de Jager, B. J. v. Staden, W. A. Pretorius, G. J. R. le Roux, J. J. Heyneke, A. W. Heyneke, D. A. de Beer, A. A. de Beer, J. de Beer, J. J. Brits, J. Kok, J. J. Grobler, W. J. Coertze, G. D. Ruthoen, F. P. Taljaart, D. J. Pieterse, D. J. Moll, Coenraad Swart.

SOEKMEKAAR. Gestig

Sieleetal: 226. Ledetal: 112. Gedoop: 12. Aangeneem: 6. Vertrek met Attestasies: 4. Oorgekom van ander Kerke: 4. Oorlede: 1. *Predikant*: Vakant. *Konsulent*: Ds. C. S. van Heerden Stenekamp. *Skriba-Kassier*: H. F. Jacobs, Munnik. *Superintendent van Sondagskole*: S. M. Venter (G.seun), Grootspelonken. *Koster*: S. M. Venter. *Voorleser*: Ouderling R. J. Oosthuizen. *Ouderlinge*: R. J. Oosthuizen, S. Vorster, S. M. Venter (H.seun), D. Grobler. *Diakens*: D. J. Venter, F. W. Venter, G. Bosman, W. Momberg.

VLIEGEPOORT. Gestig 1931.

Sieleetal: 809. Ledetal: 430. Gedoop: 30. Aangeneem: 14. Getroud: 1 paar. Oorgekom met Attestasies: 64. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 17. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4.

Predikant: Ds. W. M. Wolmarans, Brits. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. J. Roos; 2de, Ds. W. J. Kemp. *Skriba*: G. F. T. Pistorius, Rooikrans, pos Leeuwpoort. *Kassier*: I. J. Joubert, Bus 57, Thabazimbi. *Superintendent van Sondagskole*: H. T. Pelser, Duikerpan. *Koster*: Jan Oeschger. *Boorleser*: G. F. T. Pistorius. *Ouderlinge*: H. G. Putter, A. S. Labuschagne, H. T. Pelser, P. J. R. Steenekamp, J. C. Joubert, J. G. W. Basson, W. A. A. Engelbrecht, P. Botha, J. B. J. van De Venter, D. Erasmus, I. J. Joubert, M. J. Breedts, J. L. R. Erasmus en G. F. T. Pistorius. *Diakens*: J. H. van Staden, S. E. Young, C. J. Botha, H. J. J. Botha, A. G. le Roux, G. J. Snyman, Jan du Plessis, Z. Nel, H. T. Pelser, J. F. Viljoen, M. Mostert.

NOORDELIKE PRETORIA. Gestig 1934.

Sieleetal: 2,003. Ledetal: 962. Gedoop: 89. Aangeneem: 53. Getroud: 8 pare. Oorgekom met Attestasies: 26. Vertrek met Attestasies: 26. Oorgekom van ander Kerke: 20. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 13. Oorlede: 17.

Predikant: Ds. A. J. G. Oosthuizen, Van Heerdenstraat 301, Capital Park, Pretoria. *Konsulent*: 1ste, Ds. C. S. v. H. Steenekamp; 2de, Ds. G. J. J. Roos. *Skriba*: C. G. Coetzee, 7de Laan 979, Wonderboom-Suid, Pretoria. *Kassier*: A. E. Pienaar, 5de Laan 679, Les Marais, Pretoria. *Superintendent van Sondagskole*: Mev. M. R. Oosthuizen, van Heerdenstraat 301, Capital Park, Pretoria. *Orrelis*: Mev. J. H. Pieterse. *Koster*: H. G. Grobler. *Voorleser*: Ouderlinge P. G. Roets en J. J. F. Brits. *Ouderlinge*: P. G. Roets, J. J. F. Brits, C. G. Coetzee, L. N. Eksteen, H. A. Smit, J. C. van Schalkwyk, J. J. Roos, F. W. Stone, B. R. Dreyer, W. J. Erasmus, H. J. van Heerden, P. G. Jacobs, J. D. Bester, W. G. Smit, D. J. van Rooyen, Prof. H. P. Wolmarans, M. J. S. Pieterse, J. G. Basson, F. G. J. van Rooyen. *Diakens*: F. J. P. van Watt, A. F. Pienaar, M. C. Jooste, C. J. van Aswegen, P. W. Ferreira, J. J. Roets, P. J. L. Grobler, D. G. Strydom, C. J. Boshoff, C. J. S. Smit, J. G. Bergenthuin, S. J. du Plessis, W. Maré, F. A. Haarhoff, J. Bezuidenhout, H. P. Pretorius.

EBENHAEZER. Gestig 1937.

Sieleetal: 507. Ledetal: 238. Gedoop: 16. Aangeneem: 5. Oorgekom met Attestasies: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4. Oorlede: 2.

Predikant: Ds. W. J. Kemp. *Konsulent*: 1ste, Ds. A. Oosthuizen; 2de, Ds. C. Steenekamp. *Skriba-Kassier en Superintendent van Sondagskole*: W. J. Kemp, Bus 53, Nylstroom. *Koster*: J. J. H. Pretorius. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: A. J. E. Maherry, H. C. Pretorius, J. J. Nortje, P. S. van Jaarsveld, J. G. Benade, G. S. Rossouw. *Diakens*: F. A. Nel, G. P. Roets, J. L. Nortje, P. T. Pretorius, P. R. Sauer, S. J. Stander.

VAN WARMELO. Gestig 1937.

Sieleetal: 311. Ledetal: 138. Gedoop: 11. Aangeneem: 6. Getroud: 1 paar. Vertrek met Attestasies: 7. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 4.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. G. J. J. Roos. *Skriba*:

Kassier: J. H. Coetzee. P.K. Alldays. *Koster*: R. J. Botha. *Voorleser*: Ouderling. *Ouderlinge*: S. M. Venter, P. C. Snyman, B. J. Booysen, D. J. Jansen. *Diakens*: D. M. du Toit, J. A. Swanepoel, J. M. Venter.

RUST-DER-WINTER. Gestig 1938.

Sieletal: 173. Ledetal: 79. Gedoop: 6. Aangeneem: 3. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 1.

Predikant: Ds. A. J. v. Staden, Pretoria Noord. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. Roos; 2de, Ds. W. M. Wolmarans. *Skriba-Kassier*: J. J. Prinsloo, Bus 14, Settlers. *Koster*: G. J. R. Koekemoer. *Voorleser*: Oudl. P. R. Prinsloo. *Ouderlinge*: P. R. Prinsloo, J. J. Prinsloo, P. W. Prinsloo, W. A. Besetr, P. C. Bezuidenhout. *Diakens*: N. H. v. d. Westhuizen, J. L. du Preez, I. Vorster.

NOORDWESTELIKE PRETORIA. Gestig 1939.

Sieletal: 1,586. Ledetal: 786. Gedoop: 83. Aangeneem: 40. Getroude: 19 pare. Oorgekom met Attestasie: 11. Vertrek met Attestasies: 4. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 7. Oorgekom met bewys van Lidmaatskap: 18.

Predikant: Ds. A. S. Geyser, Louis Trichardtlaan 390, Mountain View, Foon 5-2144. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. M. Wolmarans; 2de, Ds. A. J. G. Oosthuizen. *Skriba*: G. F. Jansen van Rensburg, Kensingtonstraat 151, Mountain View, (Foon 5-2573), Pretoria. *Kassier*: Dr. C. E. Prinsloo, Caledonstraat 389, Hercules. *Superintendent van Sondagskole*: G. F. Jansen van Rensburg, Kensingtonstraat 151, Mountain View, Pretoria. *Orrelis*: Oom Andries Joubert. *Koster*: Oom Hans Schoerie. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: G. P. Pretorius, W. J. Nortje, L. J. Nortje, M. C. Viljoen, J. A. Retief, J. A. van Huyssteen, J. M. Benade, E. J. P. van Staden, D. H. Matthee, W. J. Basson, J. P. van den Berg, C. M. von Wielligh, P. R. von Wielligh, J. F. Bothma, W. H. Barnard, G. F. Jansen van Rensburg, J. H. Botha. *Diakens*: J. M. van Tonder, J. L. van Staden, J. J. Bester, C. M. de Jager, J. G. Benade, N. J. S. Benade, J. A. Swanepoel, C. Matthee, W. M. de Beer, J. C. de Beer, W. J. Smit, W. A. Venter, J. H. Pieterse, P. F. Strydom, P. J. van der Merwe.

PRETORIA-NOORD.

Sieletal: 1,200. Ledetal: 698. Gedoop: 72. Aangeneem: 37. Getroude: 6 pare. Oorgekom met Attestasie: 22. Oorgekom met Bewys van Lidmaatskap: 5. Oorlede: 6.

Predikant: Ds. A. J. van Staden, Commercialstr. 69, Pretoria-Noord, Foon 5/2187. *Skriba-Kassier*: B. Fouché, Witfontein 53, Pos Onderstepoort. *Superintendent van Sondagskole*: B. Bouché. *Orrelis*: Mev. S. L. Viljoen. *Koster*: C. Roets. *Voorleser*: B. Fouché. *Ouderlinge*: J. H. Pistorius, J. R. v. Heerden, W. Bezuidenhout, H. C. v. Niekerk, B. Fouché, J. G. Duvenage, W. H. J. Pieterse, D. P. Brits, M. J. de Beer, C. S. J. v. Staden, D. J. S. Herbst, S. v. Aswegen, M. J. Jacobs, H. F. C. Prinsloo, F. Wolmarans, H. W. Botha, S. D.

Jordaan. *Diakens*: A. J. Buitendag, F. C. de Beer, W. Laubser, P. Grobbelaar, S. Visser, C. S. Viljoen, T. F. Steyn, W. du Toit, A. Z. Barnard, B. Erasmus, J. Westenraad, G. Buitendag, W. Ras, G. Pieterse, T. C. Erasmus, J. Steenkamp, J. Viljoen.

NABOOMSPRUIT. Gestig 1943.

Sieletal: 330. Ledetal: 161. Gedoop: 8. Aangeneem: 6. Oorgekom met Attestasies: 13. Oorgekom van ander Kerke: 2.

Predikant: Ds. G. C. Coetzee, Potgietersrust. *Konsulent*: Ds. G. Roos, Pietersburg. *Skriba-Kassier*: G. F. C. Gibson, Rotterdam, P.K. Naboomspruit. *Superintendent van Sondagskole*: J. Farrell, P.K. Naboomspruit. *Koster*: C. v. d. Merwe, P.K. Naboomspruit. *Voorleser*: Ouderlinge om die beurt. *Ouderlinge*: J. H. H. Engelbrecht, F. J. Botha, J. Farrell, W. A. S. Gouws, G. F. C. Gibson. *Diakens*: Jan van Deventer, L. C. la Grange, C. Papenfus, P. C. Lombard.

RING VAN PRETORIA.

Gemeentes: Pretoria, Middelburg, Dullstroom, Bronkhorstspuit, Roossenekal, Lydenburg, Witbank, Plaston, Van der Hoff, Belfast, Sabie, Carolina, Hendrina, Silverton, Watervalboven, Nelspruit, Marble Hall.

Ringskommissie.—*Voorsitter*: Ds. S. Vermooten. *Vise-Voorsitter*: Ds. D. J. van Staden. *Skriba*: Ds. F. J. Z. Booysen. *Vise-Skriba*: Ds. P. J. Booysen. *Ouderlinge*: J. J. Prinsloo, H. Engelmohr, H. P. van Nieuwenhuizen. *Secundi*: W. D. Strydom, C. J. Ahlers, T. F. Prinsloo. *Superintendent van Sondagskole*: Oud. S. J. Botha, Pretoria.

PRETORIA. Gestig 1884.

Sieletal: 1,547. Ledetal: 1,152. Gedoop: 107. Aangeneem: 68. Getroude: 51 pare. Oorgekom met Attestasies: 54. Vertrek met Attestasies 24. Oorgekom van ander Kerke: 46. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 13.

Predikant: Ds. S. Vermooten, Kotzestr. 115, Pretoria; Ds. P. S. Dreyer, B.A., B.D. *Skriba-Kassier*: Oud. H. Engelmohr, N.H.G. Gebou, Kerkstr.-oos, Pretoria. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. S. Vermooten, Kotzestr. 115. *Koster*: Mev. Reyneke, N.H.G. Gebou, Pretoria. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: M. W. Keuter, S. J. Botha, L. C. Ruyssenaers, A. S. Pretorius, C. K. Oberholzer, G. R. Smith, R. W. Katzke, P. J. J. Bassen, C. J. C. Botha, A. J. W. de Bruyn, A. J. Esterhuizen, B. C. Bezuidenhout, H. W. Theron, P. A. le Roux, J. D. Reyneke, E. J. van Mannen, P. J. Joubert, J. I. Prinsloo, A. G. Roodt, J. Zagt, P. L. D. Abrie, J. P. Botha, G. R. J. Kluyts, S. J. Joubert, B. de Loo, H. Engelmohr. *Diakens*: P. C. W. Havemann; H. W. J. Roos, A. D. W. Wolmarans, F. W. van Ganswyk, W. P. v. d. Merwe, J. Z. de Villiers, J. P. P. v. d. Wal, C. J. Moolman, P. J. J. van Rensburg, H. Bester, J. J. van Staden, N. J. Strydom, G. F. J. van Tonder, G. F. J. van Rensburg, J. S. v. d. Bergh, J. J. Jacobs, J. C. Esterhuizen, M. M. Serfontein, M. J. Richards, A. S. Kruyshaar, D. N. Prinsloo, A. Hornsveld, W. Staatz, E. A. J. van Vuuren, G. P. Esterhuizen, H. P. Jordaan, G. du Plessis, G. R. Stewart, T. J. J. du Plessis, V. van Heerden, W. Beezhoud.

MIDDELBURG. Gestig 1854.

Sieletal: 1,670. Ledetal: 920. Gedoop: 63. Aangeneem: 50. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasies: 5. Vertrek met Attestasies: 36. Oorgekom van ander Kerke: 31. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Oorlede: 6.

Predikant: Ds. P. J. Booysen, Langstraat. Foon 140. *Konsulent*: 1ste, Ds. D. J. van Staden; 2de, F. J. Z. Booysen. *Skriba*: J. W. Pretorius, Kerkstraat 147. *Kassier*: Ds. P. J. Booysen. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. P. J. Booysen, Langstraat. *Orrelis*: Mev. Ds. Booysen. *Koster*: J. F. Botha. *Voorleser*: Ouderlinge om die beurt. *Ouderlinge*: J. Linnenkamp, R. F. van Wyk, G. L. Roos, P. Ferreira, P. R. Schoeman, N. M. Prinsloo, C. Volschenk, M. J. van Wyk, M. de Swardt, J. de Kock, P. S. Duvenhage, J. F. Botha, P. M. Venter, D. P. Reynders. *Diakens*: L. J. Davel, A. P. Vermaak, J. J. Viljoen, P. R. Botha, P. Plek, C. J. Botha, D. van Niekerk, P. B. Greef, R. P. Esterhuizen, P. C. Minnaar, J. H. Duvenhage, J. J. v. d. Bank, B. C. Grobler, L. M. Pieterse, W. P. Bezuidenhout, H. W. Ras, J. T. J. Bodenstein, E. T. Hall, D. G. van Wyk.

DULLSTROOM. Gestig 1887.

Sieletal: 230. Ledetal: 137. Gedoop: 13. Aangeneem: 1. Getroud: 1 paar. Oorgekom met Attestasies: 13. Vertrek met Attestasies: 7. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 3.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. S. Vermooten, Kotzestraat 151, Pretoria; 2de, Ds. D. van Staden, Lydenburg. *Skriba*: M. S. Grobler, Rooikrans, Dullstroom. *Kassier*: D. du Toit, Skoolkoshuis, Dullstroom. *Superintendent van Sondagskole*: D. J. Swanepoel, Skoolkoshuis, P.K. Dullstroom. *Orrelis*: Mevr. J. H. H. Janson. *Koster*: J. C. Botha. *Voorleser*: Ouderling T. F. Prinsloo. *Ouderlinge*: F. Prinsloo, H. F. Mulder, G. Z. v. Zyl, F. A. Booysse, C. J. Botha, M. P. A. Swanepoel, M. S. Grobler. *Diakens*: J. G. Oosthuizen, A. J. Joubert, D. J. Swanepoel, J. C. Nel, W. J. Botha.

BRONKHORSTSPRUIT. Gestig 1911.

Sieletal: 2,007. Ledetal: 1,104. Gedoop: 73. Aangeneem: 55. Getroud: 10 pare. Oorgekom met Attestasies: 9. Vertrek met Attestasies: 14. Oorgekom van ander Kerke: 18. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 37.

Predikant: Ds. G. J. J. Roos. *Konsulent*: Ds. F. J. Z. Booysen, Witbank. *Skriba*: J. J. Prinsloo, Bus 1, Bronkhorstspuit. *Kassier*: M. J. Grober, Bus 31, Bronkhorstspuit. *Superintendent van Sondagskole*: W. G. Bronkhorst, Bronkhorstspuit. *Orrelis*: Mevr. J. C. Prinsloo. *Koster*: B. F. Greyling. *Voorleser*: Ouderlinge beurtelings. *Ouderlinge*: P. K. P. Minnaar, J. J. Prinsloo, P. H. S. Botha, B. J. Coertse, F. C. Gunter, P. M. C. Prinsloo, J. J. du Toit, W. G. Bronkhorst, F. A. Joubert, P. M. Bester, P. B. N. Prinsloo, A. J. de Lange, P. C. Breytenbach, P. R. Dorfling, B. C. Spies, P. W. Oberholzer, H. A. Roets, A. Joubert, P. C. Breytenbach, J. C. van Nieuwenhuizen. *Diakens*: H. Nel, H. J. v. d. Berg, W. J. Bodenstein, E. Botha, J. J. van Staden, P. P. F. Prinsloo, N. J. Koekemoer, J. B. Venter, L. Bezuidenhout,

M. J. Grobler, P. J. L. Steenkamp, Jan Willemse, P. J. Prinsloo, C. J. Jansen, J. v. Staden, P. J. Ecksteen, P. Rickert, A. P. Erasmus, Z. L. de Beer, J. v. Zyl.

ROOSSENEKAL. Gestig 1919.

Sieletal: 783. Ledetal: 374. Gedoop: 24. Aangeneem: 10. Oorgekom met Attestasies: 9. Vertrek met Attestasies: 10. Oorgekom van ander Kerke: 1. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 18. Oorlede: 6.

Predikant: Ds. S. E. Young, Bus 9, Groblerdal, Tvl. *Konsulent*: Ds. D. J. van Staden, Kerkstr. 18, Lydenburg. *Skriba-Kassier*: H. T. Z. Ganswyk, P.K. Lagersdrift, Middelburg, Tvl. *Orrelis*: Mev. P. Minnaar. *Koster*: Mnr. H. Otto. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: H. T. Z. Ganswyk, M. C. Botha, S. J. v. d. Berg, J. A. Meyer, P. L. Steenkamp, C. Groenewald, J. W. Wolmarans, N. J. v. d. Berg. *Diakens*: D. J. Pieterse, F. Brits, D. S. Pieterse, L. Wolmarans, P. W. Prinsloo, J. J. de Beer, J. H. Brits.

LYDENBURG. Gestig 1927.

Sieletal: 867. Ledetal: 511. Gedoop: 30. Aangeneem: 13. Getroud: 7 pare. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 17. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4. Oorlede: 6.

Predikant: Ds. D. J. van Staden, Bus 160, Lydenburg. Foon 80. *Skriba*: p/a. Ds. D. J. van Staden, Bus 160, Lydenburg. *Kassier*: J. P. J. Joubert, Ps. Boshoeck. *Superintendent van Sondagskole*: P. J. Wolmarans, Fouriestraat, Lydenburg. *Koster*: I. Badenhorst. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: P. J. Wolmarans, C. W. Broekman, J. M. Geldenhuis, M. Meintjes, Barend Swart, H. P. Niemann, C. Buitendag. *Diakens*: F. Joubert, Piet de Lange, Hendrik Kruger, Kosie Liebenberg, Abram Nel, Stam Prinsloo, H. van Eck, M. Bekker, Hansie Dreyer.

WITBANK. Gestig 1927.

Sieletal: 2,158. Ledetal: 1,193. Gedoop: 84. Aangeneem: 53. Getroud: 15 pare. Oorgekom met Attestasies: 10. Vertrek met Attestasies: 15. Oorgekom van ander Kerke: 10. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4. Oorlede: 10.

Predikant: Ds. F. J. Z. Booysen, hoek Sturdy en Duncan Laan, Witbank. *Skriba*: W. J. Volschenk, Station Colliery, Witbank. *Kassier*: D. P. S. Coetzee, Station Colliery, Witbank. *Superintendent van Sondagskole*: F. J. Viljoen, P.K. Kendal. *Orrelis*: Mev. B. Bezuidenhout. *Koster*: J. E. Volschenk. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: H. P. van Nieuwenhuisen, F. J. Viljoen, A. H. Visagie, J. E. Volschenk, A. Jacobs, J. B. M. Hertzog, H. D. Pretorius, M. Oosthuizen, A. Stols, B. R. Ferrara, A. H. B. Prinsloo, S. de Beer, A. J. Visser, J. Stevens, C. J. Bezuidenhout, H. J. Bekker, D. J. Steenkamp, P. J. G. Booysen. *Diakens*: M. c. Prinsloo, Nic. Coertze, A. J. Kruger, J. Barnard, D. P. S. Coetzee, B. Vermaak, H. J. Meyburgh, Ben Horn, T. L. Steyn, J. C. J. Oberholtzer, W. Marrucchi, W. S. Roets, C. Bezuidenhout, J. H. Steyn, Gawie Middel, A. v. d. Westhuizen.

PLASTON. Gestig 1930.

Siele tal: 75. Ledetal: 42. Aangeneem: 4.
Konsulent: Ds. D. J. van Staden, Lydenburg. *Skriba-Kassier*:
 J. J. F. Jooste, Plaston. *Voorleser*: Oud. J. P. Cronje. *Ouderlinge*:
 J. P. Cronje, M. J. Geldenhuis. *Diakens*: J. J. F. Jooste, W. J.
 Strydom.

VAN DER HOFF. Gestig 1933.

Sieleetal: 454. Ledetal: 242. Gedoop: 25. Aangeneem: 10. Ge-
 trouid: 2 pare. Oorgekom met Attestasies: 5. Vertrek met Attesta-
 sies: 18. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met Bewys van
 Lidmaatskap: 7. Oorlede: 2.

Predikant: Ds. S. E. Young. *Skriba-Kassier en Superintendent*
van Sondagskole: C. W. van der Neut, Posbus 9, Groblersdal. *Koster*:
 W. Bronkhorst. *Voorleser*: Oudl. P. J. S. de Beer. *Ouderlinge*: W.
 A. Bester, A. Z. Visage, P. J. S. de Beer, J. G. Oberholzer, L. Botha,
 P. Zietsman, B. de Beer, M. van Staden, C. W. v. d. Neut. *Diakens*:
 G. H. Claassen, S. v. d. Neut, W. S. de Beer, A. Botha, J. Engelbrecht,
 M. S. Botha, J. v. d. Merwe, M. Botha, H. Wessels.

BELFAST. Gestig 1935.

Sieleetal: 240. Ledetal: 128. Gedoop: 7. Aangeneem: 10.
 Oorgekom met Attestasies: 1. Vertrek met Attestasies: 8. Oorge-
 kom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1.
 Oorlede: 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. P. J. Booysen. *Skriba-*
Kassier en Superintendent van Sondagskole: D. G. Jordaan, Posbus
 6, Belfast. *Orrelis*: Mevr. D. Ahlers. *Voorleser*: Oudl. C. J. Ahlers.
Ouderlinge: C. J. Ahlers, D. J. Louwrens, A. P. Breytenbach, J. P.
 van Vuuren. *Diakens*: A. G. J. van Nieuwenhuizen, G. Wheeler,
 D. J. van Vuuren, K. P. Minnaar, I. P. Viljoen.

SABIE. Gestig 1935.

Sieleetal: 120. Ledetal: 60.
Konsulent: Ds. D. J. van Staden. *Skriba*: H. P. Geldenhuis.
 Geen opgawe.

CAROLINA. Gestig 1936.

Sieleetal: 112. Ledetal: 60. Gedoop: 3. Aangeneem: 3. Oor-
 gekom met Attestasies: 5. Vertrek met Attestasie: 1. Oorgekom
 van ander Kerke: 2. Oorlede: 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. J. Booysen; 2de,
 Ds. D. J. v. Staden. *Skriba-Kassier*: A. J. Willemse, Posbus 73,
 Carolina. *Voorleser*: A. J. Willemse. *Ouderlinge*: J. J. P. Muller,
 A. J. Willemse. *Diakens*: C. P. Ritchie, N. J. M. Grove.

HENDRINA. Gestig 1937.

Sieleetal: 260. Ledetal: 140. Gedoop: 15. Aangeneem: 7.
 Getrouid: 1 paar. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Atte-
 stasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van
 Lidmaatskap: 5. Oorlede: 3.

Predikant: Ds. P. J. Booysen. *Konsulent*: Ds. D. J. v. Staden.
Skriba-Kassier: B. J. Spies, Bosmanskop, Pos Hendrina. *Superinten-*
dent van Sondagskole: D. Rabie, Pos Hendrina. *Orrelis*: Mev. Ds.
 Booysen. *Koster*: Willie Pretorius. *Voorleser*: Oud. P. J. de Vos.
Ouderlinge: J. C. Esterhuysen, P. J. de Vos, M. J. Nieman, C. J. v.
 Zyl. *Diakens*: B. D. T. Erasmus, J. H. Mahoney, G. J. Engelbrecht,
 H. P. van Nieuwenhuizen, D. G. Grobler.

SILVERTON. Gestig 1939.

Sieleetal: 602. Ledetal: 275. Gedoop: 29. Aangeneem: 15. Ge-
 trouid: 2 pare. Oorgekom met Attestasies: 41. Vertrek met Attesta-
 sie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 4. Vertrek met Bewys van
 Lidmaatskap: 1.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. S. Vermooten, Kotzestraat
 151, Pretoria. *Skriba-Kassier*: H. A. S. Swanepoel, Posbus 47, Sil-
 verton. *Superintendent van Sondagskole*: Mnr. J. F. v. d. Merwe,
 P.K. Silverton. *Koster*: J. P. Snyman, P.K. Silverton. *Voorleser*:
 J. F. v. d. Merwe, P.K. Silverton. *Ouderlinge*: D. D. Marais, J. F.
 v. d. Merwe, D. J. H. Bester, J. H. V. Prinsloo, P. Grobler, J. F. A.
 Peens, P. Buckle. *Diakens*: N. A. W. Prinsloo, G. H. N. Swanepoel,
 D. J. G. S. Botha, J. P. Snyman, J. S. Muller, G. L. van Emmenes.
 C. Buckle.

WATERVALBO. Gestig 1941.

Sieleetal: 530. Ledetal: 318. Gedoop: 24. Aangeneem: 12.
 Getrouid: 1 paar. Oorgekom met Attestate: 12. Oorgekom van ander
 Kerke: 13. Oorlede: 2.

Predikant: Ds. D. J. van Staden, Lydenburg. *Konsulent*: Ds. S.
 Vermooten. *Skriba-Kassier*: W. O. Strydom, 83 5de Laan, Water-
 valbo. *Superintendent van Sondagskole*: H. van Rensburg, Bus 1,
 Watervalbo. *Ouderlinge*: A. H. Raath, A. M. J. Piek, L. C. Janse
 van Vuuren, W. O. Strydom, P. J. K. Venter, M. J. van Schalkwyk,
 Peet Venter. *Diakens*: C. J. Smit, P. J. L. Venter, J. A. Venter,
 J. J. Broekman, M. A. P. Swanepoel, E. le Roux.

NELSPRUIT. Gestig 1944.

Sieleetal: 250. Ledetal: 120. Gedoop: 8. Aangeneem: 6. Ge-
 trouid: 1 paar. Oorgekom met Attestate: 4. Oorgekom van ander
 Kerke: 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. D. J. van Staden. *Skriba-*
Kassier: I. J. Greyling, Posbus 60, Nelspruit. *Voorleser*: Ouderling P.
 J. Kleinsmith. *Ouderlinge*: P. J. Kleinsmith, P. C. Bezuidenhout,
 W. J. van Gass, J. C. Heyneke, P. van der Linde, D. Harber. *Diakens*:
 A. W. Heyneke, I. J. Greyling, J. T. J. van Wyk, J. H. Binedell, P. J.
 Grobler, G. L. Roos.

MARBLE HALL. Gestig 1944.

Sieletal: 272. Ledetal: 155. Gedoop: 12. Oorgekom van ander Kerke 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent:* Ds. S. E. Young. *Skriba:* N. M. J. van Rensburg, P.K. Marble Hall. *Kassier:* P. T. van Staden, P.K. Marble Hall. *Voorleser:* 'n Ouderling. *Ouderlinge:* P. T. van Staden, J. A. N. Schoeman, N. M. J. van Rensburg. *Diakens:* P. C. Oosthuizen, H. A. Oosthuizen, L. M. M. Reyders.

RING VAN HEIDELBERG.

Gemeentes: Volksrust, Heidelberg, Standerton, Johannesburg, Memel, Pietermaritzburg, Durban, Glencoe, Turffontein, Kensington, Newlands, Johannesburg-Noord, Oos-Londen, Dordrecht, Cathcart, Johannesburg-Wes, Ladysmith, Brixton, Greylingstad.

Ringskommissie.—*Voorsitter:* Ds. T. F. J. Dreyer. *Vise-Voorsitter:* Ds. J. J. Prinsloo. *Skriba:* Ds. F. J. van Zyl. *Vise-Skriba:* Ds. A. J. Nolte. *Ouderlinge:* B. de Jong, C. P. Engelbrecht, C. Willemse. *Secundi:* I. S. v. d. Linde, T. F. Dreyer, D. G. v. d. Berg. *Superintendent van Sondagskole:* Ds. W. van Bergen, Volksrust.

VOLKSRUST. Gestig 1861.

Sieletal: 1,182. Ledetal: 668. Gedoop: 58. Aangeneem: 45. Getroud: 11 pare. Oorgekom met Attestasies: 20. Vertrek met Attestasies: 20. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 13. Oorlede: 12.

Predikant: Ds. W. v. Bergen, Sarel Cilliersstr. 231, Volksrust, Telefoon No. 93. *Konsulent:* 1ste, Ds. F. J. van Zyl; 2de, Ds. T. F. J. Dreyer. *Skriba:* J. J. Marais, Driefontein, P.K. Volksrust. *Skriba vir Registrasie:* Ds. W. v. Bergen, Sarel Cilliersstr. 231. *Superintendent van Sondagskole:* Ds. W. v. Bergen, Sarel Cilliersstr. 231, Volksrust. *Orrelis:* Mejuffrou H. Oosthuizen. *Koster:* H. J. C. Swart. *Voorleser:* 'n Ouderling. *Ouderlinge:* G. C. L. Ackerman, F. W. C. Labuschagne, A. J. G. du Plessis, J. C. Pretorius, J. W. Stoop, G. Rocher, J. J. Steenkamp, S. A. Cloutel, J. J. Marais, J. D. Breytenbach, C. J. Nel, P. Roux, J. C. Grobler. *Diakens:* J. A. M. P. Oosthuizen, O. S. de Bruin, G. W. T. Oosthuizen, K. W. J. van Greuning, H. G. C. Neuhoff, C. Vrey, B. Bouwer, N. W. Struwig, F. J. Steyn, H. J. Botha, M. G. Hazelhurst, N. C. Oosthuizen, F. J. J. Botha, M. S. Koch.

HEIDELBERG. Gestig 1865.

Sieletal: 2,232. Ledetal: 1,325. Gedoop: 93. Aangeneem: 69. Getroud: 18 pare. Oorgekom met Attestasies: 22. Vertrek met Attestasies: 26. Oorgekom van ander Kerke: 36. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 15. Oorlede: 20.

Predikant: Ds. T. F. J. Dreyer, Posbus 111, Heidelberg. *Konsulent:* 1ste, Ds. F. J. van Zyl; 2de, Ds. L. M. le Roux. *Skriba:* C. P. Engelbrecht, Posbus 48, Balfour, Tvl. *Kassier:* U. Boersma, Jordaanstr. 104, Heidelberg. *Superintendent van Sondagskole:* Oudl.

P. D. Bekker, Frisgewaagd, P.K. Nigel. *Orrelis:* C. J. Spruyt. *Koster:* M. Fourie. *Voorleser:* Oudl. P. D. Bekker. *Ouderlinge:* U. Boersma, W. Heuer, J. H. Rosslee, W. Bramley, L. P. Stoltz, P. D. Bekker, C. P. Engelbrecht, Frikkie Engelbrecht, P. E. Brits, P. Pretorius, Nic. v. d. Westhuizen, A. S. P. Gouws, L. H. Jordaan, H. A. Greyling, T. J. Joubert, J. Marais, C. W. S. Vorster, C. T. Spruyt, N. J. G. Jacobs, J. Koekemoer, P. H. Engelbrecht, C. Kamffer. *Diakens:* Frikkie Nel, M. J. van Breda, W. A. McClintock, Gert Rossouw, N. H. Jacobs, J. C. Botha, T. F. Visser, H. Swanepoel, Fanie Gouws, W. Fourie, C. J. Erasmus, D. Jordaan, P. A. Bezuidenhout. Gideon Pretorius, P. v. d. Berg, J. E. Stone, J. A. Kruger, H. L. Engelbrecht, Stoffel Smit, J. Gouws, H. Smit, Gert Steenkamp.

STANDERTON.

Sieletal: 1,192. Ledetal: 617. Gedoop: 39. Aangeneem: 30. Getroud: 15 pare. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 17. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 13.

Predikant: Ds. F. J. van Zyl, Piet Retiefstr., Standerton. *Konsulent:* 1ste, Ds. T. F. J. Dreyer; 2de, Ds. W. van Bergen. *Skriba:* R. J. Coertse, Piet Retiefstr. 57, Standerton. *Kassier:* W. G. Roets, Bus 18, Platrand. *Superintendent van Sondagskole:* R. J. Coertse, Piet Retiefstr. 57, Standerton. *Orrelis:* de Groot. *Koster:* Z. van Vuuren. *Voorleser:* Oud. om die beurt. *Ouderlinge:* P. G. Steyn, G. F. Marx, E. Duvenage, T. F. Dreyer, J. P. C. Meyer, J. v. d. Merwe, M. J. Labuschagne, C. L. Steyn, N. J. Snyman, J. van Dyk, R. J. Coertse, E. J. Genis, I. Fourie, J. H. Labuschagne. *Diakens:* J. J. Kunz, J. H. N. Visage, J. J. Botha, S. Riekert, P. Hattingh, P. Oosthuizen, N. J. Wolmarans, R. J. Dreyer, P. J. Botha, C. J. Schoonraad, W. G. Roets, L. van Eeden, J. Wolmarans.

JOHANNESBURG. Gestig 1895.

Sieletal: 2,473. Ledetal: 1,233. Gedoop: 19. Aangeneem: 172. Getroud: 46 pare. Oorgekom met Attestasies: 43. Vertrek met Attestasies: 51. Oorgekom van ander Kerke: 40. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 13.

Predikant: Ds. W. J. Roos, B.A., B.D., Two kenhamlaan 51, Auckland Park, Foon 31-1052. *Konsulent:* 1ste, Ds. A. J. Nolte; 2de, Ds. W. H. Grey. *Skriba:* Mnr. A. S. Beyers, Wesselstr. 23, Braamfontein. *Skriba vir Registrasie:* Mev. E. van der Linde, Kingsway 10, Rossmore, foon 31-1926. *Kassier:* Mnr. W. van Namen, Meischkegebou 25, foon 33-9236. *Superintendent van Sondagskole:* I. S. v. d. Linde, Kingsway 10, Rossmore, foon 31-1926. *Orrelis:* Mnr. H. Sondorp, foon 31-2908. *Koster:* Mnr. M. M. Snyman, 1e Str. no. 8, Vrededorp. *Voorleser:* 'n Ouderling. *Ouderlinge:* I. S. v. d. Linde, D. A. C. Pretorius, M. M. Snyman, C. F. Dreyer, C. M. Smith, W. I. Venter, S. A. Barnard, J. M. Buitendag, G. P. Bezuidenhout, C. J. van Zyl, F. N. Voster, P. H. N. Bester, J. P. Horn, C. S. van H. Botha, C. A. C. Hattingh, J. G. Joubert, W. A. Pretorius, R. P. Botha, C. G. Jacobs. *Diakens:* J. Nel, C. J. Hattingh, J. J. Esterhuizen, D. C. Visagie, H. J. Visser, W. van Rooyen, J. P. Griesel, P. M. du Toit, A. S. Beyers, W. Nel, C. M. de Jager, F. J. Liebenberg, J. G. Labu-

schagne, J. M. Venter, J. Greyling, C. J. Esterhuizen, H. M. Vos.
L. C. Engelbrecht, N. C. Bezuidenhout.

MEMEL. Gestig 1914.

Sieletal: 144. Ledetal: 115. Gedoop: 3. Aangeneem: 3. Getroude: 1 paar. Vertrek met Attestasies: 1. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 1.

Predikant: Ds. W. van Bergen, Volksrust. *Konsulent*: Ds. F. J. van Zyl, Standerton. *Skriba*: J. H. Naude, Bus 24, Memel. *Kassier*: P. Moolman, Marderlaagte, Newcastle, Natal. *Superintendent van Sondagskole*: Mej. Baby Naude, Bus 24, Memel. *Orrelis*: Mevr. Lottie Uys. *Koster*: J. H. Naude. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: P. L. Moolman, H. P. Holtzhuisen, W. H. Brooks. *Diakens*: J. H. Naude, P. J. Wessels, J. J. Uys, M. Neethling.

PIETERMARITZBURG. Gestig 1923.

Sieletal: 112. Ledetal: 54. Gedoop: 6. Aangeneem: 7. Oorgekom met Attestasies: 8. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 14.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. P. Labuschagne, Frereweg 40, Durban; 2de, Ds. W. van Bergen, Volksrust. *Skriba-Kassier*: P. J. Fourie, Greylingstraat 222, Pietermaritzburg, Foon 4602. *Superintendent van Sondagskole*: J. J. Roux, Havelockweg 76, Pietermaritzburg. *Orrelis*: Mevr. Donaldson. *Voorleser*: Ouderling J. A. Erasmus. *Ouderlinge*: J. A. Erasmus, G. P. Scheepers, D. H. Botes. *Diakens*: J. J. Roux, J. C. van Niekerk, F. J. de Jager.

DURBAN. Gestig 1927.

Sieletal: 863. Ledetal: 453. Gedoop: 34. Aangeneem: 21. Getroude: 2 pare. Oorgekom met Attestasies: 14. Vertrek met Attestasies: 10. Oorgekom van ander Kerke: 8. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Oorlede: 8.

Predikant: Ds. J. P. Labuschagne, Frereweg 40, Durban. Foon 47447. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. van Bergen; 2de, Ds. F. J. van Zyl. *Skriba-Kassier*: F. C. Vorster, St. Andrewsstraat 72, Durban. *Superintendent van Sondagskole*: Oudl. J. C. Willemse, Bluffweg 198, Jacobs. *Orrelis*: Mnr. Hendrik Burger. *Koster*: 'n Diaken. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: C. J. Engelbrecht, L. C. A. Joubert, J. C. Olivier, J. W. Swanepoel, T. J. Kotze, H. J. Pienaar, J. C. Willemse, G. J. Niemand, P. J. P. Croukamp, J. A. J. v. d. Merwe, J. G. Bodenstein, H. C. A. Smit, C. J. Leach. *Diakens*: A. V. Burger, H. P. Meyer, J. J. Snyman, W. J. Strydom, H. G. Dirker, G. J. Rossouw, F. J. Dirker, P. J. Davel, H. L. B. Brandt, W. J. Marais, A. L. Botes, T. E. Schwartz, B. J. v. d. Merwe, F. C. Vorster.

GLENCOE. Gestig 1929.

Sieletal: 215. Ledetal: 104. Gedoop: 3. Aangeneem: 7. Getroude: 1 paar. Vertrek met Attestasies: 4. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. van Bergen; 2de, Ds. T. F. J. Dreyer. *Skriba-Kassier*: L. Coetzee, Posbus 97, Vryheid. *Superintendent van Sondagskole*: F. T. Horn, p/a. S.A. Spoorweë, Glencoe. *Orrelis*: Mevr. C. T. Vermaak. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: J. J. Ackerman, F. W. Döhne, F. T. Horn, B. H. J. von Rauenstein. *Diakens*: F. J. Wessels, L. Cornelius, S. J. M. Smit.

TURFFONTEIN. Gestig 1929.

Sieletal: 1,394. Ledetal: 729. Gedoop: 62. Aangeneem: 35. Getroude: 11 pare. Oorgekom met Attestasies: 82. Vertrek met Attestasies: 14. Oorgekom van ander Kerke: 16. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 11. Oorlede: 4.

Predikant: Ds. L. M. le Roux, Kennedystraat 12, Turffontein. *Konsulent*: Ds. W. H. Grey. *Skriba*: M. Willemse, Fanousweg 14, Booyens, Johannesburg. *Kassier*: I. J. Mooi, Eltonlaan 6, Rewlatch Township, Johannesburg. *Superintendent van Sondagskole*: P. I. M. du Plessis, Churchstraat 38, Turffontein; J. J. Verwey, Diepkloof, Johannesburg. *Skriba van Registrasie*: H. J. le Roux, Bergstraat 6, Rosetteville. *Uitbreiding*. *Orrelis*: Mevr. Mears. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: N. F. Alberts, J. F. Coertse, P. M. du Plessis, J. M. Esterhuizen, J. A. Hennop, H. J. le Roux, H. J. Moolman, D. J. H. Nortje, J. J. Prinsloo, M. J. Prinsloo, S. S. Stander, A. S. Scholtz, J. J. Verwey en M. J. Willemse. *Diakens*: W. H. Austin, J. J. Botha, N. M. Breedts, L. P. Bothma, S. H. Coetzee, J. C. du Toit, P. S. Engelbrecht, A. S. Engelbrecht, S. H. Gregan, F. Kaltwasser, C. H. Minnie, I. J. Mooi, N. M. Prinsloo, C. J. Pretorius, R. J. Rossouw, H. J. Syffert, S. H. Visser, C. H. Pouley.

KENSINGTON. Gestig 1929.

Sieletal: 950. Ledetal: 400. Gedoop: 55. Aangeneem: 94. Getroude: 2. Oorgekom met Attestasies: 38. Vertrek met Attestasies: 5. Oorgekom van ander Kerke: 14. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 8. Oorlede: 2.

Predikant: Ds. P. S. Grobler, 12de Laan 28, Highlands-Noord, Johannesburg. Foon 45-4180. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. van Bergen, Volksrust; 2de, Ds. W. H. Grey, Newlands, Johannesburg. *Skriba*: C. D. Jacobs, Yorkweg 4, Kensington, Johannesburg. Foon 25-3032. *Kassier*: C. C. W. Engelbrecht, Fawcusstraat 289, Belgravia, Johannesburg. Foon 24-2111. *Superintendent van Sondagskole*: J. van Jaarsveld, Princessstraat 37a, Troyeville. *Orrelis*: Mev. Ds. Grobler. *Koster*: Ben van Dyk, Clarencestraat 5, Troyeville, Johannesburg. *Voorlesers*: Ouderling R. J. Coertze en Ouderling J. Geldenhuis. *Ouderlinge*: R. J. Coertze, J. Geldenhuis, J. Bodenstein, P. J. R. Jooste, J. F. Jansen-van Rensburg, J. C. Greyling, R. T. S. Botes. *Diakens*: A. J. G. Oosthuizen, A. P. S. Oosthuizen, F. Breytenbach, M. J. Geyser, N. Fourie, P. Labuschagne, B. C. J. Myburgh, D. W. de Beer, P. F. Trichard, F. E. T. Ferreira, C. Hurn, M. J. Steinmann, C. J. J. Campher, G. H. J. van Rooyen, C. W. Engelbrecht, C. D. Jacobs.

NEWLANDS. Gestig 1929.

Sieletal: 1,273. Ledetal: 730. Gedoop: 63. Aangeneem: 27. Getroude: 13 pare. Oorgekom met Attestasies: 21. Vertrek met

Attestasies: 26. Oorgekom van ander Kerke: 24. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 5. Oorlede: 5.

Predikant: Ds. W. H. Grey, Albertsweg 28, Delarey. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. S. Grobller, Johannesburg-Noord; 2de, Ds. A. J. Nolte, Johannesburg-Wes. *Skriba*: M. C. E. Lindeque, Agstestr. 24, Delarey, P.K. Maraisburg. *Kassier*: G. J. Oberholzer, v. Zylweg 12, Newlands. *Superintendent van Sondagskole*: J. H. Olivier, Vierdestr. 20, Grey-mout. *Orrelis*: A. Schwartz. *Koster*: P. J. Kunneke. *Voorleser*: Ouderling. *Ouderlinge*: M. C. E. Lindeque, C. P. Hattingh, J. J. Swart, J. H. Olivier, O. A. Voster, J. Lewies, A. S. Meyer, J. H. Coetzee, J. C. v. Staden, P. J. Kunneke, G. J. J. v. d. Berg, J. J. C. Wessels, P. C. Calitz, G. J. Koekemoer, J. v. d. Berg, J. W. Peacock. *Diakens*: J. M. Mulder, Z. J. Stols, P. C. Volschenk, J. F. v. Loggenberg, P. S. Cronje, J. G. L. Kleinhans, M. J. Nortman, J. P. v. d. Berg, H. Honeyball, B. P. Steyn, G. J. Theron, J. J. L. Fourie, G. J. R. Coetzee, P. S. du Plessis.

JOHANNESBURG NOORD. Gestig 1933.

Sieletal: 522. Ledetal: 267. Gedoop: 25. Aangeneem: 11. Getroud: 3 pare. Oorgekom met Attestasies: 9. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 4. Oorlede: 2.

Predikant: Ds. P. S. Grobler, B.A., B.D., 12e Laan 28, Highlands-Noord, Johannesburg. Foon 45-4180. *Konsulent*: 1ste, Ds. L. M. le Roux; 2de, Ds. T. F. J. Dreyer. *Skriba*: J. C. Heyneke, 5e Straat 31, Orange Grove. *Kassier*: B. J. de Jong, Viljoenstraat 15, Rouxville, Johannesburg. *Superintendent van Sondagskole*: J. C. Heyneke, 5e Straat 31, Orange Grove. *Orrelis*: Mevr. P. S. Grobler. *Koster*: Oud. N. E. le Roux. *Voorleser*: J. C. Heyneke. *Ouderlinge*: F. J. J. Nagel, N. E. le Roux, A. B. Heyneke, G. I. Oosthuizen, H. J. P. Ayres, C. W. P. Niemand, B. J. de Jong, G. E. Moss. *Diakens*: J. C. Heyneke, C. Vorster, F. C. Gates, B. C. Marnewick, W. C. Nel, J. G. P. Gates, B. C. Greyling, D. J. Pretorius, Z. C. J. van Staden.

OOSLONDEN. Gestig 1934.

Sieletal: 1,242. Ledetal: 745. Gedoop: 34. Aangeneem: 20. Getroud: 12. Vertrek met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 7.

Predikant: Ds. P. J. L. Bierman, St. Georgesweg 52, Foon 4817. *Konsulent*: 1ste, Ds. T. F. J. Dreyer; 2de, Ds. J. J. Prinsloo. *Skriba*: J. F. Pretorius, De Villiersstraat 5. *Kassier*: J. D. Muller, Jacksonstraat 6, O.L.Wes. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. P. J. L. Bierman, St. Georgesweg 52, Oos-Londen. *Orrelis*: Mev. Strachan. *Koster*: Mev. S. Claassen. *Voorleser*: Oudl. J. H. Nel. *Ouderlinge*: J. H. Nel, P. M. Marais, A. M. Grobbelaar, C. T. Boyce, W. J. Botha, J. L. Potgieter, A. J. Steinmann, J. D. Muller, J. J. Henning, J. F. Pretorius. *Diakens*: F. M. C. Potgieter, G. Cloete, M. J. Rheeders, G. Engelbrecht, D. J. Deetlefs, F. F. Scholtz, C. Aukamp, L. J. Preston, J. H. Geyer, B. van Staden, W. J. Strachan, A. D. Engelbrecht.

DORDRECHT. Gestig 1939.

Sieletal: 522. Ledetal: 300. Gedoop: 13. Aangeneem: 11. Getroud: 2 pare. Oorgekom van ander Kerke: 19. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 9. Oorlede: 3.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. J. L. Bierman, St. Georgesweg 52, Oos Londen; 2de, Ds. L. M. le Roux, Kennedystraat 12, Turffontein. *Skriba*: Oudl. D. E. v. d. Berg, van Zylstraat, Dordrecht. *Kassier*: Mnr. A. J. Robberts, Posbus 33, Dordrecht. *Superintendent van Sondagskole*: Oudl. D. E. v. d. Berg, van Zylstraat, Dordrecht. *Orrelis*: Mev. A. Oelofse, van Niekerkstraat, Dordrecht. *Koster*: Mnr. J. L. Venter, Murraystraat, Dordrecht. *Voorleser*: Oudl. D. E. v. d. Berg. *Ourerlinge*: D. E. v. d. Berg, C. B. Nieuwenhuis, M. J. Schmidt, L. Bekker, P. B. van Biljon. *Diakens*: A. J. du Plessis, F. G. Werner, J. J. Grobler, J. H. v.d. M. Schoeman, J. J. Koekemoer.

CATHCART. Gestig 1940.

Sieletal: 187. Ledetal: 62. Gedoop: 8. Oorgekom met Attestasies: 10. Oorgekom van ander Kerke: 9. Oorlede: 1.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. P. J. L. Bierman, St. Georgesweg 52, Oos Londen; 2de, Ds. L. M. le Roux, Kennedystr. 12, Turffontein. *Skriba-Kassier en Superintendent van Sondagskole*: S. J. Meyer, Bus 11, Cathcart, foon 56. *Orrelis*: Mevr. C. F. G. Scheepers. *Voorleser*: Ouderling S. A. Meyer. *Ouderlinge*: S. A. Meyer, F. J. Kotzé. *Diakens*: H. J. Marsburg, J. W. C. Fourie.

JOHANNESBURG-WES. Gestig 1942.

Sieletal: 1,998. Ledetal: 849. Gedoop: 74. Aangeneem: 43. Getroud: 13. Oorgekom met Attestasies: 17. Vertrek met Attestasies: 4. Oorgekom van ander Kerke: 24. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 2. Oorlede: 17.

Predikant: Ds. A. J. Nolte, Hamptonlaan 48, Rossmore. *Konsulent*: Ds. F. J. v. Zyl. *Skriba*: R. J. J. van Rensburg, Winchesterstr. 40, Westdene. *Kassier*: J. M. v. Zyl, Vierdelaan 22, Westdene. *Superintendent van Sondagskole*: D. A. Viljoen, Tenbystraat 9a, Westdene. *Orrelis*: N. J. v. d. Berg, Aberdeenstr. 55, Westdene. *Koster*: G. H. Pretorius, Tenbystr. 5, Westdene. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: L. G. Janse van Vuuren, E. P. Bredenhann, A. Oosthuizen, D. A. Viljoen, C. L. van Niekerk, G. S. Wolfaardt, C. C. Mostert, F. A. Malan, P. J. Beukes, J. J. Swart, I. P. Pretorius, G. Wolmarans, P. A. Kriel, G. P. Morris, M. C. Botha, J. C. Esterhuizen. *Diakens*: G. J. Vermaak, J. L. Coetzee, P. W. H. Erasmus, F. S. Olivier, F. E. Budricks, C. Hattingh, L. D. Engelbrecht, J. J. C. Strydom, H. I. Esterhuizen, P. J. Heyneke, J. H. Kleinhans, C. P. du Plooy, H. Steenkamp, W. Engelbrecht, van Vuuren.

LADYSMITH. Gestig 1943.

Sieletal: 109. Ledetal: 57. Gedoop: 2. Aangeneem: 1. Oorgekom met Attestasies: 11. Oorgekom van ander Kerke: 10.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. F. van Zyl; 2de, Ds. T. F. Dreyer. *Skriba-Kassier*: A. S. van der Riet, Lyellstr. 11, Ladysmith. *Superintendent van Sondagskole*: Mevr. M. van der Riet, Lyellstr. 11, Ladysmith. *Ouderlinge*: P. Geysel, A. S. van der Riet. *Diakens*: J. Kruger en J. Gey van Pittius.

BRIXTON. Gestig 1944.

Sieletal: 1,055. Ledetal: 736. Gedoop: 13. Oorgekom van ander Kerke: 6. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 3.

Predikant: Ds. S. P. Viljoen, St. Gotthardlaan 30, Mayfairwes, Johannesburg. *Konsulent*: 1ste, Ds. A. J. Nolte, Hamptonlaan 48, Rossmore; 2de, Ds. L. M. le Roux, Kennedyst. 12, Turffontein, Johannesburg. *Skriba van Registrasie*: P. M. Breedt, St. Albanslaan 60, Mayfairwes. *Skriba*: J. B. Wolmarans, Carolinastraat 28, Brixton, Johannesburg. *Kassier*: G. P. Nagel, St. Gotthardlaan 36, Mayfairwes, Johannesburg. *Superintendent van Sondagskole*: Mnr. Hansie Nel, Carolinastraat 85, Brixton, Johannesburg. *Orrelis*: Mevr. Swart en Mnr. G. Wolmarans. *Koster*: Mnr. S. Coetzee. *Voorleser*: Ouderling om di beut. *Ouderlinge*: W. A. Colyn, G. F. Roode, H. F. Mellet, J. J. Swanepoel, C. J. Swart, H. A. S. Grobler, J. J. Kruger, A. B. Kruger, A. S. v. der Berg, G. W. Rhoda, M. C. Joubert, N. J. Campher, P. T. van Vuuren, P. C. Oberholzer en F. Gouws. *Diakens*: G. Norval, P. M. Breedt, J. A. Smith, M. Wilmans, J. Coetzer, J. P. Blignaut, F. T. Roos, P. A. Ras, J. D. Engelbrecht, R. Frieslich, J. B. Wolmarans, B. J. Viljoen, J. Blignaut, G. C. van Staden, J. H. Boshoff.

GREYLINGSTAD. Gestig 1944.

Sieletal: 210. Ledetal: 135. Gedoop: 2. Oorgekom met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 7.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. T. F. J. Dreyer, Heidelberg; 2de, Ds. F. J. van Zyl, Standerton. *Skriba-Kassier*: Mnr. H. P. G. Mörsner, Posbus 4, Greylingstad. *Voorleser*: Ouderling P. H. J. Botha. *Ouderlinge*: P. H. J. Botha, L. J. Labuschagne, A. Ras. *Diakens*: J. D. Riekert, E. J. Botha, G. Visagie.

RING VAN ZEERUST.

Gemeentes: Zeerust, Lichtenburg, Krugersdorp, Ventersdorp, Zwarttruggens, Goedeheop, Delarey, Groot-Marico, Schweizer-Reneke, Mafeking, Randpoort, Roodepoort, Rustkoppies, Wes-Krugersdorp, Malopo, Vryburg, Gwelo, Afd. Buluwayo, Fort Victoria, Lusaka, Luanshya, Afd. N'Kana, Salisbury, Afd. Sinoia, Afd. Gatooma, Welgetroos, Chipinga, Afd. Umvuna, Afd. Chilimanzi, Afd. Shabani, Afd. Wanki.

Ringskommissie.—*Voorsitter*: Ds. D. F. Erasmus. *Vise-Voorsitter*: Ds. P. W. Venter. *Skriba*: Ds. S. P. Viljoen. *Vise-Skriba*: Ds. C. H. Muller. *Ouderlinge*: C. B. Otto, H. J. Visser, H. P. M. Visser. *Sekundi*: J. Minnie, T. F. J. Steyn, J. H. Snyman. *Superintendent van Sondagskole*:

ZEERUST. Gestig 1869.

Sieletal: 1,445. Ledetal: 784. Gedoop: 46. Aangeneem: 34. Getroud: 7 pare. Oorgekom met Attestasies: 17. Vertrek met Attestasies: 33. Oorgekom van ander Kerke: 16. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 14.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. C. H. Muller, Bus 58, Groot Marico; 2de, Ds. D. F. Erasmus, Bus 76, Ventersdorp. *Kriba-Kassier*: A. S. Pretorius, Bus 105, Zeerust. *Superintendent van Sondagskole*: M. M. J. Basson, P.K. Kafferskraal. *Orrelis*: J. H. Snyman Jnr. *Koster*: R. J. Benade. *Voorleser*: Oud. J. H. Snyman. *Ouderlinge*: J. H. Snyman, M. J. Mans, F. P. v. d. Merwe, Jacob Coetzee, G. J. Coetzee, G. P. J. Grobler, R. J. Benade, G. P. Marais, J. G. Steyn, R. C. Joubert, Jan Blignaut, L. van Niekerk, F. E. Marx, A. S. Pretorius. *Diakens*: P. H. Coetzee, L. J. Erasmus, P. P. v. d. Merwe, J. G. F. Meyer, J. A. Salim, N. Nölte, L. J. Erasmus Ps., H. C. Smit, H. G. v. d. Merwe, R. Cronje, J. Roos, J. H. Nieuwoudt, B. J. van Staden, J. J. Louw, S. J. Seymore, M. M. J. Basson.

LICHTENBURG. Gestig 1891.

Sieletal: 1,351. Ledetal: 700. Gedoop: 41. Aangeneem: 27. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasies: 5. Vertrek met Attestasies: 5. Oorgekom van ander Kerke: 9. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Oorlede: 10.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. J. Engelbrecht; 2de, Ds. D. F. Erasmus. *Skriba*: Mnr. D. P. J. van Schalkwyk, Pos Kapsteel, Lichtenburg. *Kassier en Skriba van Registrasie*: T. F. J. Steyn, Republiekstraat, Lichtenburg. *Superintendent van Sondagskole*: M. F. A. de Beer, Burgersdorpsskool, P.K. Lichtenburg. *Koster*: H. J. Viljoen. *Voorleser*: Oudl. T. F. J. Steyn en M. F. A. de Beer. *Ouderlinge*: M. J. H. Venter, H. J. van Aarde, D. J. C. van Wyk, A. Oosthuizen, P. B. Swart, A. J. Labuschagne, T. F. J. Steyn, M. F. A. de Beer, G. D. de Beer, F. S. du Plooy, M. S. Joubert, C. L. Dreyer, W. J. Pienaar, M. W. v. d. Linde, L. J. Coetzee, P. L. Bodenstein, A. Kraft. *Diakens*: J. A. Esterhuizen, P. C. Steinmann, T. F. J. Steyn, H. S. de Lange, P. J. Prinsloo, E. H. v. d. Berg, J. de Beer, D. J. J. van Vuuren, J. M. Crafford, H. Kleynhans, H. J. Viljoen, J. J. Seymore, T. F. Dreyer, F. J. C. Vossler, D. P. J. van Schalkwyk, J. J. v. d. Berg, M. Zerwick, A. Swart.

KRUGERSDORP. Gestig 1891.

Sieletal: 2,300. Ledetal: 1,025. Gedoop: 121. Aangeneem: 69. Getroud: 38 pare. Oorgekom met Attestasies: 11. Vertrek met Attestasies: 53. Oorgekom van ander Kerke: 16. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 47.

Predikant: Ds. P. W. Venter, De Wetstr. 25, Foon 66-2540. *Konsulent*: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Randpoort. *Skriba*: Mnr. M. C. Myburgh, Monument-Hoërskool. *Skriba vir Registrasies*: Mnr. C. P. N. Bolton, De Wetstr. 58, Foon 66-2361. *Kassier*: Mnr. H. J. Visser, Bus 262. *Superintendent van Sondagskole*: Mnr. P. J. D. Mouton, De Wetstr. 121, Foon 66-1046. *Orrelis*: Mevr. Grobler, 49 Meer 1 aan, Foon 66-1067. *Koster*: Mnr. O. le Roux, Rissikstr. 67. *Ouderlinge*: W. C. Swanepoel, B. T. Harmse, C. J. J. Basson, J. H. Fourie, J. C. Oberholzer, M. J. Redelinghuys, W. W. Viljoen, G. A. Kok, J. Ayres, C. J. Olivier, J. A. Loggenberg, J. H. R. Moodie, J. H. Grobler, N. M. J. Prinsloo, H. J. Visser, J. J. F. Schutte, B. Frey, P. J. Mouton, J. S. Pullen, A. Prinsloo. *Diakens*: H. J. Kriel, G. N. Breet, J. L. Olivier, T. L. Steyn, F. G. T. Pistorius, H. L. Bredenhann, P. J. Prinsloo, W. C. Matthews, T. H. Duvenage, J. A. van der Merwe,

J. Minnie, J. Jooste, P. J. Jooste, J. J. van der Merwe, J. Schutte, J. van der Walt, H. van Rensburg, D. van Heerden, A. P. Coetzee, J. F. M. Bolton, J. A. van der Berg, A. le Roux, J. van Dyk, L. Roos.

VENTERSDORP. Gestig 1892.

Sieletal: 1.250. Ledetal: 688. Gedoop: 37. Aangeneem: 26. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasies: 16. Vertrek met Attestasies: 22. Oorgekom van ander Kerke: 10. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 19.

Predikant: Ds. Daniël F. Erasmus, Bus 76, Ventersdorp. *Konsulent*, 2de, Ds. S. P. J. J. van Rensburg. *Skriba*: Die Predikant. *Kassier*: J. N. M. Pretorius, Bus 76, Ventersdorp. *Superintendent van Sondagskole*: Die Predikant. *Orrelis*: Mevr. A. C. G. Erasmus, M.O. *Koster*: G. D. J. Henning. *Voorleser*: J. P. Buitendag. *Ouderlinge*: J. G. Visser, J. P. Buitendag, H. M. P. Visser, J. Higgs, J. J. van Vuuren, J. M. J. Visser, J. N. Pretorius, M. G. J. van Vuuren, H. P. van Graan. *Diakens*: J. H. Scheffer, C. J. Visser, S. H. Coetzee, J. C. Labuschagne, A. J. Coetzee, F. C. Bodenstein, J. H. Scheffer H.sn., J. A. du Bruyn, J. G. Wolmarans, J. Thompson.

ZWARTRUGGENS. Gestig 1913.

Sieletal: 1.788. Ledetal: 964. Gedoop: 52. Aangeneem: 18. Getroud: 4 pare. Oorgekom met Attestasies: 23. Vertrek met Attestasies: 19. Oorgekom van ander Kerke: 21. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 15.

Predikant: Ds. J. J. Engelbrecht, Zwartruggens. *Konsulent*: 1ste, Ds. H. J. Geyser; 2de, Ds. J. J. Prinsloo, Krugersdorp. *Skriba*: H. L. Engelbrecht, Pk. Brakkloof, oor Rustenburg. *Skriba vir Registrasie*: L. T. Steyn, Posbus 27, Zwartruggens. *Kassier*: J. Minie, Pk. Otterfontein, oor Koster. *Superintendent van Sondagskole*: Oudl. J. Minie, Otterfontein, oor Koster. *Koster*: J. H. Vorster. *Voorleser*: Ouderling om die beurt. *Ouderlinge*: P. L. Bezuidenhout, D. L. Cronjé, S. J. du Plessis, G. J. Engelbrecht, H. L. Engelbrecht, A. J. Greeff, G. C. Kachelhoffer, P. S. Mans, J. Minie, D. J. Malan, L. T. Steyn, J. J. Venter, P. T. van Staden, C. A. Young. *Diakens*: N. M. Breedts Jnr., H. J. Breedts, A. J. N. Bezuidenhout, J. F. P. Engelbrecht, W. R. J. Erasmus, S. S. Marais, B. W. Seymore, W. C. Venter, C. B. Snyman, J. A. van Zyl, A. W. J. van Rensburg, P. J. van der Merwe, J. M. Young, J. H. Breedts.

GOEDE HOOP. Gestig 1914.

Sieletal: 160. Ledetal: 92. Gedoop: 5. Aangeneem: 5. Getroud: 1. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 4. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 1.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. C. H. Muller, Bus 58, Groot Marico; 2de Ds. J. J. Engelbrecht, Swartruggens. *Skriba-Kassier*: G. v. d. Westhuizen, P.K. Roelofskamp, Vryburg. *Koster*: P. Grové. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: C. J. van Rensburg, G. v. d. Westhuizen, S. van Dyk, W. Visser. *Diakens*: C. van Niekerk, J. C. Bossert, C. J. Mans.

DELAREY. Gestig 1922.

Sieletal: 615. Ledetal: 335. Gedoop: 16. Aangeneem: 7. Oorgekom met Attestasies: 4. Vertrek met Attestasies: 6. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Oorlede: 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. D. F. Erasmus; 2de, Ds. W. Venter. *Skriba*: J. C. Pretorius, Klippan, Pos Barberspan. *Kassier*: D. Diedericks, Leeuwkoppan, Pos Delareyville. *Orrelis*: Mevr. Corrie Olivier. *Koster*: G. J. Stolz. *Voorleser*: Ouderling om die beurt. *Ouderlinge*: W. J. Kamffer, J. A. Pretorius, J. J. Bezuidenhout, M. Engelbrecht, J. C. van der Merwe, D. van Rensburg, G. P. J. van Vuuren, J. B. Rudolph. *Diakens*: M. van Rensburg, G. J. Diedericks, J. C. du Toit, J. Minnaar, J. Klazinga, H. du Plessis, G. J. Stoltz, J. Nieuwoudt, F. Rautenbach.

SCHWEIZER RENEKE. Gestig 1925.

Sieletal: 321. Ledetal: 198. Gedoop: 12. Aangeneem: 14. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 9. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Oorlede: 3.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. D. F. Erasmus, Ventersdorp; 2de, Ds. D. C. G. Coetzee, Lichtenburg. *Skriba-Kassier*: J. B. Havenga, Handelton, P.K. Dievedraai. *Superintendent van Sondagskole*: A. W. Smit, Houtvolop, P.K. Schweizer Reneke. *Koster*: W. van der Westhuizen. *Voorleser*: A. W. Smit. *Ouderlinge*: J. M. C. Nortje, A. de la Rey, I. S. Viljoen, A. W. Smit, W. v. d. Westhuizen, J. Meyntjes, Org Basson. *Diakens*: J. B. Havenga, H. J. Kotzé, G. P. Fourie, C. Kotzé, S. Hallatt, W. v. d. Merwe, M. Koeke-moer.

MAFEKING. Gestig 1937.

Sieletal: 141. Ledetal: 101. Gedoop: 1. Aangeneem: 1. Vertrek met Attestasies: 2. Oorlede: 1.

Skriba-Kassier: D. J. Bodenstein, Hoofstraat, Mafeking.

RANDPOORT. Gestig 1939.

Sieletal: 1.407. Ledetal: 774. Gedoop: 54. Aangeneem: 30. Getroud: 9 pare. Oorgekom met Attestasies: 45. Vertrek met Attestasies: 10. Oorgekom van ander Kerke: 23. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 8.

Predikant: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Bensonlaan 12. Foon 67-1968, Randfontein. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. J. Prinsloo; 2de, Ds. H. J. Geyser. *Skriba-Kassier*: Mnr. M. J. van Deventer, Vlakplaas, P.K. Tarlton. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. S. P. J. J. van Rensburg, Bensonlaan 12, Randfontein. *Orrelis*: Mej. J. B. Kok, Sauerstr. 86, Randgate. *Koster*: P. R. Labuschagne, Van Deventerstr. 9, Randgate. *Voorleser*: Ouderling om die beurt. *Ouderlinge*: Ouderlinge: J. P. Nortje, J. S. Roos, C. L. v. d. Merwe, J. J. van

Vuuren, I. J. G. Cronje, E. P. H. Roos, M. A. Strydom, H. J. Herbst, J. A. H. Buitendach, T. P. v. d. Berg, H. C. Crafford, J. Oosthuizen, S. J. Visser, N. R. J. Strydom. *Diakens*: J. Greyling, C. S. Celliers, C. L. Naudé, D. F. Kruger, J. Nolan, J. Collins, W. A. Woods, P. v. d. Westhuizen, S. S. van der Merwe, J. C. Jacobs, D. C. J. Nortje, Nortje, J. C. N. P. Visser, J. J. J. an Rensburg, J. E. Briedenhann, J. Saayman.

ROODEPOORT. Gestig 1940.

Sieletal: 927. Ledetal: 461. Gedoop: 71. Aangeneem: 21. Getroude: 14. Oorgekom met Attestasies: 14. Vertrek met Attestasie: 2. Oorgekom van ander Kerke: 13. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4. Oorlede: 8.

Predikant: Ds. H. J. Geyser, 7de Laan 128. Foon 61-1835. *Konsulent*: 1ste, Ds. S. P. J. J. van Rensburg; 2de, Ds. J. J. Prinsloo. *Skriba*: H. R. Zentgraf, 4de Laan 41, Roodepoort Noord. *Kassier*: J. C. W. Francis, 8ste Laan 127, Roodepoort Noord. *Superintendent van Sondagskole*: H. R. Zentgraf, 4de Laan 41, Roodepoort Noord. *Orreliis*: Mev. M. Marshall. *Koster*: J. H. Viljoen. *Voorleser*: H. R. Zentgraf. *Ouderlinge*: J. P. Muller, D. Eichorn, T. van der Berg, C. van der Berg, J. Coetzee, E. S. van Zyl, J. A. F. Nel, J. F. Bothma, J. A. Esterhuizen, H. R. Zentgraf, Kidson, R. van der Berg, N. Theunissen. *Diakens*: J. C. W. Francis, P. van Zyl, J. N. Francis, J. Esterhuizen, Grobler, S. Diedericks, van Staden, Booisen, Viljoen, Hasebroek, Delpont, Coetzee.

RUSKOPPIES. Gestig 1941.

Ledetal: 90. Gedoop: 5. Aangeneem: 3. Oorgekom met Attestasie: 1. Vertrek met Attestasies: 14. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4.

Predikant: Ds. J. J. Engelbrecht, Swartruggens. *Konsulent*: Ds. C. H. Muller, Groot Marico. *Skriba-Kassier*: Johs. J. Venter, Pk. Dwaalboom. *Superintendent van Sondagskole*: P. Nortje, Pk. Kayeseput. *Koster*: J. Demeyer, Pk. Kayeseput. *Voorleser*: Ouderling om die beurt. *Ouderlinge*: P. Nortje, J. J. Venter, J. van Staden, Z. W. Pienaar. *Diakens*: W. Pienaar, M. Fourie, C. Joubert.

WES KRUGERSDORP. Gestig 1942.

Sieletal: 810. Ledetal: 425. Aangeneem: 55. Getroude: 5 pare.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo J.sn., Posbus 16, Wes Krugersdorp. *Skriba-Kassier*: Posbus 15, Wes Krugersdorp. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. J. J. Prinsloo, Posbus 15, Wes Krugersdorp. *Orreliis*: Mevr. Ds. J. J. Prinsloo. *Koster*: Mevr. Ayres. *Voorleser*: Ouderling. *Ouderlinge*: W. J. Adlem, H. A. Basson, W. A. P. Brits, I. J. A. Cronjé, E. H. de Witt, D. F. Kruger, C. H. van Biljon, P. J. van der Merwe, J. J. van Staden, J. A. Steyn. *Diakens*: G. A. Ayres, B. L. Kloppers, F. J. Labuschagne, J. Rudolph, J. G. Steyn, P. J. van den Berg, S. P. J. van Vuuren.

MALOPO. Gestig 1942.

Sieletal: 94. Ledetal: 55. Gedoop: 1. Aangeneem: 8. Oorgekom met Attestasies: 3.

Skriba-Kassier: J. G. Pretorius, Koedoesdraai, P.K. Mokopong oor Vryburg.

Ouderlinge: J. G. Steinmann, P. Swart. *Diakens*: F. P. J. Smit, P. v. Rooyen.

VRYBURG. Gestig 1943.

Ledetal: 96. Gedoop: 5. Aangeneem: 4. Oorgekom met Attestasies: 10. Oorgekom van ander Kerke: 3. Oorlede: 1.

Konsulent: 1ste, Ds. P. W. Venter, De Wetstr. 25, Krugersdorp; 2de, C. H. Muller, Groot Marico. *Skriba-Kassier*: A. C. du Toit, Kerkstr. 15a, Vryburg. *Voorleser*: Oud. J. C. du Toit. *Ouderlinge*: J. C. Steynmann, L. J. Fouché, P. F. J. van Vuuren. *Diakens*: J. C. Meyer, T. J. Kotzé, J. F. du Toit, W. J. Barnard.

GWELO. Gestig 1923.

Sieletal: 162. Ledetal: 101. Gedoop: 6. Aangeneem: 5. Getroude: 1 paar.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Sewendestr. 8, Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter, Maquasie. *Skriba*: R. J. Benadie, P.K. Gwelo. *Kassier*: Ds. S. J. Strydom (tydelik). *Superintendent van Sondagskole*: N. H. Visser. *Koster*: F. Benadie. *Ouderlinge*: N. W. Visser, H. v. d. Merwe, R. J. Benadie. *Diakens*: J. L. Pretorius, P. Botha, M. Strydom.

FORT-VICTORIA. Gestig 1923.

Sieletal: 58. Ledetal: 29.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter, Makwassie. *Ouderling*: C. J. Rabe. *Diakens*: J. van Greunen, H. Bezuidenhout.

LUSAKA. Gestig 1934.

Sieletal: 77. Ledetal: 51. Gedoop: 3. Aangeneem: 3.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: Ds. S. P. Viljoen. *Skriba*: Mevr. M. C. E. Wienand. *Kassier*: Mnr. W. H. Neethling. *Ouderlinge*: Ernst D. Wienand, A. Greyling. *Diakens*: R. H. Wienand, D. Neethling.

LUANSHYA. Gestig 1934.

Sieletal: 68. Ledetal: 37. Gedoop: 1. Aangeneem: 4. Oorgekom met Attestasies: 2. Oorgekom van ander Kerke: 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. S. P. Viljoen, Brixton, Johannesburg; 2de, Ds. Muller, Groot Marico. *Skriba*: F. C. Rosslee,

Z. Laan 98, Luanshya, N.R. *Kassier en Superintendent van Sondagskole*: J. J. Rosslee, 121 A. Laan, Luanshya. *Koster*: S. H. Visser, H. Laan 31, Luanshya. *Ouderlinge*: J. J. Rosslee, A. Laan 121, Luanshya. *Diakens*: J. P. Fourie, J. G. Oosthuizen.

SALISBURY. Gestig 1934.

Sieletal: 111. Ledetal: 58. Gedoop: 4. Aangeneem: 7. Oorgekom van ander Kerke: 1.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter, Klerksdorp. *Skriba*: J. P. C. Genade, Bus 687, Salisbury. *Kassier*: G. V. Barry, P.K. Hatfield, Salisbury. *Superintendent van Sondagskole*: G. P. Stoltz, P.K. Hatfield, Salisbury. *Koster*: C. H. Stoltz. *Ouderlinge*: G. P. Stoltz, H. S. Stroebel, J. P. du Preez. *Diakens*: J. C. Bekker, G. E. Barry.

AFDELING SINOIA.

Sieletal: 35. Ledetal: 23. Gedoop: 1. Getroud: 1 paar.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter, Makwassie. *Skriba-Kassier*: S. P. Naudé, P.K. Banket, S.R. *Ouderlinge*: P. v. d. Berg, S. P. Naude. *Diakens*: W. A. Olivier.

AFDELING GATOOMA.

Sieletal: 53. Ledetal: 30. Gedoop: 1.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter, Klerksdorp. *Skriba-Kassier*: Ds. S. J. Strydom. *Ouderlinge*: W. Hundermark, J. Rabe snr. *Diaken*: P. Grobler.

AFDELING WELGETROOST

Sieletal: 52. Ledetal: 30. Gedoop: 1. Aangeneem: 1.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter, Klerksdorp. *Skriba*: J. Botha. *Koster*: J. J. Brits. *Ouderlinge*: J. Botha, C. J. Strydom. *Diakens*: S. A. Cilliers.

CHIPINGA. Gestig 1937.

Sieletal: 38. Ledetal: 19. Gedoop: 1. Aangeneem: 4.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Sewendestr. 8., Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter, Maquassie. *Skriba*: G. Ferreira, P.K. Chipinga, S.R. *Kassier*: G. Rall, P.K. Chipinga, S.R. *Koster*: J. Snyders, P.O. Chipinga, S.R. *Ouderling*: P. Snyders. *Diaken*: G. Ferreira.

AFDELING SHABANI

Sieletal: 45. Ledetal: 24. Aangeneem: 1.

Predikant: Ds. S. J. Strydom, Sewendestr. 8., Gwelo. *Konsulent*: Ds. P. J. J. Venter. *Ouderling*: I. A. Louw. *Wiaken*: P. Erasmus.

RING VAN TRICHARDTSFONTEIN.

Gemeentes: Trichardtsfontein, Chrissiemeer, Ermelo, Germiston, Piet-Retief, Eendracht, Bethal, Brakpan, Delmas, Boksburg, Springs, Morgenzon, Zuurfontein, Benoni.

Ringskommissie.—*Vorsitter*: Ds. M. M. Grobler. *Vise-Vorsitter*: Ds. A. Brandt. *Skriba*: Ds. J. C. du Plessis. *Vise-Skriba*: Ds. E. S. Mulder. *Ouderlinge*: Nico Wolmarans, W. A. van Schalkwyk, P. A. Ras. *Sekundi*: H. B. Swart, J. G. Gauche, Z. J. Botha. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. W. F. H. Huyzers.

TRICHARDTSFONTEIN. Gestig 1879.

Sieletal: 817. Ledetal: 495. Gedoop: 30. Aangeneem: 13. Getroud: 6 pare. Oorgekom met Attestasies: 15. Vertrek met Attestasies: 16. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 14. Oorlede: 4.

Predikant: Ds. J. A. Smit, P.K. Trichardt. *Konsulent*: Ds. A. Brandt. *Skriba-Kassier*: W. A. van Schalkwyk, Van Schalkwyksrust, Bus 20, Trichardt. *Superintendent van Sondagskole*: Ds. J. A. Smit, P.K. Trichardt. *Koster*: W. H. Cooper. *Voorleser*: Oud. W. A. van Schalkwyk. *Ouderlinge*: W. A. van Schalkwyk, C. G. V. Grove, B. J. Liebenberg, J. H. S. Bekker, P. C. Venter, J. J. Breedt, H. A. Redelinghuys, G. T. D. Holtzhausen, G. B. C. Bester. *Diakens*: H. L. Venter, P. J. L. Booysen, J. J. P. Meyer, N. C. Oberholzer, A. J. Steenkamp, L. van Schalkwyk, A. H. Lintvelt, L. Stone, R. Kuhl.

CHRISSIESMEER. Gestig 1892.

Sieletal: 272. Ledetal: 152. Gedoop: 5. Aangeneem: 7. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 3. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 4. Oorlede: 1.

Predikant: Ds. G. P. J. Grobler, P.K. Ermelo. *Konsulent*: 1ste, Ds. M. M. Grobler; 2de, Ds. J. A. Smit. *Skriba*: S. W. J. Meyer, Knockdhu 178, P.K. Chrissiemeer. *Kassiers*: J. H. v. d. Vyver, Driefontein, Chrissiemeer, F. du Toit, Lothair. *Orrelis*: Mevr. C. H. Buitendag. *Koster*: J. J. P. Meyer, P.K. Chrissiemeer. *Voorleser*: Oud. H. B. Swart. *Ouderlinge*: H. B. Swart, T. S. C. v. d. Vyver, N. v. d. Linde, L. M. Stoop, H. du Preez. *Diakens*: M. Joubert, J. Botha, N. du Plessis, S. W. Meyer, A. du Preez.

ERMELO. Gestig 1909.

Sieletal: 717. Ledetal: 359. Gedoop: 32. Aangeneem: 14. Getroud: 2 pare. Oorgekom met Attestasies: 8. Vertrek met Attestasies: 12. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 10.

Predikant: Ds. L. M. le Roux tot April, Ds. G. P. J. Grobler vanaf Nov. *Konsulent*: 1ste, Ds. M. M. Grobler; 2de, Ds. A. Brandt. *Skriba*: Nico Wolmarans, Transvalia, p.k. Uitspanning. *Kassier*: Mej. M. Human, p.k. Ermelo. *Superintendent van Sondagskole*: A. J. van Rensburg, p.k. Ermelo. *Orrelis*: Mej. F. J. v. Rensburg. *Koster*: W. C. Coetzer. *Voorleser*: Oud. J. H. Labuschagne, later om die beurt. *Ouderlinge*: J. H. Labuschagne, M. J. J. Dreyer, J. J. Human,

P. Steyn, W. Barnard, Nico Wolmarans, M. Swart, J. J. C. Geyer, J. Heyneke, W. A. Roelofse, C. Uys. *Diakens*: D. B. J. van Rensburg, A. J. v. Rensburg, L. Davel, P. Fourie, C. C. de Witt, D. J. Struwig, P. W. Kemp, J. J. Reyneke, R. G. Curlewis, S. F. van Biljon, A. Smit, Fourie.

GERMISTON. Gestig 1911.

Sieletal: 2,647. Ledetal: 2,098. Gedoop: 123. Aangeneem: 81. Getroude: 47 pare. Oorgekom met Attestasies: 62. Vertrek met Attestasies: 51. Oorgekom van ander Kerke: 69. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 35. Oorlede: 24.

Predikant: Ds. J. C. du Plessis, Eerstestraat 21, Lambton, foon 51-3521. *Konsulent*: 1ste, Ds. W. Huyzers; 2de, Ds. E. S. Mulder. *Skriba van Registrasie*: Br. J. J. Nortjé, Galwaystraat 52, Germiston, foon 51-2875. *Skriba*: P. J. J. van Nieuwenhuizen, Posbus 414, Germiston, foon 59-9456. *Kassier*: H. B. L. Kruger, Posbus 16, Germiston, foon 51-3029. *Superintendent van Sondagskole*: M. C. Erasmus, Anemoneweg 45, Primrose, foon 51-2639. *Orrelis*: G. M. Marx, Rialto Gebou 7, Germiston, foon 51-2083. *Koster*: J. Geruishuizen. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: R. A. P. de Beer, H. B. L. Kruger, H. J. Grobler, G. J. H. Grobler, J. A. Kruger, W. J. Earle, J. H. Barnard, N. J. Basson, J. J. Taljaard, G. B. C. Oosthuizen, C. J. Evert, S. J. Venter, M. C. Erasmus, J. H. Erasmus, S. J. Gouws, G. Jonker, A. H. van Heerden, J. H. Labuschagne, J. M. J. Steyn, J. J. van Zyl, P. P. Delport, D. Rossouw, S. P. van Vuuren, J. Visagie, W. Strydom, G. Strydom, S. J. Erasmus, A. P. Ackerman, M. Helberg, W. C. A. Scholtz, M. S. Taljaard, G. P. Bekker, P. J. J. van Nieuwenhuizen, J. H. Smit. *Diakens*: J. J. Botha, J. A. Venter, J. C. Fourie, J. R. van Jaarsveld, J. H. Botha, G. Naude, W. H. Scheepers, C. Helberg, J. P. Havenga, H. J. Fouché, G. Scheepers, J. H. Botha, N. J. Kloppe, F. Joubert, L. Venter, F. Breytenbach, J. J. Swanepoel, L. Venter, L. S. Taute, I. L. van Rooyen, S. J. du Plessis, F. C. Swanepoel, J. A. Marais, T. F. Kruger, P. C. Erasmus, P. Jooste, O. Smit, G. Gey van Pittius, J. L. Martins, A. T. de Jager, M. van Zyl, T. F. Grobler, C. Helberg, L. F. J. Cronje, A. J. Coetzee, T. H. J. van Nieuwenhuizen, M. J. Smit.

PIET RETIEF. Gestig 1912.

Sieletal: 263. Ledetal: 135. Gedoop: 21. Aangeneem: 7. Oorgekom met Attestasies: 3. Vertrek met Attestasies: 6. Oorgekom van ander Kerke: 3. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 5. Oorlede 3.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. A. Smit; 2de, Ds. G. P. J. Grobler. *Skriba*: H. Coertze, Posbus 121, Piet Retief. *Kassier*: F. P. Faber, Posbus 104, Piet Retief. *Superintendent van Sondagskole*: H. Coertze, Posbus 121, Piet Retief. *Orrelis*: Mev. H. Bothma. *Koster*: E. Fitzgerald. *Voorleser*: Ouderlinge om die beurt. *Ouderlinge*: P. S. Botes, F. P. Faber, H. Coertze. *Diakens*: C. P. Bothma, I. L. Herbst, J. D. Richards.

EENDRACHT. Gestig 1917.

Sieletal: 1,105. Ledetal: 633. Gedoop: 32. Aangeneem: 16. Oorgekom met Attestasies: 18. Vertrek met Attestasies: 13. Oorgekom van ander Kerke: 5. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 2.

Predikant: Ds. M. M. Grobler, P.K. Eendracht. *Konsulent*: Ds. J. C. du Plessis. *Skriba-Kassier*: P. A. Ras, Pk. Bosmansfontein, oor Greylingstad. *Superintendent van Sondagskole*: M. C. Pelser, (W. seun), Pk. Devon. *Orrelis*: Mevr. S. M. Prinsloo. *Koster*: B. J. Barnard. *Voorleser*: P. A. Ras en J. H. Vorster. *Ouderlinge*: P. A. Ras, J. H. Vorster, J. Geldenhuys, T. C. J. v. Rensburg, H. W. Nel, A. P. Prinsloo, J. J. Venter, N. M. Prinsloo, Johan Burger, B. J. Prinsloo. *Diakens*: P. J. L. Bierman, F. P. Vorster, H. B. Swart, S. T. Prinsloo, H. S. Steyn, J. C. Kriek, P. J. Venter, A. J. de Lange, J. A. Bierman, W. C. Meyer en M. J. Willemse.

BETHAL. Gestig 1918.

Sieletal: 831. Ledetal: 510. Gedoop: 28. Aangeneem: 24. Getroude: 8 pare. Oorgekom met Attestasies: 21. Vertrek met Attestasies: 18. Oorgekom van ander Kerke: 9. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 5. Oorlede: 4.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. A. Smit; 2de, Ds. G. P. J. Grobler. *Skriba*: J. M. A. Wolmarans. *Kassier*: D. Nortje, Posbus 48, Bethal. *Superintendent van Sondagskole*: D. Kidson, du Plooystr. 7, Bethal. *Orrelis*: Mevr. D. Nortje. *Koster*: N. J. Hattingh. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: P. J. N. Esterhuizen, N. S. Grobler, N. J. Grobler, J. J. du Toit, A. Strauss, D. Nortje, J. G. du Toit, F. van Rensburg, W. J. Groenewald. *Diakens*: B. Booysen, N. Visser, A. Posthuma, J. P. Greyling, M. Roets, S. M. Venter, F. J. D. Pretorius, D. J. Kidson, E. J. Matthee.

BRAKPAN.

Sieletal: 1,337. Ledetal: 659. Gedoop: 88. Aangeneem: 45. Oorgekom met Attestasies: 20. Vertrek met Attestasies: 21. Oorgekom van ander Kerke: 16. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 12.

Predikant: Ds. J. J. Prinsloo, Rhodeslaan 57, Brakpan. *Konsulent*: Ds. W. F. H. Huyzers, 10de Straat 41, Boksburg N. *Skriba*: G. J. Jordaan, Selbornelaan 13, Brakpan. *Kassier*: F. J. Beukes, Hamiltonlaan 41, Brakpan. *Superintendent van Sondagskole*: J. H. Deysel, Victorialaan 5. *Orrelis*: Mevr. C. E. Vermaak. *Koster*: S. J. Deysel. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: G. J. J. Rousseau, J. G. Meyer, J. S. Marais, C. P. M. Prinsloo, J. M. Wolmarans, A. J. Whiteman, S. P. Vorster, H. J. Jansen v. Rensburg, H. J. Ferreira, S. I. Prinsloo, J. H. Deysel, D. Swanevelder, F. J. Beukes, D. P. S. Linnenkamp, F. J. Farmer, C. A. J. Roets en P. J. de Vaal. *Diakens*: A. Herbst, M. J. Wolmarans, G. Labuschagne, H. W. Ras, F. v. d. Berg, C. P. Willemse, G. J. Jordaan, J. Labuschagne, N. J. Bronkhorst, G. P. Marsberg, F. A. Bezuidenhout, P. T. Vermaak, J. L. H. Green en R. J. Potgieter.

DELMAS. Gestig 1926.

Sieleetal: 623. Ledetal: 343. Gedoop: 24. Aangeneem: 15. Getroud: 1 paar. Oorgekom met Attestasies: 2. Vertrek met Attestasies: 21. Oorgekom van ander Kerke: 4. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 2. Oorlede: 3.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. C. du Plessis; 2de, Ds. M. M. Grobler. *Skriba*: J. G. Pretorius, Bus 8, Delmas. *Kassier*: Diak. D. P. Smit, Bus 110, Delmas. *Superintendent van Sondagskole*: Oud. J. P. Hattingh, Bus 87, Delmas. *Orrelis*: Mev. J. Rudolph. *Koster*: W. A. Kruger. *Voorleser*: Ouderling om die beurt. *Ouderlinge*: J. P. Prinsloo, J. Rudolph, J. C. du Plessis, M. J. du Plessis, J. P. Hattingh, P. I. Krugel, S. M. v. Dyk, A. J. Greyling. *Diakens*: D. P. Smit, C. N. du Preez, W. Krugel, P. J. v. Rensburg, A. Greyling, C. B. Snyman, J. A. Rossouw, Karel Kruger.

BOKSBURG. Gestig 1932.

Sieleetal: 1,010. Ledetal: 636. Gedoop: 54. Aangeneem: 42. Getroud: 6. Oorgekom met Attestasies: 33. Vertrek met Attestasies: 7. Oorgekom van ander Kerke: 18. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 10. Oorlede: 4.

Predikant: Ds. W. F. H. Huyzers, 10de str. 41, Boksburg Noord. *Konsulent*: 1ste, Ds. E. S. Mulder; 2de Ds. J. C. du Plessis. *Skriba*: P. J. Koekemoer, Plot 9, 6de Laan, Boksburg Noord. *Kassier*: J. A. P. Nell, Sarel Cilliersstr. 56, Boksburg Noord. *Superintendent van Sondagskole*: M. A. Oberholzer, 10de straat 7, Boksburg Noord. *Orrelis*: Mevr. M. E. Erasmus. *Koster*: A. E. Ford, 2de straat 82, Boksburg Noord. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: C. S. Schutte, A. C. Jordaan, M. J. van Staden, P. J. Koekemoer, J. A. P. Nell, M. A. Oberholzer, I. Kolver, A. E. Ford, B. Blignaut, M. J. Erasmus, W. J. v. d. Berg, C. J. Coertse, E. J. Engelbrecht. *Diakens*: J. C. Grobler, W. F. Fourie, H. A. Spies, A. J. v. d. Bank, J. J. Rosslee, S. W. Liebenberg, J. G. Vermaak, J. S. Horn, C. J. Badenhorst, M. J. Cronje, C. F. Brits, W. C. v. d. Merwe, C. J. Schutte, F. G. J. Terblanche, S. du Preez.

SPRINGS. Gestig 1936.

Sieleetal: 1,170. Ledetal: 704. Gedoop: 76. Aangeneem: 75. Getroud: 10 pare. Oorgekom met Attestasies: 46. Vertrek met Attestasies: 3. Oorgekom van ander Kerke: 32. Oorlede: 4.

Predikant: Ds. E. S. Mulder, Selbournlaan 7, Geduldutbreiding, Springs. *Konsulent*: 1ste, Ds. A. Brandt; 2de, Ds. W. Huyzers. *Skriba*: H. J. van Broekhuizen, Retiefstraat 58, Geduldutbreiding, Springs. *Kassier*: J. C. Botha, Posbus 333, Springs. *Superintendent van Sondagskole*: H. J. Bouwer, Olgaweg 19, Casseldale, Springs. *Orrelis*: Mev. S. J. du Plessis, Grungweg 42, Selection Park, Springs. *Koster*: Mnr. R. J. Visser, Sesdelaan 36, Geduldutbreiding, Springs. *Voorleser*: Oud. R. C. J. Taljaard. *Ouderlinge*: R. C. J. Taljaard, W. van Drimmelen, F. P. Engelbrecht, C. P. Krige, F. J. Booysen, H. J. J. Botha, H. J. Bouwer, J. L. Venter, S. A. Briel, W. H. Maclean, J. M. W. Nortjé, A. J. van Wyk, J. J. Wilson, J. du Preez, G. J. J. van der Bank, J. H. du Plessis, P. H. Botes. *Diakens*: J. L. Reiniers, G.

Thompson, J. L. du Preez, R. J. Venter, G. Rudolph, C. J. Bornman, J. J. Knoetze, P. Prinsloo, J. Brits, L. J. Viljoen, S. J. Pelser, N. J. Booyse, J. F. Beytell, S. F. Haasbroek, J. J. Prinsloo, J. H. Eksteen, B. G. Nel.

MORGENZON. Gestig 1936.

Sieleetal: 246. Ledetal: 185. Gedoop: 2. Aangeneem: 5. Getroud: 2 pare. Oorgekom met Attestasie: 1. Oorgekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1.

Predikant: Ds. G. P. J. Grobler. *Konsulent*: 1ste, Ds. A. Brandt; 2de, Ds. M. M. Grobler. *Skriba-Kassier en Superintendent van Sondagskole*: P. Meyer, Posbus 57, Morgenzon. *Orrelis*: Mev. C. Meyer. *Koster*: R. J. Strydom. *Voorleser*: Oud. A. A. Mulder. *Ouderlinge*: J. S. du Plessis, J. S. Beukes, A. A. Mulder, M. D. Meyer, M. Buitendag. *Diakens*: J. A. van Wyk, W. Zevenster, C. F. J. Strydom, J. P. Maré.

ZUURFONTEIN. Gestig 1939.

Sieleetal: 495. Ledetal: 236. Gedoop: 24. Aangeneem: 16. Getroud: 7 pare. Oorgekom met Attestasies: 12. Vertrek met Attestasies: 4. Oorlede: 2.

Predikant: Vakant. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. C. du Plessis, 1ste Straat 21, Lambton, Germiston; 2de, Ds. W. F. Huyzers, Boksburg. *Skriba*: B. P. du Plessis, Noord Randweg 63, Kampton Park. *Registrasie Skriba*: F. C. Venter, Zuurfontein, Kampton Park. *Kassier*: W. W. Pieterse, Maxwellst., Kempton Park. *Superintendent van Sondagskole*: H. M. Jacobs, Witkoppies, Kempton Park. *Koster*: C. J. Steyn. *Voorleser*: 'n Ouderling om die beurt. *Ouderlinge*: F. Botha, D. Kotze, W. Pieterse, M. Marais, J. G. Duvenga (Tin), L. Robberts, B. P. du Plessis. *Diakens*: J. A. Burger, W. Nel, H. de Wet, P. P. Rossouw, S. Pretorius, J. S. de Villiers, Z. Prinsloo.

BENONI. Gestig 1941.

Sieleetal: 944. Ledetal: 634. Gedoop: 55. Aangeneem: 40. Oorgekom met Attestasies: 34. Vertrek met Attestasies: 8. Oorgekom van ander Kerke: 17. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 6. Oorlede: 4.

Predikant: Ds. W. F. Huyzers, 10de Straat 41, Boksburg Noord, Telefoon 52-1920. *Konsulent*: 1ste, Ds. J. C. du Plessis, Germiston; 2de, Ds. A. Brandt, Bethal. *Skriba-Kassier*: Chris. Engelbrecht, Kemstonlaan 116, Benoni. *Superintendent van Sondagskole*: J. G. Gauche, Cloverdene skool, Pk. van Ryn, oor Benoni. *Orrelis*: Mnr. B. J. Dykman. *Koster*: Chris. Engelbrecht, Kemstoulaan 116, Benoni. *Voorleser*: Oudl. C. Engelbrecht. *Ouderlinge*: J. G. Gauche, C. J. Prinsloo, A. F. Potgieter, J. H. Zeelie, C. S. Nicholson, T. W. Smith, P. H. Botha, en C. L. Engelbrecht. *Diakens*: J. J. Botha, J. J. Basson, J. H. Greyling, S. J. Klopper, S. C. van Wyk, W. N. Steyn, A. P. Prinsloo, A. Botha, L. Steyn, J. P. Janse van Rensburg, J. C. Botha, D. B. Janse van Rensburg, W. J. Henneke, F. P. Willemse, J. H. Nagel, J. C. van Vuuren, C. N. Snyman.

GEMEENTES BUIITE RINGS VERBAND.

(Onder toesig van die Algemene Kerkvergadering)

Oos Afrika: Rensburgrus, Arusha.

Sieletal: 250. Ledetal: 130.

RENSBURGRUST, KENYA.

Konsulent: Ds. A. Brandt. *Skriba*: L. S. J. Wolmarans, Pk. Eldoret, Kenya. *Kassier*: S. P. Kruger, Pk. Eldoret, Kenya. *Koster*: P. W. J. van Rensburg. *Voorleser*: Ouderling P. L. Steenkamp. *Ouderlinge*: P. L. Steenkamp, J. J. H. Engelbrecht, L. S. J. Wolmarans. *Diakens*: T. H. G. Fourie, J. van Rensburg, H. S. van Rensburg.

ARUSHA.

Sieletal: 150. Ledetal: 90.

Suidwes Afrika: Otjiwarongro, Gobabis, Grootfontein, van Drimmelen, Outjo.

OTJIWARONGO. Gestig 1937.

Sieletal: 110. Ledetal: 65. Gedoop: 5. Aangeneem: 2. Oor-gekom van ander Kerke: 1. Oorlede: 1.

Skriba: J. P. Venter, Langverwag, Otjiwarongo. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: P. S. Venter, G. van Staden. *Diakens*: J. M. Venter, J. P. Venter, G. van der Walt.

GOBABIS. Gestig 1937.

Sieletal: 135. Ledetal: 70. Gedoop: 10. Aangeneem: 2. Oor-gekom van ander Kerke: 2. Vertrek met Bewys van Lidmaatskap: 1. Oorlede: 2.

Skriba-Kassier: P. S. Oosthuizen, Gobabis. *Ouderlinge*: J. M. du Plessis, J. J. Coetzee, S. J. D. Oosthuizen, B. C. Spies. *Diakens*: W. P. Oosthuizen, J. J. Oosthuizen, D. C. Grobler, M. J. Wilmans.

GROOTFONTEIN. Gestig 1937.

Sieletal: 139. Ledetal: 75. Gedoop: 4. Aangeneem: 5.

Skriba-Kassier: A. M. Kok, Oktrooi, Pk. Guchab. *Ouderlinge*: J. P. van der Walt, L. M. Potgieter. *Diakens*: B. J. Alberts, G. A. J. Alberts.

VAN DRIMMELEN. Gestig 1941.

Sieletal: 59. Ledetal: 36. Gedoop: 2.

Skriba-Kassier: J. C. v.d. Merwe, Goedgeluk, P.S. 84, Okahandja, S.W.A. *Koster*: P. J. Oosthuizen. *Voorleser*: Ouderling P. S. Labuschagne. *Ouderlinge*: P. I. Labuschagne, J. C. v. d. Merwe. *Diakens*: J. H. du Plessis, N. C. Coetzee.

OUTJO. Gestig 1943.

Sieletal: 211. Ledetal: 74. Gedoop: 9. Aangeneem: 6. Oor-gekom met Attestasies: 3.

Skriba-Kassier: P. P. H. Alberts, Neins West, Outjo. *Voorleser*: 'n Ouderling. *Ouderlinge*: P. P. H. Alberts, A. Alberts, D. J. Roberts. *Diakens*: J. A. du Plessis, G. Lambert, P. Vorster.

KAAPSTAD. Gestig 1940.

Sieletal: 374. Ledetal: 230.

Predikant: Ds. A. Brandt. *Skriba-Kassier*: L. F. Hildebrand.

N.H.S.V. VAN AFRIKA.

HOOFBESTUUR: : Mevr. Ds. Oosthuizen, Voorsitter; Mevr. Prof. Dr. Rautenbach, Vise-Voorsitter; Mevr. A. J. Smit, Sekretaresse; Mevr. Ds. Steenkamp, Vise-Sekr.; Mevr. Ds. Ras, Tesouriere; en Mevr. Ds. Prinsloo (Wes-Krugersdorp), Ds. Mulder, Ds. Huyzers, Ds. Grobler (Eendracht), B. Dreyer, Standerton; S. Geers, Johannesburg, C. Jordaan, Pretoria-Noord, S. Wolmarans, Bethal, J. M. Visser, Ventersdorp.

ADRESLYS VAN SEKRETARESSE VAN TAKKE.

BETHAL: Mevr. S. Wolmarans, Posbus 162, Bethal.
 BENONI: Mevr. Basson, 9de Straat 26, Northmead, Benoni.
 BLOEMFONTEIN: Mevr. L. Pienaar, Posbus 625, Bloemfontein.
 BRONKHORSTSPRUIT: Mevr. J. J. Prinsloo, Posbus 1, Bronkhorst-spruit.
 BRITS: Mevr. Ds. Wolmarans, Ned. Herv. Pastorie, Brits.
 BRITXTON: Mevr. G. J. Rhoda, St. Brideslaan 57, Mayfair Wes, Johannesburg.
 BRAKPAN: Mevr. E. Vermaak, Northdenelaan 181, Brakpan.
 CATHCART: Mevr. J. H. Meyer, Uniestraat, Cathcart.
 CHRISSIESMEER: Mevr. A. Buitendach, Posbus 22, Chrissiesmeer.
 CHRISTIANA: Mevr. Malan, Posbus 49, Christiana.
 DELMAS: Mevr. C. N. du Preez, Rietkuil, Posbus 9, Delmas.
 DELAREYVILLE: Mevr. E. Diedricks, Doornbult, Pk. Rostrataville, Transvaal.
 DORDRECHT: Mevr. M. Greyling, Dordrecht, K.P.
 DULLSTROOM: Mevr. M. Greyling, Maréstraat, Dullstroom.
 DURBAN: Mevr. P. F. Dirker, Woonstel 1, Syringlaan 29, Durban.
 EENDRACHT: Mevr. H. Bierman, Posbus 71, Leslie.
 ERMELO: Mevr. M. Joubert, Soetland, Pk. Ermelo.
 GERMISTON: Mevr. van Nieuwenhuizen, Posbus 414, Germiston.
 GLENCOE: Mevr. C. M. Horn, Biggerstraat 88, Glencoe, Natal.
 GROOT MARICO: Mevr. G. Gast, Posbus 7, Groot Marico.
 GWELO: Mevr. Ds. Strydom, Sewendestraat 8, Gwelo.

HEIDELBERG: Mevr. N. Boersma, Jordaanstraat 164, Heidelberg.
 HEILBRON: Mevr. D. Weilbach, Rooirand, Pk. Verdun, oor Coalbrook, O.V.S.
 HENDRINA: Mevr. D. Steyn, Posbus 65, Hendrina, Middelburg, Transvaal.
 JOHANNESBURG: Mevr. M. Grobler, Lemonstraat 5, Sunnyside, Johannesburg.
 JOHANNESBURG WES: Mevr. Ds. Nolte, Hamptonlaan 48, Rossmore, Johannesburg.
 KAAPSTAD: Mevr. L. van Vliet, „Sunnyside,“ Prieskaweg, Hazeldal, Mowbray.
 KENSINGTON: Mevr. M. Jacobs, Yorkweg 4, Kensington, Johannesburg.
 KLERKSDORP: Mevr. M. Wissing, Swartstraat 88, Klerksdorp.
 KOEDOESRAND: Mevr. F. Smith, Tygersfontein, Pos Maasstroom.
 KRUGERSDORP: Mevr. H. Pienaar, Beyersstraat 37, Krugersdorp-Wes.
 KRUGERSDORP-WES: Mevr. Ds. Prinsloo, Posbus 16, Krugersdorp-Wes.
 LADYSMITH: Mevr. E. Buitendach, Ladysmith, Natal.
 LICHTENBURG: Mevr. N. de Beer, Posbus 32, Lichtenburg.
 LOSBERG: Mej. E. Kuhn, Fochville, Transvaal.
 LOUISTRICHARDT: Mevr. J. H. Booyse, Rissikstraat 698, Louistrichardt.
 LUANSHYA: Mevr. A. Culbert, 11 W. Laan, Luanshya, N.R.
 LYDENBURG: Mevr. Ds. van Staden, N.H. Pastorie, Lydenburg.
 MIDDELBURG: Mevr. C. F. Orsmond, Rivierstraat, Middelburg.
 MORGENZON: Mevr. Katie Coetzer, Posbus 25, Morgenzon.
 N.KANA: Mevr. S. Cronjé, Vierdelaan 87, N.Kana, N.R.
 NEULANDS: Mevr. M. Olivier, Vierdestraat 20, Greymont, Jo'burg.
 N. PRETORIA: Mevr. C. M. Roberts, Louis Trichardtstraat 629, Wonderboom-suid, Pretoria.
 N.W. PRETORIA: Mevr. R. S. v. Staden, Booyens 6, Hercules, Pretoria.
 PARYS: Mej. J. Bezuidenhout, Posbus 24, Pk. Parys, O.V.S.
 PIETERSBURG: Mevr. W. J. Senekal, p/a. N.H. Pastorie, Pietersburg.
 POTCHEFSTROOM: Mevr. S. Raubenheimer, Bergstraat 158, Potchefstroom.
 POTGIETERSRUST: Mevr. J. J. de Kock, Krugerstraat 204, Potgietersrust.
 PRETORIA NOORD: Mevr. C. Jordaan, Parklaan 301, Pretoria.
 RANDPOORT: Mevr. J. E. M. Oberholzer, Randgateweg 7, Homelake, Randfontein.
 ROODEPOORT: Mevr. J. J. Scheffers, Vierdelaan 24, Roodepoort.
 ROOSENEKAL: Mevr. D. Neethling, Pk. Roosenekal, oor Middelburg.
 RUSTENBURG: Mej. M. Hugo, h/v. Leyd en Von Wiellichstraat, Rustenburg.
 SCHWEIZER RENEKE: Mej. C. Havenga, Handelton, Pk. Diewedraai, Schweizer Reneke.
 SILVERTON: Mevr. S. van Eck, Pk. Silverton.
 SOEKMEKAAR: Mej. D. Bosman, Pk. Daviesville, Noord Transvaal.
 SPRINGS: Mevr. C. Prinsloo, Pretoriusstraat 33, Geduld-Uitbreiding, Springs.
 STANDERTON: Mevr. B. Dreyer, Posbus 166, Standerton.
 TRICHARDTSFONTEIN: Mevr. S. M. Redelinghuizen, Pk. Trichardt.
 TURFFONTEIN: Mevr. S. du Plessis, Churchstraat 58, Turffontein.

VAN DER HOFF: Mevr. L. Booysen, Groblersdal.
 VENTERSDORP: Mevr. Ds. Erasmus, N.H. Pastorie, Ventersdorp.
 VENTERSKROON: Mevr. W. H. Koekemoer, Koedoesfontein oor Parys, O.V.S.
 VEREENIGING: Mevr. A. v. Tonder, Krugerlaan 28, Vereeniging.
 Vliegpoort: Mevr. S. A. Nel, Pk. Thaba Zimbi.
 VOLKSRUST: Mevr. A. du Plessis, Presidentstraat 489, Volksrust.
 WATERBERG: Mevr. J. J. Willemse, Zanddrift, Pk. Dryfsand, Waterberg.
 WITBANK: Mevr. W. H. Bezuidenhout, Voortrekkerstraat, Witbank.
 ZEERUST: Mevr. A. C. Snyman, Posbus 105, Zeerust.
 ZUURFONTEIN: Mevr. M. Duvenage, Suurfontein, Kempton Park.
 OOS LONDEN: Mevr. C. Engelbrecht, Bladwinweg 10, Cambridge Wes, Oos Londen.
 BOKSBURG: Mevr. H. Smit, Tweedestraat 62, Boksburg Noord.

VERGROTINGS IN LEWENSKLEUR

PRAGTIG GEDOEN. — BILLIKE PRYSE.
 POSBESTELLINGS GOED OPGEPAAS.

Stuur u Negatief

W. E. CAREY

Apteker — Oëtoetser — Afnemer

Monumentstraat 22, KRUGERSDORP, Transvaal.

HUNT, LEUCHARS & HEPBURN BPK.

HOUTHANDELAARS

IN SUID-AFRIKA GESTIG in 1863—MEER AS 75 JAAR.

H/v. QUEEN en VERMEULENSTR.

Bus 653.

Foon 2-0811.

PRETORIA.

Ook te Durban, Johannesburg, Brakpan, Germiston en
 Lourenco Marques.

BOUMATERIALE, OMHEININGS-MATERIALE

Agente vir UNITEX isolerende bord en
 MALTHOID vloerbedekking.

STATISTIEK.

Ring van	Siele	Lede	Aan- geneem	Gedoopt	Getroud	Oorgekom—Vertrek	Oorgekom—Vertrek
Potchefstroom	15052	7907	393	562	124	117	142
Rustenburg	17951	9310	504	791	120	158	122
Pretoria	11694	6685	335	479	94	149	104
Heidelberg	17554	9555	609	771	148	237	105
Zeerust	15183	8040	399	561	114	142	126
Trichardtsfontein	12477	7302	400	594	89	185	117
Gemeentes buite Ringsverband	1340	670	21	44	2	18	1
	91151	49569	2661	3802	691	1006	717

GEMEENTELIKE STATISTIEK.

INHOUDSOPGAWE.

Gemeente	Bladsy	Gemeente	Bladsy
Arusha	100	Messina	73
Bethal	97	Middelburg	78
Belfast	86	Morgenzon	99
Benoni	99	Naboomspruit	77
Bloemhof	68	Nelspruit	81
Bloemfontein	70	Newlands	85
Boksburg	98	Noordelike Pretoria	75
Bothaville	69	Noord Westelike Pretoria	76
Bronkhorstspuit	78	Ooslonden	86
Brits	74	Otiwarongo	100
Brixton	88	Ottosdal	70
Brakpan	97	Outjo	101
Carolina	80	Parys	69
Cathcart	87	Petrusburg	70
Chrissiesmeer	95	Pietersburg	72
Christiana	70	Piet Retief	96
Chipinga	94	Pietermaritzburg	84
Delmas	98	Plaston	80
Delarey	91	Potchefstroom	66
Dordrecht	86	Potgietersrust	73
Drimmelen, Van	100	Pretoria	77
Dullstroom	78	Pretoria Noord	76
Durban	84	Randpoort	91
Ebenhaezer	75	Rensburgrust	100
Eendracht	97	Rodepoort	92
Ermelo	95	Roosenekal	79
Fort Victoria G.	93	Ruskoppies	92
Gatooma (Afd.)	94	Rustenburg	71
Germiston	96	Rust-der-Winter	76
Glencoe	84	Sabie	80
Goedehoop	90	Salisbury	94
Gobabis, S.W.A.	100	Schweizer Reneke	91
Greylingstad	88	Shabani	94
Grootfontein, S.W.A.	100	Sinoia (Afd.)	94
Gwelo	93	Silverton	81
Heidelberg	82	Soekmekaar	74
Heilbron	68	Springs	98
Hendrina	81	Standerton	83
Johannesburg	83	Trichardtsfontein	95
Johannesburg Noord	86	Turffontein	85
Johannesburg West	87	Vaalharts	71
Kaapstad	101	Van der Hoff	80
Kensington	85	Ventersdorp	90
Kierksdorp	66	Venterskroon	67
Koedoesrand	74	Vereeniging	68
Krugersdorp	89	Vliegepoort	74
Laeveld	73	Volksrust	82
Ladysmith	87	Vryburg	93
Lichtenburg	89	Warmelo, Van	75
Losberg	69	Waterberg	72
Louis Trichardt	72	Waterval Bo	81
Luanshya	93	Welgetroos (Afd.)	94
Lusaka	93	Weskrugersdorp	92
Lydenburg	79	Witbank	79
Mafeking	91	Wolmaransstad	67
Makwassie	67	Zeerust	88
Malopo	92	Zuurfontein	99
Marble Hall	82	Zwartruggens	90
Memel	84		

ROOS?

GEBRUIK

„MERVANDER ROOS SALF”

Vir Alle HUID en VEL KWALE 3/6 en 6/6 Posvry

Senuwees?

„SENUMERWE”

Die Beroemde Senuwee Versterker 5/6 & 10/6 Posvry

VERGEET OOK NIE

BABA SUUR POEIERS	1/6 en 2/6
RUMATIMERWE	8/6 en 15/6
HOOFPYN POEIERS	1/6 en 2/6
en AMBEIE MIDDELS	3/6 en 5/-

Almal opgemaak volgens die Reseppe van wyle

DR. W. J. VAN DER MERWE

Al die Medisyne is verkrybaar van

E. J. ADCOCK Bpk.

APTEKERS

Posbus 198

KRUGERSDORP

Skryf aan ons vir al u benodighede

Daar's

Sterkte en Veiligheid

— in —

Begrafnisversekering

2/6

U naaste begrafnisondernemer sal doelmatige diens gepaard met simpatieke sorg aan u bewys in tye van groot en onvermydelike kommer.

'n Geringe bedrag van 2/6 per maand verseker u en u familieleden teen onvoor-siene uitgawe.

S A F F A S

sal alle onsekerheid ophelder indien u hom raadpleeg — maar doen dit dan dadelik.

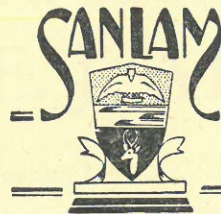
Beckettsgebou 82, Presidentstraat,
JOHANNESBURG.

SAAI BETYDS!

Net soos die landman die saad betyds in die akker sit om sy oes later te verkry, net so moet ook die broodwinner in vandag se lewe sorg om die saad betyds in te sit as hy die goeie oes van geldelike versorgdheid in sy latere lewe wil terug sien.

Saai VANDAG! —

deur 'n Sanlam-polis

SUID-AFRIKAANSE NASIONALE
LEWENS ASSURANSIE MPY., BPK.
— TAKKE DWARSDEUR DIE UNIE —

HOOFKANTOOR WAALSTRAAT 28, KAAPSTAD

As u seun na die

VOORTREKKER UNIVERSITEIT

PRETORIA

kom studeer, laat hom dan tuisgaan
by die

Voortrekker Tehuis

(Onder beheer van die Ned. Hervormde Kerk)

● DAMES

● MANS

● EN SEUNS

UITRUSTERS EN SNYERS

Uniewinkel

(KOOPERATIEF) BEDEK

(OPGERIG KRAGTENS WET NR. 29 VAN 1939)

Kerkstraat 275

PRETORIA

TAKKE:

Johannesburg
Benoni
Vereeniging
Kaapstad

Puma is dodelik teen verkoue

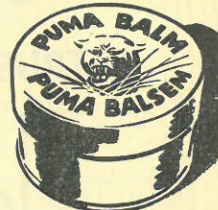
KLEIN kindertjies kan nie verkoue BESTRY soos volwassenes nie. „Koue-vat”—hoe maklik kan dit oorsit in kroep, bronchitis of dubbel-longontsteking. Wees hier versigtig. Sodra 'n kind koue vat, hou die

pasiënt in 'n warm kamer, smeer en vrywe die bors, rug en voetsole met PUMA BALSEM. Hou die voete warm!

Hou aan met die PUMA-behandeling etlike kere per dag tot die koue oor is.

PUMA BALSEM is verkrygbaar by alle apteke teen 2/6 per blikkie. Vervaardig deur die welbekende firma NORWOOD COAKER, Mediese Fabrikante.

Puma Balsem
Bestry Verkoue by Kinders

4947-6

VRUGTEBOME

Alle soorte in volmaakte toestand. Elke boom deur deskundiges verpak. Appels, Pere, Pruime, Kaalperskes, Appelpose, Perskes, Suurlemoene, Lemoene, Olywe, Okkerneute, Wingerdstokke, Vye, Kwepers, ens. Meer as 40 jaar ondervinding agter elke boom.

Stuur vandag u naam en adres om gratis katalogus en pryslys.

PICKSTONE

SIMONDIUM

KAAP

KERK-ORRELS

is nou waardevoller as ooit, vanweë die huidige beperkings op orrel-materiale. Kerkrade word aangeraai om hul orrels na hul beste vermoë te versorg.

Ons spesialiseer in kontrakte vir die stem en onderhoud daarvan. Ook in hernuwing-, heropbou- en moderniseerskemas.

Bekwame personeel by al ons takke.

KERK-ACOUSTICON VIR DOWES

(Enigste Agente in S.A.)

Die Acousticon maak dat dowe lidmate die preek goed kan hoor

COOPER, GILL & TOMKINS

(EDMS.), BPK.

Gevestig oor die 40 jaar

JOHANNESBURG: Staistraat 33, Doornfontein.

DURBAN en PORT ELIZABETH.

Hoofkantoor: Longmarketstr., KAAPSTAD.

Kyk!

D staan vir DIENS
en
R vir REDELIKHEID

Dit is die leuse van die eg-Afrikaanse firma

DIPPENAAR & REINECKE

(EDMS.), BPK.

MANS- EN DAMES- EN SEUNSUITRUSTERS EN
KLEREMAKERS.
(5 Takke)

VOLKOME TEVREDENHEID GEWAARBORG.
Posbestellings geniet ons beste en spoedige aandag.

5% Korting vir Kontant.

Posbus 638. **PRETORIA.** Pretoriusstraat.

— Ook —

Grand National-gebou 1, Rissikstraat, JOHANNESBURG.

HELPMEKAAR-HOËRSKOOL

JOHANNESBURG.

Die Helpmekaar-Hoër Seuns- en Meisieskole is die twee grootste Afrikaansmedium-Hoërskole van hulle soort in die land. Die eksamenuitslae is uitstekend en die grondslag van die Onderwys is beslis Christelik-Nasionaal. Daar heers 'n gesonde Afrikanergees. Aldrie Afrikaanse Kerke is deur predikante op die Beherende Raad verteenwoordig. Aan elke skool is 'n Provinsiale Koshuis verbonde. In beide gevalle tree die Hoof op as Superintendent(e).

Doen by die betrokke Hoof aansoek om 'n prospektus en verdere besonderhede.

Helpmekaar-Hoër-Seunskool,
Milner-Park,
Johannesburg.

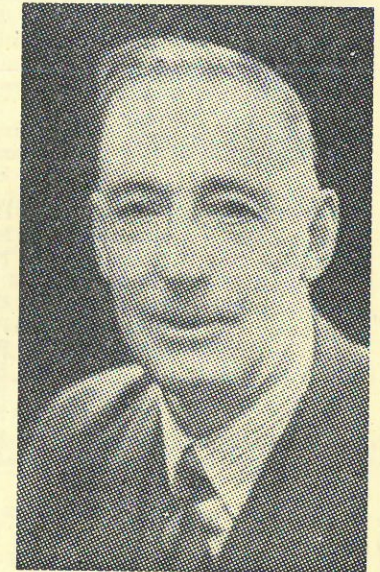
Helpmekaar-Hoër-Meisieskool,
Edith Cavellstraat 36,
Johannesburg.

HULLE SÊ HY LYK WEER PERDFRIS

Danksy
R.U.R.

Die eintlike oorsaak van pynlike, verlamende kwale soos reumatiek, heupig, spit of maagklagte is suurgehalte in die bloed, veroorsaak deur ophoping van giftige sure en afvalprodukte. R.U.R. druf die gif uit, neutraliseer die sure, herstel die niere, lewer, maag en ingewande tot hulle normale gesonde staat, suiver die bloed en gevolglik herkry u heerlike vryheid van pyn en siekte.

Mnr. Fred. Whiley van Christchurch, wie se portret u hier sien, skryf „Hulle het gesê, dis klaar met jou, maar ek is nou beter as ooit. Dit is g'n geheim nie — Ek het 'n groot pakkie R.U.R. geneem en my vriende sê nou, hy lyk weer perdfris, dank sy u wonderlike gesondmakende middel.

Verkrybaar by alle apteke en winkels teen die volgende pryse: 5/6 klein pakkie (vir 2½ week se behandeling) en 10/6 groot pakkie (vir 5 weke se behandeling), wat 'n geld terug-waARBORG dra. Koop vandag 'n pakkie R.U.R.

Skryf om beskrywendes pamflet aan die Enigste

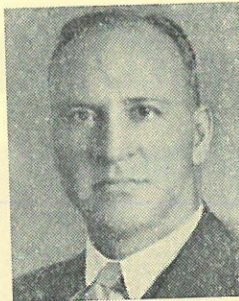
Suid-Afrikaanse
Distribueerders:
HILL & MURRAY
(Edm.), Bpk.,
Afd. H.R.,
Posbus 948,
Johannesburg.

R·U·R

AFRIKA KRUIE INSTITUUT

Afrika-Huis 323 — (3e Vloer) — Posbus 4292 — Foon 22-0045.

RISSIKSTRAAT 60, JOHANNESBURG.

Mr. W. A. DE VILLIERS,
Kruideskundige.

Lewerkwaal
Oortollige Gal
Suur en
Sooibrand
Aambeie
Roos
Benoude Bors
ASMA
Beroerte
Bright-siekte
Duisling
Dispepsie

Maagkwaal
Eksema
Geelsug
Hartkwaal
Hitte-uitslag
Jeugsiekte
Jig
Lintwurms
Verstoppte Are
Spat-are
Hooikoors
Skilvers

Hardlywigheid
Maandstone
Nier- en
Blaaskwale
Oumansklier
Pootjie
Puisies
Rumatiek
Senuwees
Sinkens
Steenpuisies
Stene in die
Blas
Graweel
Swakte
Vallende Siekte
Suikersiekte
Blindederm-
ontsteking
Kataar
Hoë Bloeddruk
Keelklier-
ontsteking
Vergaste Maag
Witvloed
Water

Blindedermontsteking: As verwaarloos nog nie 'n operasie nodig gemaak het nie, dan sal MY Kruidbehandeling nog gewis alle pyn en ontsteking verwyder.

Rumatiek: Baie dankbare lyers aan Rumatiek getuig van permanente geneesing van die pynvolle siekte. Ek genees die kwaal by die wortels.

Roos: Liers aan Roos, ek kan u die versekering gee dat baie lyers aan Roos deur kruidbehandeling volkome genees is.

Versweerde Maag: Ek spesialiseer in die behandeling van hierdie pynvolle siekte, verligting sal volg vanaf die begin van die gebruik van my kruidbehandeling. Pyn, gas en brand sal verdwyn soos die môredou.

Vroulike Kwale: Moenie ly nie, ek het kruid wat u kan help en 'n operasie bespaar.

Is u te vet: My behandeling sal nie jou hart aantast nie en u sisteem verswak nie, en ek sal u gewig afbring na u verlangste.

Voel u oud en lusteloos: Probeer my kruidbehandeling vir nuwe lewenslus, dit sal u versterk en weer lus gee om te lewe.

Vlekke en Puisies: Puisies en huidkwale kan genees word deur my kruidbehandeling. Kruid was die metode waarmee die Voortrekkers genees het.

Ek is nie 'n mediese dokter nie maar spesialiseer in kruid.

Geen verbinding met S.A. Kruid Instituut, of enige ander Kruid-praktisyn nie.

GENEES uself met Kruid. Die Natuur het Kruid voortgebring en ek glo dat alle kwale deur Kruid genees kan word. Ly u aan enige kwaal? Welnu dan het u 'n kans om deur my beroemde Kruid genees te word. Ek het genesende Kruid vir elke kwaal en behandel al die kwale hieronder vermeld met sukses. Duisende het ek reeds genees. Kruid was die medisyne wat die Voortrekkers gebruik en genees het. Skryf alle besonderhede van die kwaal aan my. Al die kwale hieronder vermeld kan deur Kruid genees word:

DIE POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEITS- KOLLEGE VIR CHRISTELIKE HOËR ONDERWYS

(Universiteit van Suid-Afrika)

Opleiding word verskaf vir die volgende

Graad- en Diploma-kursusse:—

Fakulteit van Lettere en Wysbegeerte: B.A., B.A. in Regsvakke (vir
Kandidate wat later vir LL.B. wens te studeer), B.A. (Sosiale
Wetenskap en Maatskaplike Werk), M.A., D.Litt. en D. Phil.

Fakulteit van Wis- en Natuurkunde: B.Sc., B.Sc. (Huish.), M.Sc.
asook Kursus in Aptekerswese.

Fakulteit van Opvoedkunde: Universiteits-Onderwys-Diploma,
M.Ed., D.Phil.

Fakulteit van Teologie: B.D., M.Div. D.D.

Fakulteit van Handelswetenskap en Administrasie: B.Econ.,
(Staatsadministrasie), M.Econ., B.Com.

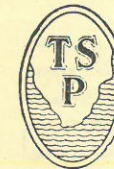
Voor siening word verder gemaak vir die Eerstejaars-eksamen van die
B.Sc.-leergange in Landbou, Medisyne, Ingenieurswetenskap en
Veeartsenykunde.

Beurs van hoogstens £15 per jaar word toegeken aan studente wat die
Matrikulasie- of latere eksamen in die eerste klas aflê. Verder word
leningsbeurse van hoogstens £25 per jaar elke jaar beskikbaar gestel.
(LOSIESGELD: £55 per jaar alles ingesluit).

Nadere besonderhede word op aanvraag verstrekk deur

Die Registrateur, P.U.K. vir C.H.O., Potchefstroom.

T.S.P. MELKKANNE

T.S.P. Melkkanne is weer in beperkte
hoeveelheid verkrygbaar van ons Ver-
koopsagente. Klante moet onthou dat die
grootste besuiniging noodsaaklik is om
tekort te voorkom. Maak ten volle ge-
bruik van die T.S.P. Melkkan-hospitaal
om u ou melkkanne te laat regmaak en
opnuut te vertin.

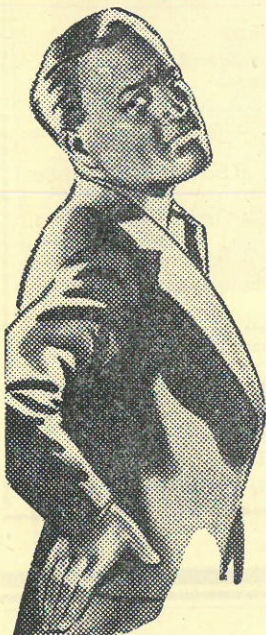
Skryf aan die Verkoopsbestuurder vir volle besonderhede.

**TRANSCAAL STEEL PRESSING
SYNDICATE BEPERK.**

Posbus 469

JOHANNESBURG.

RUGPYN?

HOE OSMOSE U GALBLAAS SUIWER

Die fisiese beginsel bekend as Osmose beteken dat 'n sterk oplossing deur 'n vlies sal aantrek. Dit word toegepas op die verstopte galblaas deur middel van Dr. Heinz se Lewersout, wat tot die wortel van die kwaad deurdring en die hele gestel opknep.

Wat omtrent u GALBLAAS?

Is u beangs oor daardie skielike steke in die rug? Gaan u gebuk onder spasmodiese aanvalle van indigestie en hardlywigheid? Laat tamheid, hartkloppings en agtereenvolgende hoofpyn u voel asof u by die dood omdraai? Maak Lewersugtigheid en Galagtigheid u 'n senuweewrak?

U behoort te onthou dat hierdie ongesteldhede slegs **kentekens** is van 'n baie ernstige kwaal. In die meeste gevalle is die moeilikheid te wyte aan ongewenste materie wat in die galblaas versamel het.

Die ontstoke galblaas, wat verstop is deur gal en waarskynlik klein galsteentjies, gee aanleiding tot 'n ontsettende aantal kwale wat wissel van versperring van die ingewande tot Lewerkwaal en Hartkwaal. Dis gelukkig dat die Natuur ons sulke duidelike, onmiskenbare gevaartekens gee. Dit stel ons in die geleentheid om die galblaas **betyds en doeltreffend** te behandel.

Gebruik met 'n bietjie warm water — Dr. Heinz se Lewersout is 'n medisyne en nie 'n koeldrank nie!

DR. HEINZ se LEWERSOUT
VERPAK IN KRUIKE - VOORRADIG BY ALLE APTEKERS

6690

ALTOOS HAAR SKITTERENDE SELF

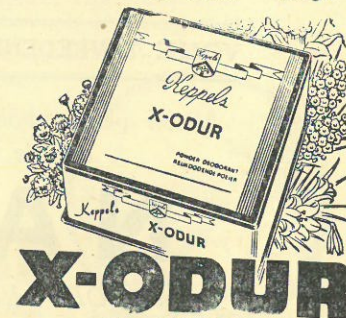
—die algehele, duursame beskerming van X-ODUR
hou haar gedurig netjies en aanloklik

GEEN vroumens hoef deesdae haar netheid in die waagskaal te gooi nie aangesien X-ODUR — die reukdodende poeier — algehele, duursame beskerming teen liggaamsreuk moontlik maak. Nog meer — onlangse proefnemings het aangetoon dat slegs hierdie algehele beskerming volkome doeltreffend is!

Die oomblik dat u hierdie aangename X-ODUR gebruik, sal u vol selfvertroue wees. Dis so maklik om aan te wend — slegs 'n paar vegies met die poeierkwas oor die hele liggaam en X-ODUR se beskerming **kleef** die heel dag deur aan u vas. X-ODUR word voorberei volgens 'n akkurate wetenskaplike formule, bevat 'n gebalanseerde reukdodende bestanddeel en is vryelik opneembaar en antisepties.

Laat die algehele beskerming van X-ODUR u aanspoor om u skitterende self te wees. Kry vandag nog 'n doos vol Verkrygbaar by alle aptekers en winkeliers.

Vir sanitêre doekies is dit uitstekend. Dis veilig — seker — handig — gerieflik!

X-ODUR

Gee DUURSAME,
ALGEHELE beskerming
teen Liggaamsreuk

6691

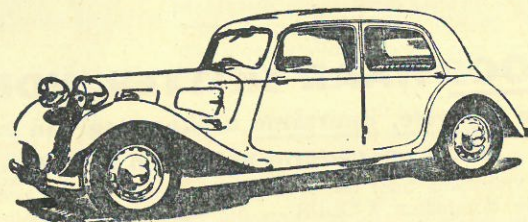
„Ou Vriende bly maar die beste”

As u dus 'n motor of 'n onderdeel
nodig het, skryf of gaan dan na —

HAAKS SE GARAGES BPK.

Die Oudste en Besingerigte Garage in Pretoria.
BOSMANSTRAAT (vröeër KOCH) — Foon 2-4817.

Die Grootste Garage onder een dak in Johannesburg.
SAUERSTRAAT 24 — Foon 33-2334.

Ons spesialiseer in die regmaak van enige soort kar
of trek, insluitende die verwyder van deuke uit
modderskerms, spuitverf, maak van tente, kussings,
ens.

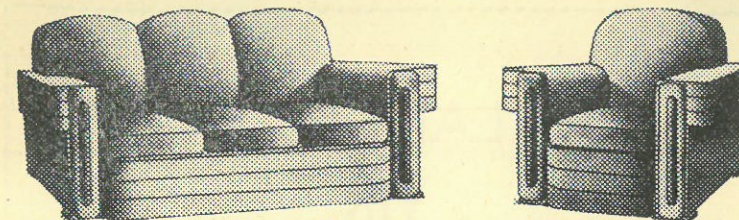
VOLLE TEVREDENHEID GEWAARBORG.

*Alleen verteenwoordigers in Transvaal
vir die welbekende*

NASH

MOTORS EN ONDERDELE

Probeer ons Motorkerkhof vir Gebruikte Asse,
Wiele, Donkiemobiele, Sleepwaens, ens.

Eerlike Waarde. Lae Pryse. Klein Deposito's.

Lang, Maklike Termyne.

Hoogste Pryse Gegee vir u Ou Meubels.

Stowe Naaimasjiene.

Vir 'n Billike Behandeling raadpleeg

LEVIN'S UNITED FURNISHING HOUSE (Edm.) BPK.

Harrisonstraat 62,

JOHANNESBURG.

Foon: 33-8225.

VIR VOLLE BOERDERY

WINSTE

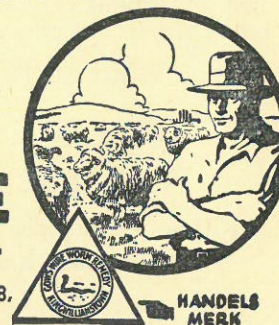
behandel u diere met
Gows en bespaar hulle die
verwoesting deur Draad-
wurm, Lintwurm, Geilsiekte, ens. Onthou, Gows
is 'n beproefde middel — seker, veilig, vinnig —
'n middel wat dit by duisende S.A. Boere oor 'n
tydperk van baie jare be-
wys het. Begin vandag
met Gows — dit beteken
minder verliese — meer
profyt!

GOW SE

DRAADWURM-MIDDEL

Fabrikant:

F. E. HOLBOROW, Posbus 68,
KINGWILLIAMSTOWN.

HANDELS
MERK

NEDERLANDSE BANK VIR SUID-AFRIKA

Opgerig 1888

Hoofkantoor — **PRETORIA**

Bykantoor — **LONDEN**

Korrespondente New York
Irving Trust Co.

Takke :—

Benoni, Bethlehem, Bloemfontein, Dullstroom,
Durban (met bykantoor Congella), Ermelo,
Germiston, Hartebeestfontein, Johannesburg
(Foxstraat), Johannesburg (Kruisstraat), Kaap-
stad, Noorder Paarl, Ooslonden, Pietersburg,
Port Elizabeth, Potchefstroom (met bykantoor
Fochville), Premier Myn, Pretoria, Soutrivier, K.P.,
Springs, Worcester (met bykantoor Rawsonville).

ALLE BANKSAKE

in die Unie en met die Buiteland regstreeks met eie
oorseese Kantore en Agente.